

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΕΝΤΡΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κ.Π.Ε. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΔΟΥΛΑ

ΜΕΣΗ ΓΕΝΙΚΗ και
ΜΕΣΗ ΤΕΧΝΙΚΗ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ

Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Κύπρος 2007 - 2013»
Προϋπολογισμός έργου: €550,000

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

**ΟΔΗΓΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΕΝΤΡΩΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Κ.Π.Ε. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΔΟΥΛΑ

**ΜΕΣΗ ΓΕΝΙΚΗ και
ΜΕΣΗ ΤΕΧΝΙΚΗ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

Γενική Εποπτεία:

Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου-Ευριπίδου, Διευθύντρια Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.)

Δρ Αραβέλλα Ζαχαρίου, Συντονίστρια Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Π.Ι.

Επιστημονική επιμέλεια:

Κώστας Καδής, Πανεπιστήμιο Frederick

Συγγραφή:

Δρ Αραβέλλα Ζαχαρίου

Δρ Άννα Νικολάου

Γιώργος Σκουρίδης

Ορλάνδος Στεργίδης

Γλωσσική Επιμέλεια:

Δρ Ανδρέας Κρίγκος, Λειτουργός Π.Ι.

Σχεδιασμός και ηλεκτρονική σελίδωση:

Θεόδωρος Κακουλλής, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Γενικός Συντονισμός:

Χρίστος Παρπούνας

Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Έκδοση 2013

Εκτύπωση:

ISBN: 978-9963-0-4700-0

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Η Πράξη συγχρηματοδοτείται
από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΤΠΑ)
και από Εθνικούς Πόρους
της Ελλάδας και της Κύπρου**

Ο οδηγός που κρατάτε στα χέρια σας έχει συνταχθεί κατόπιν μελέτης των ιστορικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών στοιχείων της περιοχής Μαραθάσας και ευρύτερα του Τροόδου. Στόχος του είναι η ανάπτυξη περιβαλλοντικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα ενισχύσουν το έργο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά. Το έργο με την ονομασία «ΙΔΕΕΣ, ΕΡΓΑ & ΔΡΩΜΕΝΑ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ & ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΚΡΗΤΗΣ & ΚΥΠΡΟΥ» (Ακρωνύμιο ΘΑΛΑΣΣΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ) εντάσσεται στο Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα - Κύπρος 2007 - 2013 και συγχρηματοδοτείται κατά 80% από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Τ.Π.Α.) και κατά 20% από εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου. Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Κύπρος 2007-2013» εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 28/03/2008 με την απόφαση C(2008)1131/28-03-2008. Οι επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος είναι οι Περιφέρειες Κρήτης (Νομοί Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου και Χανίων), Βορείου Αιγαίου (Νομοί Λέσβου, Σάμου και Χίου) και Νοτίου Αιγαίου (Νομός Δωδεκανήσου) στην Ελλάδα, καθώς και ολόκληρη η Κύπρος. Ο γενικός στόχος του προγράμματος «Ελλάδα - Κύπρος» είναι «η ανάδειξη της περιοχής ως πόλου αειφόρου ανάπτυξης στον ευρύτερο χώρο της Νοτιοανατολικής Μεσογείου στην κατεύθυνση ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας». Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλούμε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Κύπρος 2007-2013» <http://www.greece-cyprus.eu>.
Επικοινωνία: Αραβέλλα Ζαχαρίου, τηλ. +357 22402352, email: aravella@cvtanet.com.cy, zachariou.a@cyearn.pi.ac.cy, τηλεομ. +357 22480505

ΟΔΗΓΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΕΝΤΡΩΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κ.Π.Ε. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΔΟΥΛΑ

ΜΕΣΗ ΓΕΝΙΚΗ και
ΜΕΣΗ ΤΕΧΝΙΚΗ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η παρούσα έκδοση «Οδηγός Προγραμμάτων του Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Κ.Π.Ε. Πεδουλά» της Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, αποτελεί έναν ολοκληρωμένο οδηγό των προσφερόμενων Προγραμμάτων που παρέχονται στο Κ.Π.Ε. Πεδουλά, το οποίο μαζί με το Κ.Π.Ε. Αθαλάσσας, το Κ.Π.Ε. της Κοινότητάς Ακρωτηρίου και του Κ.Π.Ε. Σαλαμιούς αποτελούν, στην παρούσα φάση, το κρατικό Δίκτυο Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Δ.Κ.Π.Ε.) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Την ευθύνη λειτουργίας του Δικτύου έχει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ως ο συντονιστικός φορέας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για τα θέματα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Ο συγκεκριμένος Οδηγός απευθύνεται στους/τις εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Μέσα από τη συγκεκριμένη έκδοση επιχειρείται, πέραν από την αναλυτική παρουσίαση της οργάνωσης και του περιεχομένου των προσφερόμενων προγραμμάτων του Κ.Π.Ε. Πεδουλά, η ανάλυση της φιλοσοφίας και του θεωρητικού πλαισίου δόμησης των Προγραμμάτων. Ταυτόχρονα, επιδιώκεται η σύνδεσή τους με το σχολείο, έτσι ώστε μέσα από τα Προγράμματά τους, τόσο το Κ.Π.Ε. Πεδουλά όσο και τα άλλα Κέντρα του Δικτύου να καταστούν χώροι σύνδεσης της τυπικής με τη μη τυπική εκπαίδευση και πεδίο δράσης για περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και δραστηριοποίηση μαθητών/τριών, εκπαιδευτικών και άλλων ομάδων πληθυσμού με στόχο την ενίσχυση του περιβαλλοντικού τους «εγγραμματισμού».

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα θέματα του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης αποτελούν ζητήματα προτεραιότητας σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, το Δ.Κ.Π.Ε. φιλοδοξεί να καταστεί χώρος ανάπτυξης πολύπλευρων περιβαλλοντικών δράσεων, πεδίο ανάπτυξης του προβληματισμού, της έρευνας, του διαλόγου αλλά και της ενεργούς δραστηριοποίησης του συνόλου των πολιτών, στη διασφάλιση και προστασία του περιβάλλοντος, καθώς επίσης και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Σημείο αναφοράς για τους σχεδιασμούς των περιβαλλοντικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων τόσο του Κ.Π.Ε. Πεδουλά όσο και των άλλων Κέντρων του Δικτύου, αποτέλεσαν οι ιδιαιτερότητες του εκπαιδευτικού μας συστήματος, τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών, στα οποία αυτά έχουν δημιουργηθεί, η συνεργασία με τις Κοινότητες (την Κοινότητα του Πεδουλά, την Κοινότητα του Ακρωτηρίου και την Κοινότητα της Σαλαμιούς) και με τους φορείς που τα στηρίζουν, όπως το Τμήμα Δασών. Γίνεται αξιοποίηση της γνώσης και της εμπειρίας των τοπικών πληθυσμών, με απώτερη επιδίωξη, μέσα από το Δ.Κ.Π.Ε., τα περιβαλλοντικά ζητήματα να συνεξεταστούν στο πλαίσιο των κοινωνικών, πολιτιστικών, οικονομικών και φυσικών τους παραμέτρων, και στη βάση της αξιοποίησης των διάφορων περιβαλλοντικών τους πεδίων ως βασικών χώρων μάθησης, αλλά και ως κατεξοχήν χώρων τοπικής και οικουμενικής δράσης.

Η βελτίωση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής συναρτάται άμεσα με το επίπεδο του πολιτισμού ενός λαού. Η εκπαίδευση, ιδιαίτερα στα πλαίσια της ανοιχτής και φιλελεύθερης παιδαγωγικής προσέγγισης στην οποία βασίζεται η φιλοσοφία της λειτουργίας του Δ.Κ.Π.Ε., έχει να επιτελέσει καθοριστικό ρόλο προς αυτήν την κατεύθυνση. Αποτελεί άξονα επικέντρωσης των προσπαθειών μας και βασική μας προτεραιότητα για την ετοιμασία περιβαλλοντικά υπεύθυνων και δημοκρατικών πολιτών.

Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου-Ευριπίδου
Διευθύντρια Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αναγνώριση της σημασίας και του ρόλου που τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης έχουν να επιτελέσουν τόσο στη διαμόρφωση περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών όσο και στην προώθηση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) και της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Ε.Α.Α.) στο σύνολο των σχολικών μονάδων του τόπου μας, διαφάνηκε από τον ενθουσιασμό, με τον οποίο εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες αγκάλισαν και συμμετείχαν στα Προγράμματα του Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Δ.Κ.Π.Ε.) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, το οποίο βρίσκεται υπό την εποπτεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, και μέχρι τώρα περιλαμβάνει τέσσερα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε. Πεδουλά, Κ.Π.Ε. Κοινότητας Ακρωτηρίου, Κ.Π.Ε. Αθαλάσσης και Κ.Π.Ε. Σαλαμιούς).

Στην έκδοση αυτή παρουσιάζονται αναλυτικά τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που προσφέρονται από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά για τη Μέση Γενική και Μέση Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Τα Προγράμματα στηρίζονται στην ολιστική συνεξέταση των θεμάτων του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης. Για αυτό, πέραν από την προσπάθεια συνεξέτασης (παράλληλα με τις περιβαλλοντικές πτυχές των κοινωνικών, πολιτιστικών, οικονομικών και οικονομικών παραμέτρων ενός θέματος) πολλά από τα Προγράμματα του Κ.Π.Ε. Πεδουλά (στη βάση της αξιοποίησης των ιδιαίτερων περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πεδίων των περιοχών στα οποία αυτά βρίσκονται) επιδιώκουν μέσα από μια σειρά νέων Προγραμμάτων βασισμένων στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική αειφορία, να τονίσουν και να αναδείξουν τον κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό χαρακτήρα των περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Καινοτομία των αναμορφωμένων Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Κ.Π.Ε. Πεδουλά αποτελεί η ένταξη μιας νέας σειράς Προγραμμάτων, η οποία αξιοποιεί πέραν από τους διάφορους τύπους οικοσυστημάτων, τα Μουσεία, τα τοπικά εργαστήρια και όλα εκείνα τα πεδία μελέτης και έρευνας, καθώς και τους τοπικούς πληθυσμούς. Έτσι, θα αναδειχθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο οι συσχετισμοί που υπάρχουν ανάμεσα στο περιβάλλον και τον πολιτισμό, την παράδοση και τη λαογραφία. Γενικότερα, καταδεικνύουν την εξέλιξη των τοπικών κοινωνιών μέσα και σε σχέση με αυτό.

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Κ.Π.Ε. Πεδουλά όσο και των άλλων Κέντρων του Δικτύου είναι οργανωμένα και σχεδιασμένα με γνώμονα τα ειδικά και ιδιαίτερα περιβαλλοντικά πεδία της περιοχής, στα οποία αυτά βρίσκονται, ενώ οι επιδιώξεις τους, η θεματολογία και η στοχοθεσία τους βασίζονται σε ειδικά ζητήματα του τοπικού τους περιβάλλοντος. Γι' αυτό ακριβώς και το πλαίσιο λειτουργίας των Κέντρων του Δικτύου παρέχει τη δυνατότητα στους/τις εκπαιδευτικούς και στους/τις μαθητές/τριες να μελετήσουν διάφορα ζητήματα όπως το «Νερό», το «Δάσος», ο «Πολιτισμός», η «Τοπική Κοινωνία», κ.ά., ως αυτόνομα θέματα στα πλαίσια του κάθε Κέντρου, αλλά και συγκριτικά. Εμβαθύνουν στα διάφορα θέματα, μέσα από τη διενέργεια επισκέψεων σε όλα τα Κέντρα και τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχα Προγράμματα που θα τους δώσουν τη δυνατότητα να εξετάσουν μια θεματική μέσα από τις διαφορετικές οπτικές και προσεγγίσεις που το κάθε Κέντρο θέτει σε σχέση με αυτήν.

Καταληκτικά, σημειώνεται ότι για σκοπούς συνέπειας, όλα τα Προγράμματα ακολουθούν την ίδια δομή και η βασική τους συλλογιστική στηρίζεται στη σύνδεση του περιβάλλοντος και των πεδίων με το σχολείο και στην ανάδειξη της σημασίας της παράλληλης αξιοποίησης της τυπικής με τη μη τυπική εκπαίδευση.

Ως εκ τούτου, και πριν από την αναλυτική παρουσίαση των Προγραμμάτων, παρουσιάζεται συνοπτικά η συλλογιστική του σχεδιασμού τους, ο τρόπος οργάνωσης και ανάπτυξής τους, καθώς επίσης και οι βασικές τους επιδιώξεις τόσο για τους/τις μαθητές/τριες και όσο και για τους/τις εκπαιδευτικούς.

Περιεχόμενα

1.	Βασική συλλογιστική των Προγραμμάτων	8
2.	Προσφερόμενα Προγράμματα – Οργάνωση των Προγραμμάτων	11
3.	Σκοπός	13
3.1.	Επιμέρους στόχοι για τους/τις μαθητές/τριες	13
3.2.	Επιμέρους στόχοι για τους/τις εκπαιδευτικούς	14
4.	Πεδία μελέτης του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά	16
5.	Προγράμματα του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά και Αναλυτικό Πρόγραμμα	17
6.	Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά	18
7.	Η κοινότητα Πεδουλά	20
8.	Παρουσίαση προσφερομένων Προγραμμάτων	24
9.	Μονοήμερα Προγράμματα	28
9.1.	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΔΑΣΟΣ»	28
9.1.1.	Δάσος και τοπική κοινωνία	29
9.1.2.	Το δάσος του Τροόδου	31
9.1.3.	Μονοπάτια του Τροόδου	33
9.1.4.	Δασικές πυρκαγιές	36
9.1.5.	Μελετώ το δασικό οικοσύστημα	39
9.1.6.	Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Δάσος»	42
9.2.	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΔΑΦΟΣ»	45
9.2.1.	Η σύσταση και οι ιδιότητες του εδάφους του Αμιάντου	46
9.2.2.	Προφίλ εδάφους και φυτική κάλυψη της περιοχής	48
9.2.3.	Ερημοποίηση: Μελέτη περίπτωσης της κοινότητας του Αμιάντου	51
9.2.4.	Ο βοτανικός κήπος του Αμιάντου	53
9.2.5.	Η γεωμορφολογία του Τροόδου	56
9.2.6.	Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Εδαφος»	58
9.3.	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»	61
9.3.1.	Γνωριμία με την κοινότητα του Πεδουλά	62
9.3.2.	Μια μέρα στο λαογραφικό μουσείο	64
9.3.3.	Βυζαντινή τέχνη και περιβάλλον	66
9.3.4.	Παραδοσιακά επαγγέλματα και τοπικά προϊόντα	68
9.3.5.	Ενδεικτικές δραστηριότητες του επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Πολιτισμός-Περιβάλλον-Τοπική Κοινωνία»	71
9.4.	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ-ΥΔΡΟΒΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	73
9.4.1.	Ποτάμιο οικοσύστημα: Το γεφύρι του Τζελεφού	74
9.4.2.	Τεχνητό υδρόβιο οικοσύστημα: Ο υδατοφράκτης του Προδρόμου	76
9.4.3.	Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Το νερό στη ζωή μας-υδρόβια οικοσυστήματα»	78

9.5. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»	80
9.5.1. Η τουριστική ανάπτυξη στην κοινότητα Πεδουλά	81
9.5.2. Οι θετικές και αρνητικές συνέπειες του τουρισμού στο φυσικό, πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον της κοινότητας Πεδουλά	84
9.5.3. Η πολιτιστική (τοπικά προϊόντα, παραδόσεις, ήθη και έθιμα της κοινότητας) και φυσική κληρονομιά της περιοχής Μαραθάσας και η σημασία της στην τουριστική ανάπτυξη των χωριών της περιοχής	86
9.5.4. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Τουρισμός»	88
9.6. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΝΕΡΓΕΙΑ»	90
9.6.1. Το ενεργειακό προφίλ των ανθρώπων του χθες και του σήμερα	91
9.6.2. Το βιοκλιματικό σπίτι: Η βιοκλιματική αρχιτεκτονική των σπιτιών της κοινότητας Πεδουλά	93
9.6.3. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Ενέργεια»	96
9.7. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»	98
9.7.1. Η τέχνη στη διδασκαλία και μάθηση περιβαλλοντικών ζητημάτων	99
9.7.2. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Τέχνη και Περιβάλλον»	101
9.8. ΔΙΗΜΕΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	103
9.8.1. Ενδεικτικοί συνδυασμοί διήμερων προγραμμάτων	104
9.8.2. Παραδείγματα ανάπτυξης των διήμερων προγραμμάτων	106
9.8.2.1. 1ο παράδειγμα διήμερου προγράμματος	106
9.8.2.2. 2ο παράδειγμα διήμερου προγράμματος	109
9.9. ΤΡΙΗΜΕΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	112
9.9.1. Ενδεικτικοί συνδυασμοί τριήμερων προγραμμάτων	113
9.9.2. Παραδείγματα ανάπτυξης τριήμερων προγραμμάτων	116
9.9.2.1. 1ο παράδειγμα τριήμερου προγράμματος	116
9.9.2.2. 2ο παράδειγμα τριήμερου προγράμματος	120

1. ΒΑΣΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Η οργάνωση και ο σχεδιασμός των Προγραμμάτων του Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Δ.Κ.Π.Ε.), στο οποίο ανήκει και το Κ.Π.Ε. Πεδουλά, στηρίζεται στην ανάδειξη του κοινωνικού-κριτικού χαρακτήρα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και επικεντρώνεται στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Βασική συλλογιστική για τον σχεδιασμό των Προγραμμάτων του Δ.Κ.Π.Ε. αποτέλεσε αφενός η ανάδειξη των Κέντρων ως χώρων πολύπλευρων δράσεων για την προώθηση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στα σχολεία του τόπου μας και αφετέρου η κινητοποίηση των μαθητών/τριών σε δράσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα, καθώς επίσης και η ενίσχυση της επάρκειας των ίδιων των εκπαιδευτικών να προσεγγίσουν τα θέματα του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης στην ολιστική τους διάσταση, μέσα από την από κοινού με τους/τις μαθητές/τριές τους βιωματική ενασχόληση και δραστηριοποίησή τους στο πεδίο.

Το Δ.Κ.Π.Ε. στοχεύει να λειτουργήσει ως σημείο σύνδεσης του σχολείου με το εξωτερικό περιβάλλον, προσεγγίζοντας και αναπτύσσοντας μέσα από τα Προγράμμάτα του θέματα που εξετάζονται μέσα από τα διάφορα μαθήματα. Θέματα, όπως τα δάση του τόπου μας, η ορθολογιστική διαχείριση των δασών, οι δασικές πυρκαγιές, η ερημοποίηση, τα πετρώματα, η βιοποικιλότητα, ο πολιτισμός και η παράδοσή μας, το νερό, η ιστορία του τόπου, οι υγροβιότοποι του τόπου μας, πόλη και πράσινο, ο αειφόρος τουρισμός, η ενέργεια, κ.ά., αποτελούν ζητήματα ενασχόλησης των Περιβαλλοντικών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Δ.Κ.Π.Ε. Ο/Η εκπαιδευτικός μαζί με τους/τις μαθητές/τριες έχει την ευκαιρία να τα εξετάσει και να τα διερευνήσει, χρησιμοποιώντας παιδαγωγικές και εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που εφαρμόζονται μέσα από τα Προγράμματα των Κέντρων του Δικτύου, επεκτείνοντάς τα στη συνέχεια μέσα στη σχολική μονάδα και αξιοποιώντας, ως πεδίο μελέτης και διερεύνησης, το άμεσο τοπικό τους περιβάλλον.

Βασικό στοιχείο των προγραμμάτων του Δ.Κ.Π.Ε. αποτελεί η επέκτασή τους στη σχολική μονάδα, γι' αυτό και στο τέλος κάθε θεματικής ενότητας παρουσιάζονται ενδεικτικές δραστηριότητες, τις οποίες οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εφαρμόσουν και να αξιοποιήσουν στο σχολείο.

Σημειώνεται ότι η επέκταση των Προγραμμάτων στις σχολικές μονάδες επαφίεται στην ευχέρεια των εκπαιδευτικών, οι οποίοι/ες μαζί με τους/τις μαθητές/τριές τους, θα επιλέξουν τον τρόπο, με τον οποίο θα εργαστούν στο σχολείο τους. Πέραν από τις ενδεικτικές δραστηριότητες που αναφέρονται, είναι δυνατό να σχεδιαστεί, εκ νέου, ένα Πρόγραμμα σχετικό με το θέμα του Προγράμματος στο οποίο συμμετείχαν στο Δ.Κ.Π.Ε., το οποίο, όμως, να επικεντρώνεται στην ιδιά τους την κοινότητα. Επιπλέον, οι δραστηριότητες που θα αναπτυχθούν σε κάθε περίπτωση στο σχολείο, είναι δυνατό να καθοριστούν και να σχεδιαστούν από τον/την εκπαιδευτικό σε συνεργασία με το προσωπικό των Κέντρων, έτσι ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στους ιδιαίτερους στόχους και ανάγκες της συγκεκριμένης ομάδας μαθητών/τριών.

Ο συγκεκριμένος οδηγός των Προγραμμάτων του Δ.Κ.Π.Ε. αφορά στην παρουσίαση των Προγραμμάτων του Κ.Π.Ε. Πεδουλά. Τα Προγράμματα του Κ.Π.Ε. Πεδουλά παρουσιάζονται σε θεματικές ενότητες, στις οποίες παρουσιάζεται ο γενικός σκοπός τους και οι βασικές έννοιες που θα εξεταστούν μέσα από τα Προγράμματα που εμπίπτουν σε κάθε θεματική ενότητα. Τα Προγράμματα της κάθε θεματικής ενότητας παρουσιάζονται

αναλυτικά, ακολουθώντας μία συγκεκριμένη δομή, η οποία περιλαμβάνει:

- την εκπαιδευτική βαθμίδα στην οποία προσφέρεται το Πρόγραμμα,
- τους στόχους του Προγράμματος,
- το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος και
- τις σημειώσεις-οδηγίες προς τους/τις εκπαιδευτικούς.

Στο τέλος κάθε θεματικής ενότητας παρατίθεται ένα κεφάλαιο με ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης στο σχολείο.

Η φιλοσοφία σχεδιασμού και ανάπτυξης των Προγραμμάτων της Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του Δ.Κ.Π.Ε. (Κ.Π.Ε. Πεδουλά) στηρίζεται στις βασικές αρχές της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη, που αφορούν:

- στη διαθεματική προσέγγιση και διερεύνηση των περιβαλλοντικών ζητημάτων,
- στη δράση και αυτενέργεια των μαθητών/τριών,
- στην εκπαίδευση πέρα από τα σχολικά πλαίσια,
- στην καθιέρωση και εδραίωση σχέσεων συνεργασίας και ομαδικότητας ανάμεσα στους/τις μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς, όπως και ανάμεσα στους/τις ίδιους/ες μαθητές/τριες,
- στη συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των ζητημάτων της αειφόρου ανάπτυξης και τη διαμόρφωση θετικών στάσεων για επίλυσή τους, μέσα από τη βιωματική μάθηση, δράση και ενεργοποίηση των μαθητών/τριών,
- στην ολιστική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων,
- στη συνέχιση των Προγραμμάτων με γνώμονα τις ανάγκες του άμεσου τοπικού τους περιβάλλοντος,
- στη συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι η ενασχόληση με το τοπικό περιβάλλον αποτελεί βασικό πεδίο οικουμενικής δράσης,
- στην αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων εκ μέρους των μαθητών/τριών και τη συμμετοχή τους σε δράσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα, με στόχο την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής,
- στην αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πεδίων ως εναλλακτικών χώρων μάθησης και εφαρμογής εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών προσεγγίσεων, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας των μαθητών/τριών και
- στον κοινωνικό χαρακτήρα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη, η επίτευξη του οποίου προωθείται μέσα από:
 - την ενίσχυση της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών,

- την πειραματική διερεύνηση,
- την εξέταση των αλληλεπιδράσεων που διέπουν τις φυσικές, παράλληλα με τις πολιτιστικές, κοινωνικές, οικονομικές και ιστορικές παραμέτρους του περιβάλλοντος,
- τη δημιουργία δικτύων επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ όλων των συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα,
- την ανάπτυξη δεξιοτήτων διαλόγου,
- τη δημιουργική αλληλεπίδραση και
- τη συμμετοχή και τη δράση για τη διαμόρφωση βιώσιμων συνθηκών ζωής.

Το προσωπικό του Κ.Π.Ε. Πεδουλά είναι στη διάθεση κάθε εκπαιδευτικού που έχει να προτείνει αλλαγές και τροποποιήσεις στα Προγράμματα, τα οποία αναπτύσσονται, προκειμένου αυτά να ανταποκρίνονται όσο το δυνατό περισσότερο στις ανάγκες και απαιτήσεις της δικής του ομάδας.

Αναμένουμε τη συνεργασία και υποστήριξή σας στην προσπάθεια που καταβάλλεται για διαμόρφωση υπεύθυνων και δημοκρατικών πολιτών, που θα αγωνιστούν για τη διασφάλιση μιας καλύτερης ποιότητας ζωής, συνυφασμένης με την ποιότητα του περιβάλλοντος.

Η έκδοση αυτή απευθύνεται στη Μέση Γενική και Μέση Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Τα Προγράμματα είναι οργανωμένα για να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών/τριών και οι δραστηριότητες που εφαρμόζονται για κάθε Πρόγραμμα ποικίλλουν και διαφοροποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της κάθε ομάδας. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο και για την καλύτερη οργάνωση και σχεδιασμό των Προγραμμάτων, στα οποία η κάθε ομάδα επιλέγει να συμμετάσχει, απαιτείται ο συντονισμός των εκπαιδευτικών με το προσωπικό κάθε Κέντρου, έτσι ώστε η οργάνωση των Προγραμμάτων να γίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

2. ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σημειώνεται ότι η μετάβαση σε όλα τα Κέντρα του Δικτύου (Κ.Π.Ε. Πεδουλά, Κ.Π.Ε. Κοινότητας Ακρωτηρίου, Κ.Π.Ε. Αθαλάσσης, Κ.Π.Ε. Σαλαμιούς) επιχορηγείται μερικώς από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο). Τα Προγράμματα του Δ.Κ.Π.Ε. είναι οργανωμένα σε τρεις διακριτές φάσεις:

Α) Πρώτη φάση: Εφαρμογή του Προγράμματος στο Κέντρο

Σε αυτήν περιλαμβάνεται η προετοιμασία της μελέτης πεδίου και αφορά στο θεωρητικό κομμάτι του Προγράμματος. Οι μαθητές/τριες σε αυτήν τη φάση έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν βασικές περιβαλλοντικές και οικολογικές έννοιες που σχετίζονται με το Πρόγραμμα που επέλεξαν να εμπλακούν και να προσεγγίσουν διάφορες πτυχές του υπό εξέταση ζητήματος, μέσα από συνδυασμένες δραστηριότητες ομαδοκεντρικού και συνεργατικού χαρακτήρα, παράλληλα με τη χρήση ποικιλίας διδακτικών μέσων (οπτικοακουστικό υλικό, φύλλα εργασίας, περιβαλλοντικά παιχνίδια, διαφάνειες, κ.ά.). Συγχρόνως, γίνεται παρουσίαση του τρόπου εργασίας στο πεδίο, καθώς επίσης και του τρόπου χρήσης των διάφορων οργάνων.

Β) Δεύτερη φάση: Μελέτη Πεδίου

Σε αυτήν τη φάση περιλαμβάνεται η μελέτη πεδίου. Τα πεδία μελέτης ποικίλλουν και είναι ανάλογα του Προγράμματος, στο οποίο η κάθε ομάδα θα επιλέξει να συμμετάσχει. Στα πεδία μελέτης γίνεται επιτόπια διερεύνηση του ζητήματος που εξετάζεται. Οι μαθητές/τριες εισάγονται σε δραστηριότητες βιωματικού χαρακτήρα και πειραματικής διερεύνησης. Το πεδίο χρησιμοποιείται ως χώρος μάθησης και ως εκπαιδευτικό εργαλείο. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιούνται διάφορα όργανα μέτρησης και φύλλα εργασίας βασισμένα στη διερεύνηση του συγκεκριμένου χώρου κατά τρόπο ομαδικό και συνεργατικό.

Το ίδιο το πεδίο λειτουργεί ως εκπαιδευτικό εργαλείο, το οποίο μπορούν οι μαθητές/τριες να αξιοποιήσουν ποικιλοτρόπως, προκειμένου να προσεγγίσουν πιο αποτελεσματικά τα διάφορα ζητήματα που διερευνούν. Μέσα στο πεδίο οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν, μέσα από διάφορες δραστηριότητες με το περιβάλλον, και στο πλαίσιο μιας κριτικής και ερμηνευτικής προσέγγισης να προχωρήσουν σε μια εις βάθος και ολιστική διερεύνηση του συγκεκριμένου περιβαλλοντικού πεδίου, το οποίο εξετάζουν.

Γ) Τρίτη φάση: Επέκταση του Προγράμματος στις σχολικές μονάδες

Η φάση αυτή περιλαμβάνει την επέκταση των Προγραμμάτων των Κ.Π.Ε. στις σχολικές μονάδες. Συγκεκριμένα, στο στάδιο αυτό επιδιώκεται να ενσωματώσουν οι ομάδες, που συμμετείχαν στα Προγράμματα των Κέντρων, την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση κατά τρόπο συστηματικό και οργανωμένο, μέσα στις σχολικές τους μονάδες και σύμφωνα με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και ανάγκες των μαθητών/τριών και της τοπικής τους κοινότητας.

Στόχος της επέκτασης των Προγραμμάτων των Κέντρων στις σχολικές μονάδες είναι να γίνει κατανοητό από τους συμμετέχοντες ότι τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, μέσα από τα Προγράμματά τους, αποτελούν χώρους πολλαπλών δράσεων για την προώθηση τόσο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο

Ανάπτυξη, όσο και για την ενίσχυση και διαμόρφωση της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας των πολιτών.

Τα Προγράμματα των Κέντρων αποτελούν τη βάση, το ερέθισμα και την αφετηρία για την περιβαλλοντική δραστηριοποίηση των ομάδων μέσα από τη σύνδεση των προγραμμάτων τους με το Αναλυτικό Πρόγραμμα της επίσημης εκπαίδευσης του τόπου. Δεδομένου ότι τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που εφαρμόζονται στα Κέντρα δεν έχουν ψυχαγωγικό χαρακτήρα, αλλά προσεγγίζουν διάφορα περιβαλλοντικά ζητήματα και θέματα Αειφόρου Ανάπτυξης μέσα από εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις και διαδικασίες μάθησης, οι εκπαιδευτικοί που θα συμμετέχουν στο Πρόγραμμα είναι σημαντικό να ασχοληθούν, μέσα στο σχολείο τους, με διάφορα περιβαλλοντικά ζητήματα που σχετίζονται με τη θεματική των Προγραμμάτων στα οποία συμμετείχαν, προκειμένου να ενσωματώσουν αποτελεσματικά και να προωθήσουν μεθοδικά και οργανωμένα τον περιβαλλοντικό «εγγραμμτισμό» των μαθητών/τριών τους.

Η επέκταση των Προγραμμάτων ποικίλλει και θα πρέπει να γίνεται λαμβάνοντας υπόψη το άμεσο τοπικό περιβάλλον των μαθητών/τριών, τις ιδιαιτερότητες της σχολικής μονάδας και της κοινότητας, στην οποία το Πρόγραμμα θα επεκταθεί, καθώς επίσης και τα άμεσα ενδιαφέροντα και τις τοπικές εμπειρίες των μαθητών/τριών. Είναι επίσης σημαντικό τα Προγράμματα των Κέντρων να αξιοποιηθούν συμπληρωματικά για μελέτη στη σχολική μονάδα. Στα πλαίσια του κάθε σχολείου καλό θα είναι να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο των διάφορων και διαφορετικών θεματικών πεδίων που επιλέγονται οι προτεινόμενες ενδεικτικές δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο τέλος κάθε θεματικής ενότητας.

3. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός των Προγραμμάτων του Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Δ.Κ.Π.Ε.) είναι η διαμόρφωση περιβαλλοντικά υπεύθυνων και ενεργών πολιτών, στα πλαίσια της εμπειρικής και βιωματικής ενασχόλησής τους με το περιβάλλον. Επίσης, μέσα από αυτά επιδιώκεται η αξιοποίηση του περιβάλλοντος ως χώρου μάθησης τόσο για τους/τις μαθητές/τριες όσο και για τους/τις εκπαιδευτικούς. Συγκεκριμένα, μέσα από τα Προγράμματα του Δ.Κ.Π.Ε. επιδιώκεται η οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της εφαρμογής παιδαγωγικών διαδικασιών εμπειρικού, συνεργατικού και βιωματικού χαρακτήρα, όπως επίσης, και η εξοικείωση των εκπαιδευτικών με εναλλακτικούς τρόπους οργάνωσης της μαθησιακής διαδικασίας.

Τα Κέντρα, ως χώροι πολλαπλών περιβαλλοντικών δράσεων και δραστηριοτήτων, επιδιώκουν να συνδέσουν το σχολείο με το πεδίο, παρέχοντας έτσι την ευκαιρία σε όλους τους συμμετέχοντες στα Προγράμματά τους να ασχοληθούν συστηματικά και οργανωμένα με τα θέματα του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης, στο πλαίσιο της διασύνδεσης της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης.

Το Δ.Κ.Π.Ε. επιδιώκει να βοηθήσει τους εμπλεκόμενους στα Προγράμματά του να κατανοήσουν την αλληλοσύνδεση τόσο των περιβαλλοντικών ζητημάτων, όσο και των φυσικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, οικονομικών του παραμέτρων. Επιπλέον, μέσα από την προσωπική δράση και συμμετοχή, στοχεύει στην προώθηση της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη. Με γνώμονα την αξιοποίηση των πολλαπλών πεδίων μελέτης των κοινοτήτων και των περιοχών (Πεδουλά, Ακρωτηρίου, Αθαλάσσης, Σαλαμιούς), στα οποία αυτά βρίσκονται, την αξιοποίηση της γνώσης και της εμπειρίας του τοπικού πληθυσμού, τη δημιουργική αλληλεπίδραση μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών, επιδιώκεται η ενίσχυση της ανάληψης πρωτοβουλιών από μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς, για συμμετοχή τους σε δράσεις προσανατολισμένες στην από κοινού εξέταση, διερεύνηση και διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων για την αντιμετώπιση διάφορων ζητημάτων του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης.

3.1 ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ

1. Εισαγωγή των μαθητών/τριών σε περιβαλλοντικές έννοιες και έννοιες της αειφόρου ανάπτυξης.
2. Ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών στα περιβαλλοντικά ζητήματα και στα θέματα της αειφόρου ανάπτυξης.
3. Κατανόηση των αλληλοσυνδέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στις διάφορες πτυχές του περιβάλλοντος (φυσικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές).
4. Ανάπτυξη του αισθήματος της προσωπικής ευθύνης του καθενός στην προστασία του περιβάλλοντος και στη διασφάλιση της ποιότητας ζωής.
5. Εισαγωγή των μαθητών/τριών σε δραστηριότητες βιωματικού και εμπειρικού χαρακτήρα.
6. Εμπλοκή των μαθητών/τριών σε διαδικασίες αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων και λήψης αποφάσεων για την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, καθώς επίσης και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
7. Κατανόηση της σημασίας που έχει το περιβάλλον στον άνθρωπο.

8. Γνωριμία των μαθητών/τριών με τον τόπο μας.
9. Σεβασμός στη φυσική και πολιτιστική μας κληρονομιά.
10. Συμμετοχή σε δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης.
11. Κατανόηση της σημασίας εμπλοκής του συνόλου των μελών της κοινότητας στην εξέταση, διερεύνηση και αντιμετώπιση ενός περιβαλλοντικού ζητήματος.
12. Αξιοποίηση της γνώσης και της εμπειρίας του τοπικού πληθυσμού κατά την προσέγγιση τοπικών περιβαλλοντικών ζητημάτων.
13. Κατανόηση από τους/τις μαθητές/τριες του κοινωνικού χαρακτήρα των περιβαλλοντικών προβλημάτων.
14. Εισαγωγή των μαθητών/τριών σε νέες εναλλακτικές μορφές μάθησης (μελέτη πεδίου, αξιοποίηση πηγών πέρα από τα πλαίσια της σχολικής αίθουσας, χρήση των νέων τεχνολογιών).
15. Κατανόηση της σημασίας του περιβάλλοντος ως πηγής μάθησης.
16. Ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος και πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των μαθητών/τριών και των μαθητών/τριών με τους εκπαιδευτικούς.
17. Καλλιέργεια κριτικής σκέψης, ελεύθερης δημιουργικής έκφρασης μέσα από την εφαρμογή δημιουργικών δραστηριοτήτων.
18. Ανάπτυξη – καλλιέργεια επιστημονικών διαδικασιών και δεξιοτήτων (παρατήρηση, καταγραφή, ταξινόμηση, πρόβλεψη, μέτρηση, ερμηνεία των δεδομένων, έλεγχος μεταβλητών και διατύπωση υποθέσεων, κ.λπ.).

3.2 ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

1. Εξοικείωση των εκπαιδευτικών με δραστηριότητες περιβαλλοντικού χαρακτήρα.
2. Ενημέρωση και γνωριμία των εκπαιδευτικών με τα διάφορα περιβαλλοντικά πεδία που υπάρχουν στον τόπο μας.
3. Εισαγωγή των εκπαιδευτικών σε μεθοδολογικές και εκπαιδευτικές διαδικασίες σχετικές με την αξιοποίηση του περιβάλλοντος ως πηγής μάθησης και ως εκπαιδευτικού εργαλείου.
4. Συνειδητοποίηση από τους/τις εκπαιδευτικούς της σημασίας που έχουν τα πεδία μελέτης στην καθιέρωση νέων σχέσεων επικοινωνίας με τους/τις μαθητές/τριές τους.
5. Εμπειρική και βιωματική ενασχόληση των εκπαιδευτικών μαζί με τους/τις μαθητές/τριές τους σε δραστηριότητες στο πεδίο.
6. Κατανόηση της σημασίας του ρόλου τους ως εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση κριτικά σκεπτόμενων και περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών.
7. Συνειδητοποίηση της σημασίας οργάνωσης της μαθησιακής διαδικασίας πέραν από τα πλαίσια της σχολικής αίθουσας.
8. Εκτίμηση της σημασίας του διαθεματικού τρόπου εξέτασης των περιβαλλοντικών ζητημάτων.

9. Κατανόηση των αλληλοσυνδέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στις διάφορες πτυχές του περιβάλλοντος, όπως επίσης και της σημασίας οργάνωσης της διδακτικής τους πορείας, έτσι ώστε αυτά να προσεγγίζονται ολιστικά.
10. Συνειδητοποίηση του καθοδηγητικού τους ρόλου και της σημασίας οργάνωσης της μαθησιακής πορείας σε μαθητοκεντρικά πλαίσια.
11. Εισαγωγή τους σε τεχνικές σύνδεσης και επίτευξης των μαθησιακών στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος με εναλλακτικούς τρόπους μάθησης, πέραν από τα πλαίσια της σχολικής αίθουσας.
12. Ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση του ενδιαφέροντός τους για συστηματική ενασχόλησή τους με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.
13. Πρακτική ενασχόλησή τους στο πεδίο με παιχνίδια, τεχνικές, μεθόδους περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, δραστηριοποίησης και δράσης.
14. Εκτίμηση της σημασίας οργάνωσης της μαθησιακής τους πορείας στη βάση των τοπικών εμπειριών και προβλημάτων της κοινότητας.
15. Συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι ο περιβαλλοντικός «εγγραμματισμός» τόσο των ιδίων, όσο και των μαθητών/τριών τους, απαιτεί, πέραν από τη γνώση, ευαισθητοποίηση, δραστηριοποίηση, δράση και συμμετοχή τόσο σε προσωπικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο.

4. ΠΕΔΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΕΔΟΥΛΑ

Τα πεδία μελέτης που έχουν συμπεριληφθεί στα Προγράμματα του Κ.Π.Ε. Πεδουλά είναι άμεσα συνδεδεμένα τόσο με το ειδικό θέμα που προσεγγίζεται μέσα από κάθε Πρόγραμμα, όσο και με τους επιδιωκόμενους στόχους του κάθε Προγράμματος.

Μερικά από τα πεδία μελέτης που έχουν συμπεριληφθεί στα Προγράμματα του Κ.Π.Ε. Πεδουλά είναι:

Κ.Π.Ε. Πεδουλά:

- Το δάσος του Τροόδους.
- Τα μονοπάτια της φύσης (μονοπάτι των Καληδονιών, το μονοπάτι του Μυλλομέρη).
- Ο υδατοφράκτης του Προδρόμου.
- Το γεφύρι του Τζελεφού.
- Η κοινότητα του Πεδουλά.
- Τα σπίτια του Πεδουλά.
- Το Βυζαντινό Μουσείο του Πεδουλά.
- Το Λαογραφικό Μουσείο του Πεδουλά.
- Οι Βυζαντινές εκκλησίες της περιοχής.
- Το Μεταλλείο του Αμιάντου.
- Ο βοτανικός κήπος του Αμιάντου.

Τα πιο πάνω πεδία είναι μερικά μόνο από τα πεδία που έχουν περιληφθεί στα Προγράμματα του Κ.Π.Ε. Πεδουλά. Ενδεικτικά παραδείγματα των εφαρμογών τους μπορείτε να δείτε στα Προγράμματα που αναλύονται σε θεματικές ενότητες που ακολουθούν.

Σημειώνεται ότι τα πεδία μελέτης μπορούν να αντικατασταθούν από κάποια άλλα ή να συνδυασθούν μεταξύ τους. Αυτό εξαρτάται από τον/την ίδιο/α τον/την εκπαιδευτικό και την ομάδα που θα συμμετέχει στα Προγράμματα του Κέντρου. Η διεύθυνση αυτή μπορεί να γίνει με τον/την εκπαιδευτικό και το προσωπικό του Κέντρου κατά τη διάρκεια των επαφών τους, τόσο για την προετοιμασία του Προγράμματος, όσο και για τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε αυτό.

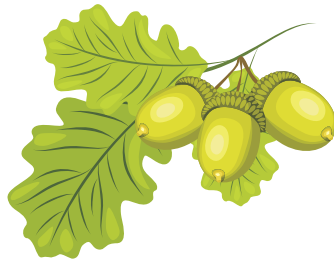
5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ Κ.Π.Ε. ΠΕΔΟΥΛΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Τα Προγράμματα του Κ.Π.Ε. Πεδουλά σχεδιάστηκαν με γνώμονα τη βασική φιλοσοφία των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων, που στοχεύουν σε ένα σχολείο δημοκρατικό και φιλελεύθερο, στο οποίο η μάθηση υπερβαίνει τα παραδοσιακά στεγανά της σχολικής αίθουσας και του σχολικού εγχειριδίου και αποκτά έναν αλληλεπιδραστικό χαρακτήρα με τον ίδιο τον χώρο. Τα Προγράμματα του Κέντρου είναι οργανωμένα στη βάση των προσανατολισμών και των επιδιώξεων του Αναλυτικού Προγράμματος για Π.Ε./Ε.Α.Α., που για πρώτη φορά περιλαμβάνεται ως διαθεματικό αντικείμενο στην εκπαίδευση του τόπου μας.

Τα Προγράμματα του Κ.Π.Ε. Πεδουλά ακολουθούν τις βασικές αρχές του συγκεκριμένου Αναλυτικού Προγράμματος και η θεματολογία αλλά και η παιδαγωγική και διδακτική μεθοδολογία που ακολουθείται μέσα από αυτά, καθώς επίσης και εφαρμογή τους απορρέει από το ίδιο το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Π.Ε./Ε.Α.Α που είναι ενιαίο ως προς τη φιλοσοφία και τη στοχοθεσία του για όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται να δοθεί η δυνατότητα τόσο στους/τις εκπαιδευτικούς, όσο και στους/τις μαθητές/τριες, να προσεγγίσουν τις διάφορες ενότητες πέραν από τα πλαίσια της σχολικής αίθουσας και μέσα από άλλες μορφές μάθησης βιωματικού και εμπειρικού χαρακτήρα.

Με βάση τα πιο πάνω, ο/η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα κατά τρόπο διαθεματικό να αξιοποιήσει διάφορα μαθήματα, για τη μελέτη ενός θέματος, στα πλαίσια των προγραμμάτων του Κ.Π.Ε. Πεδουλά, αλλά και όλων των άλλων Κέντρων του Δικτύου Κ.Π.Ε. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού).

6. Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) Πεδουλά ιδρύθηκε το 2005 από τα Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με την Κοινότητα Πεδουλά και αποτελεί το συντονιστικό Κέντρο του Κρατικού Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Το Κ.Π.Ε. Πεδουλά στεγάζεται στο πρώην Δημοτικό Σχολείο του χωριού και περιλαμβάνει αίθουσα διαλέξεων, εργαστήριο υπολογιστών, εργαστήριο οικολογίας, το οποίο διαθέτει σύγχρονο εξοπλισμό, ο οποίος χρηματοδοτήθηκε από το Φιλανθρωπικό Ίδρυμα Στέλιου Χατζηιωάννου. Επίσης, διαθέτει δύο ξενώνες, χωρητικότητας 35 ατόμων, για τη διαμονή των εκπαιδευομένων κατά τη συμμετοχή τους στα διήμερα και τριήμερα περιβαλλοντικά εκπαιδευτικά προγράμματα του Κ.Π.Ε. Εξωτερικά, το Κ.Π.Ε. περιβάλλεται από την αυλή, η οποία αξιοποιείται ως υπαίθριος εκπαιδευτικός χώρος, αλλά και χώρος χαλάρωσης και ψυχαγωγίας των επισκεπτών. Υπάρχουν, επίσης, εγκαταστάσεις καλαθοσφαίρας, πετόσφαιρας και ποδοσφαίρου.

Το Κ.Π.Ε. Πεδουλά στελεχώνεται από καταρτισμένους εκπαιδευτικούς της Δημοτικής και Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης με ειδικότητα στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Πέραν από την παροχή περιβαλλοντικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχετικών με το δάσος, τη βιοποικιλότητα, τον πολιτισμό, την κοινότητα, το έδαφος, το νερό, την ερημοποίηση, το προσωπικό του παρέχει καθοδήγηση και συμβουλευτική στήριξη σε θέματα σχετικά με την Π.Ε./Ε.Α.Α., όπως επίσης συμμετέχει σε διεθνή περιβαλλοντικά εκπαιδευτικά προγράμματα και έρευνες, ενώ συνεργάζεται με την κοινότητα για την διεξαγωγή διαφόρων περιβαλλοντικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων. Μέσα από τα προγράμματα του Κ.Π.Ε., τα πεδία μελέτης τόσο του Πεδουλά όσο και της ευρύτερης περιοχής της Μαραθάσσας αποτελούν δυναμικά πεδία μάθησης και σημαντικά εκπαιδευτικά εργαλεία για τη μελέτη των περιβαλλοντικών θεμάτων.

Στα Προγράμματα του Κ.Π.Ε. Πεδουλά συμμετέχουν μαθητές/τριες και εκπαιδευτικοί από όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, φοιτητές από την Κύπρο και χώρες του εξωτερικού και άλλες ομάδες, όπως οδηγοί και πρόσκοποι, κ.λπ.

Περίπου 5000 εκπαιδευόμενοι κάθε χρόνο συμμετέχουν στα Προγράμματα και σε άλλες επιμορφωτικές και εκπαιδευτικές δράσεις του Κ.Π.Ε. Πεδουλά. Το Κέντρο, εκτός από τα μονοήμερα Προγράμματα, προσφέρει διήμερα και τριήμερα Προγράμματα και οι ομάδες μπορούν να διανυκτερεύσουν στους δύο ξενώνες του Κέντρου.

Το Κ.Π.Ε. Πεδουλά είναι ανοικτό καθόλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Τις αργίες, και τα Σαββατοκυριάκα είναι κλειστό, όπως επίσης και την περίοδο των Χριστουγέννων, του Πάσχα και την περίοδο του Καλοκαιριού.

Σημειώνεται, όμως, ότι σε χρόνο μη εργάσιμο μπορούν να διεξαχθούν σεμινάρια, εκδηλώσεις, συνέδρια μετά από επικοινωνία και σχετικές συνεννοήσεις με το προσωπικό του Κέντρου.

Επικοινωνία:

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Τηλ.: 22402352, Φαξ: 22480505, e-mail: zachariou.a@cyearn.pi.ac.cy

perivallontika@cyearn.pi.ac.cy

Ιστοσελίδα: <http://www.moec.gov.cy/dkpe/>

Διεύθυνση

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά, 2850, Πεδουλάς, Λευκωσία
Τηλεφωνική επικοινωνία: 22952628

Πώς θα μας βρείτε:

Λευκωσία – Πεδουλάς

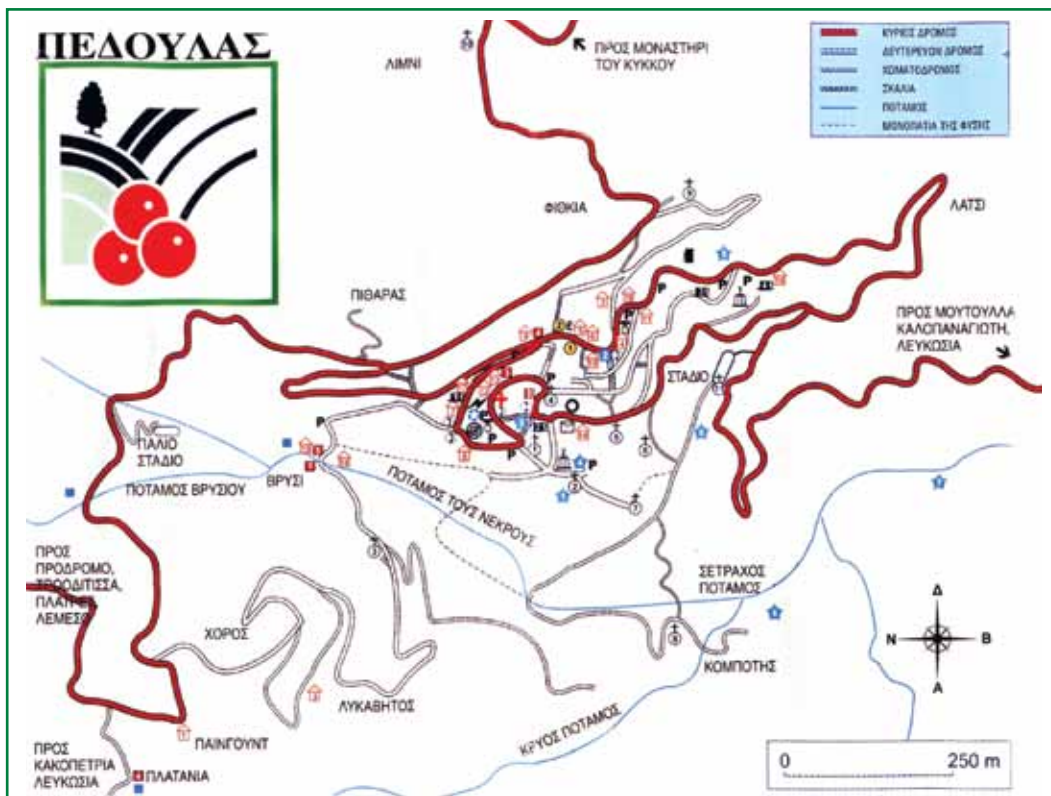
Έξοδος Λευκωσίας προς Τρόδος, περνούμε μέσα από τις κοινότητες Ακάκι, Περιστέρωνα και Αστρομερίτης. Πριν από την κοινότητα της Ευρύχους, ακολουθούμε τον δρόμο δεξιά προς την κοιλάδα της Μαραθάσας. Περνούμε μέσα από τις κοινότητες Καλοπαναγιώτης και Μουτουλλάς και όταν πλησιάσουμε την κοινότητα του Πεδουλά, ακολουθούμε τον δρόμο που οδηγεί στην εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ. Ο δρόμος αυτός θα μας οδηγήσει στον χώρο που στεγάζεται το Κ.Π.Ε. Πεδουλά.

Λεμεσός – Πεδουλάς

Ακολουθούμε τον δρόμο που οδηγεί στην κοινότητα των Πλατρών. Από τις Πλάτρες κατευθυνόμαστε στον Πρόδρομο και από εκεί στην κοινότητα του Πεδουλά.

Λάρνακα – Πεδουλάς

Η διαδρομή από Λάρνακα γίνεται μέσω Λεμεσού.

7. Η κοινότητα Πεδουλά

Η κοινότητα Πεδουλά είναι ένα δημοφιλές ορεινό θέρετρο με ένα συναρπαστικό παρελθόν. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1100 μ. στις βόρειες πλαγιές της οροσειράς του Τροόδου στην κοιλάδα της Μαραθάσας. Η κοινότητα είναι φημισμένη για τις κερασιές της και τις πλούσιες υδροφόρες πηγές της. Γειτονεύει με τις κοινότητες Μουτουλλά, Πρόδρομο, Λεμίθου, και Καλοπαναγιώτη. Η κοινότητα έχει περίπου 650 κατοικίες και 100 νοικοκυριά.

Η ιστορία του Πεδουλά χρονολογείται πίσω στους Βυζαντινούς χρόνους και επί Φραγκοκρατίας και Ενετοκρατίας ήταν βασιλική ιδιοκτησία. Η εκπαίδευση στο χωριό ξεκίνησε επίσημα το 1853 μ.Χ., ενώ ιδιωτικά σχολεία λειτουργούσαν ήδη από το 1700 μ.Χ. Οι Πεδουλιώτες φοιτούσαν στα τοπικά σχολεία Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης του χωριού.

Η γεωργία ήταν από την αρχή ο στυλοβάτης της οικονομίας του χωριού και ο Πεδουλάς ήταν πάντα ιδανικός τόπος για την καλλιέργεια κερασιών, μήλων και άλλων οπωροφόρων δέντρων. Η γεωργία από μόνη της, όμως, δεν παρήγαγε αρκετό εισόδημα, έτσι ακόμα και σε δύσκολες εποχές της ιστορίας του Πεδουλά, ο τουρισμός, το εμπόριο και οι οικοτεχνίες προωθούνταν ως συμπληρωματικές πηγές εισοδήματος. Η ύφανση ήταν η αποκλειστική ενασχόληση των γυναικών κατά τις χειμερινές μέρες. Τα περισσότερα νοικοκυριά διέθεταν αργαλειούς με τους οποίους έφτιαχναν βαμβακερά και μάλλινα υφάσματα, χαλιά και κουβέρτες. Η εμπειρία ακόμα πολλών βυρσοδεψείων στο χωριό επέτρεπε μέχρι πρόσφατα στους κατοίκους του Πεδουλά να ασχολούνται με την επεξεργασία δερμάτων, από τα οποία φτιάχνονταν παπούτσια και μπότες.

Πριν από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και στα χρόνια που ακολούθησαν, η οικονομία του χωριού άνθισε. Υπάρχουν ακόμα ενδείξεις από την ευμάρεια εκείνων των προηγούμενων γενιών. Τα σχολεία, οι εκκλησίες, τα δημόσια κτήρια, τα ξενοδοχεία και τα βυρσοδεψεία διασώζονται μέχρι σήμερα. Ο Πεδουλάς υπήρξε ένα πρωτοποριακό κέντρο τουρισμού και παραγωγής κερασιών κι εκείνη την εποχή ήταν το πολιτιστικό και εμπορικό κέντρο των δεκατεσσάρων χωριών της περιοχής Μαραθάσας.

Υπάρχουν δύο εκδοχές σχετικά με την ονομασία της κοινότητας. Σύμφωνα με την πρώτη εκδοχή το χωριό πήρε το όνομά του από τους πρώτους κατοίκους του χωριού που έφτιαχναν πέδιλα. Η δεύτερη εκδοχή και πιθανότατα η πιο ορθή, αναφέρεται στη λέξη Πεδουλάς, η οποία προέρχεται από τις λέξεις 'πεδιάδα' και 'λας', δηλαδή ο λαός της πεδιάδας.

Η οικονομική ανάπτυξη του Πεδουλά σήμερα βασίζεται σε ποσοστό 95% στον τουρισμό. Ο επισκέπτης, εκτός από τη φυσική ομορφιά του τοπίου, τα παραδοσιακά σπίτια και τη φιλοξενία των κατοίκων, μπορεί να επισκεφτεί διάφορους χώρους ενδιαφέροντος. Μπορεί να επισκεφτεί το Βυζαντινό Μουσείο του χωριού που κρύβει έναν ανεκτίμητο θησαυρό με βυζαντινές εικόνες που προέρχονται από τα 6 από τα 12 παρεκκλήσια που υπάρχουν στο χωριό. Το Λαογραφικό Μουσείο, το οποίο περιλαμβάνει εργαλεία, παραστάσεις και φωτογραφίες με όλα τα παραδοσιακά επαγγέλματα των κατοίκων του χωριού, όπως καρεκλοποιός, αρτοποιός, παρασκευαστής ζιβανίας, κ.λπ. Μεγάλη εντύπωση κάνουν τα προικοσύμφωνα και τα κυπριακά χαρτονομίσματα που εκτίθενται στο Μουσείο.

An aerial photograph of a village built on a hillside, with a dense forest in the background. The entire image is overlaid with a semi-transparent yellow filter. A dark red horizontal band is positioned across the lower third of the image, containing white text.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΕΔΟΥΛΑ

8. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

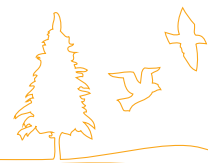

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή εφαρμογή και υλοποίηση των Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) είναι η προετοιμασία των ομάδων στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, πριν από την επίσκεψή τους στο κάθε Κέντρο.

Η προετοιμασία των μαθητών/τριών, πριν από την επίσκεψή τους στο Κέντρο αποσκοπεί στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων ενεργούς δραστηριοποίησής τους κατά τη

διάρκεια της συμμετοχής τους στα Προγράμματά του. Ο/Η εκπαιδευτικός, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της σχολικής μονάδας και της τοπικής κοινότητας, τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών του/της, καθώς και το ηλικιακό και μαθησιακό τους επίπεδο, μπορεί να τους προετοιμάσει αξιοποιώντας τη σχολική τάξη για προκαταρκτική προσέγγιση των θεμάτων, που θα διερευνηθούν βιωματικά στο Κ.Π.Ε. Πεδουλά.

Η προετοιμασία των ομάδων μπορεί να επικεντρωθεί αρχικά σε γενικού τύπου ερωτήματα και δραστηριότητες για την κοινότητα Πεδουλά που θα επισκεφθούν, ώστε οι μαθητές/τριες να είναι κατατοπισμένοι για τον χώρο επίσκεψής τους και τις ιδιαιτερότητες της τοπικής κοινότητας. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί, επίσης, να επικεντρωθεί σε κάποιες ειδικές ερωτήσεις και δραστηριότητες, ανάλογα με το Πρόγραμμα που θα παρακολουθήσει, οι οποίες θα συζητηθούν και θα καθοριστούν σε προσωπική επικοινωνία με το προσωπικό του Κέντρου πριν από τη συμμετοχή των ομάδων στα Περιβαλλοντικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα.

A. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΔΑΣΟΣ

- A1. ΔΑΣΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
- A2. ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΤΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ
- A3. ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ
- A4. ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ
- A5. ΜΕΛΕΤΩ ΤΟ ΔΑΣΙΚΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ

B. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΕΔΑΦΟΣ

- B1. Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΤΟΥ ΑΜΙΑΝΤΟΥ
- B2. ΠΡΟΦΙΛ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΦΥΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
- B3. ΕΡΗΜΟΠΟΙΗΣΗ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΜΙΑΝΤΟΥ
- B4. Ο ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ ΤΟΥ ΑΜΙΑΝΤΟΥ
- B5. Η ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΤΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ

Γ. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Γ1. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΔΟΥΛΑ
- Γ2. ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
- Γ3. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΠΕΔΟΥΛΑ
- Γ4. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Δ. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ. ΥΔΡΟΒΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

- Δ1. ΠΟΤΑΜΙΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ: ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΟΥ ΤΖΕΛΕΦΟΥ
- Δ2. ΤΕΧΝΗΤΟ ΥΔΡΟΒΙΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ: Ο ΦΡΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Ε. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- Ε1. Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΔΟΥΛΑ
- Ε2. ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΔΟΥΛΑ.
- Ε3. Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΡΑΘΑΣΑΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.

ΣΤ. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- ΣΤ1. ΤΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ
- ΣΤ2. ΤΟ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟ ΣΠΙΤΙ: Η ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΠΙΤΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΔΟΥΛΑ

Ζ. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Ζ1. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Η. ΔΙΗΜΕΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Η1. 1ο ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΗΜΕΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
- Η2. 20 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΗΜΕΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Θ. ΤΡΙΗΜΕΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Θ1. 1ο ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΡΙΗΜΕΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
- Θ2. 2ο ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΡΙΗΜΕΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
- Θ3. 3ο ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΡΙΗΜΕΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9. ΜΟΝΟΗΜΕΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

9.1. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΔΑΣΟΣ»

Γενικός σκοπός της ενότητας: Οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν βασικές περιβαλλοντικές και οικολογικές έννοιες σχετικές με τα δάση, να ενημερωθούν και να γνωρίσουν τα δάση του τόπου μας, και ειδικότερα το δάσος του Τροόδου, να εκτιμήσουν και να κατανοήσουν τη σημασία των δασών για τη διατήρηση της ζωής, όπως επίσης και να αντιληφθούν τη σημασία τους στη διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης των τοπικών κοινοτήτων. Επίσης, μέσα από τα Προγράμματα, επιδιώκεται οι συμμετέχοντες να εκτιμήσουν το δάσος ως φυσικό, μη ανανεώσιμο πόρο και μέσα από την προσωπική τους επαφή με αυτό να διαμορφώσουν δασική συνείδηση, ως αποτέλεσμα της συνειδητοποίησης της ευθύνης που ο καθένας από εμάς σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο φέρει για τη διατήρηση και προστασία του δασικού πλούτου του τόπου μας και, κατ' επέκταση, των δασών παγκόσμια. Στα πλαίσια της πρόληψης και προστασίας των δασών από τις δασικές πυρκαγιές, θα εφαρμοστούν συμπληρωματικές δραστηριότητες για ενημέρωση και ευαισθητοποίησή τους στο συγκεκριμένο πεδίο.

Βασικές περιβαλλοντικές έννοιες: αειφόρος ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων, αναδάσωση, ανθρώπινες παρεμβάσεις, αντιπυρική ζώνη, απειλούμενα είδη, αποψίλωση των δασών, βιοκοινότητα, βιοποικιλότητα, βιοτικοί και αβιοτικοί παράγοντες, βιότοπος, γεωμορφολογία, δασικό οικοσύστημα, δεντροφύτευση, ενδημικά είδη, επίπεδα βλάστησης, κλίμα, κλιματικοί παράγοντες, κωνοφόρα δάση, οικολογικός θώκος, πανίδα, περιβάλλον, τοπικά εργαστήρια, τροφική αλυσίδα, υψόμετρο, φυσικός ανανεώσιμος πόρος, φυσικός πλούτος, φωτοσύνθεση, χλωρίδα.

9.1.1. Δάσος και τοπική κοινωνία

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος. Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00 - 13:30 ή 9:00 - 16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- να γνωρίσουν την περιοχή του Τροόδους,
- να γνωρίσουν την κοινότητα του Πεδουλά σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον της περιοχής,
- να μελετήσουν τα ιστορικά, πολιτιστικά και κοινωνικά στοιχεία της περιοχής και να διερευνήσουν τις αλληλοσυνδέσεις και συσχετισμούς τους με το περιβάλλον της περιοχής,
- να αλληλεπιδράσουν με τους κατοίκους της περιοχής και μέσω αυτών να καταγράψουν και να συγκεντρώσουν την «άγραφη» τοπική γνώση και πληροφορία που αφορά στην ιστορία, παράδοση και εξέλιξη της περιοχής (κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική),
- να δραστηριοποιηθούν στην κοινότητα μέσα από αλληλεπιδραστικές δραστηριότητες με τον χώρο, τους κατοίκους του χωριού αλλά και μεταξύ τους, με στόχο την ανάπτυξη συνεργατικού και ομαδικού πνεύματος.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη - καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 11:00

Ενημέρωση των μαθητών/τριών για την περιοχή (χρήση χαρτών και άλλων πηγών και μέσων για συγκέντρωση πληροφοριών). Συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες και καταρτισμός ερωτηματολογίου για διενέργεια συνέντευξης από ανθρώπους της περιοχής. Προεργασία για κατασκευή αφισών και λήψη φωτογραφικού υλικού που να καταδεικνύει τη σχέση της κοινότητας με το παρακείμενο δάσος, όπως αυτή αναδεικνύεται μέσα από τα σπίτια, τις ασχολίες των κατοίκων και την αξιοποίηση του δασικού πλούτου.

11:00 - 12:00

Επίσκεψη στο χωριό και καταγραφή των παρατηρήσεών τους σε φύλλο εργασίας.

Σκοπός των συνεντεύξεων είναι η συγκέντρωση:

- ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων που αφορούν στην περιοχή,
- πληροφοριών για τις αλλαγές που συντελέστηκαν στην περιοχή μέσα από το πέρασμα των χρόνων (κοινωνικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές),
- μύθων, τραγουδιών και παραδόσεων σε σχέση με το δάσος και ευρύτερα το φυσικό περιβάλλον.

12:00 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο, παρουσίαση και συζήτηση των καταγραφών και παρατηρήσεών τους από τη μελέτη πεδίου στην Κοινότητα. Αποτύπωση μέσα από τη χρήση δημιουργικών δραστηριοτήτων της σχέσης και της αλληλοσύνδεσης της Κοινότητας με το φυσικό περιβάλλον της περιοχής.

13:30 Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους φωτογραφικές μηχανές, μαγνητοφωνάκια για ηχογράφηση των συνεντεύξεων και, αν είναι δυνατό, βιντεοκάμερα για μαγνητοσκόπηση της περιοχής και των συνεντεύξεων.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση στην κοινότητα.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.1.2. Το δάσος του Τροόδους

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00 - 13:30 ή 9:00 - 16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- να μάθουν για τα δάση και άλλους βιοτόπους του Τροόδους,
- να συνειδητοποιήσουν τη μεγάλη ποικιλία των μορφών ζωής που συναντώνται στο δάσος (εισαγωγή στην έννοια του δασικού οικοσυστήματος, επίπεδα βλάστησης, ενδημικά φυτά, αυτοφυή φυτά),
- να συνειδητοποιήσουν τη σχέση βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων,
- να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι ζωντανοί οργανισμοί χρησιμοποιούν και μοιράζονται το δάσος,
- να αναπτύξουν την καλλιτεχνική τους έκφραση και δημιουργία,
- να εξοικειωθούν με τον προγραμματισμό και τη διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών, καθώς επίσης και να εισαχθούν στις επιστημονικές μεθόδους περιγραφής και ανάλυσης της δασικής βλάστησης,
- να αντιληφθούν τον ρόλο και τη σημασία του δάσους του Τροόδους για τον τόπο μας, όπως επίσης και τη συμβολή του στην ανάπτυξη του πολιτισμού, των εθίμων και γενικότερα την επίδρασή του στη διαμόρφωση του τρόπου ζωής των κατοίκων των ορεινών περιοχών,
- να διαμορφώσουν θετικές στάσεις για την προστασία και τη διατήρηση των δασών.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη - καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Παρουσίαση δεκάλεπτης ταινίας σχετικής με το δάσος Τροόδους.

Συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες για τη σημασία των οικοσυστημάτων, της κλωρίδας και πανίδας της Κύπρου και για τον ρόλο που διαδραματίζουν στη ζωή των κατοίκων της περιοχής. Συζήτηση για τη σημασία του δάσους του Τροόδους για την πατρίδα μας, καθώς και για την αξία του ως πόλου έλξης εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού.

Προετοιμασία των μαθητών/τριών για επίσκεψη στο Δασικό Κολέγιο στον Πρόδρομο. Οι μαθητές/τριες ετοιμάζουν σειρά ερωτήσεων για υποβολή σε δασολόγους με στόχο τη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικών με το δάσος του Τροόδου.

10:30 - 12:30

Επίσκεψη στο Δασικό Κολέγιο στον Πρόδρομο.

Υποβολή σχετικών ερωτημάτων στους δασολόγους για το δάσος Τροόδου, τη σημασία του και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει. Μελέτη πεδίου σε παρακείμενη περιοχή του δάσους και διεκπεραίωση μετρήσεων των αβιοτικών παραγόντων. Συζήτηση για το πώς επηρεάζουν οι αβιοτικοί παράγοντες τη βλάστηση της περιοχής, καταγραφή των κυρίαρχων ειδών βλάστησης και συλλογή δειγμάτων για την κατασκευή φυτολογίου. Αν υπάρχει η δυνατότητα, οι μαθητές/τριες μπορούν να επισκεφτούν το Μετεωρολογικό σταθμό που βρίσκεται δίπλα από το Δασικό Κολέγιο και με τη βοήθεια των δασολόγων να αναγνωρίζουν τα διάφορα όργανα μέτρησης και να κάνουν σχετικές μετρήσεις.

12:30 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο. Με βάση τις πληροφορίες και τα δεδομένα που οι μαθητές/τριες συγκέντρωσαν κατά την περιήγησή τους στο πεδίο, παρουσιάζονται οι διάφορες παράμετροι που αφορούν στη σημασία του δάσους Τροόδου στον ανθρώπινο πληθυσμό της περιοχής αλλά και ευρύτερα της Κύπρου, καθώς επίσης συζητείται η σημασία του για τη διατήρηση μεγάλου αριθμού ειδών πανίδας και χλωρίδας. Ανακοίνωση των παρατηρήσεων που καταγράφηκαν για τους αβιοτικούς παράγοντες και συμπλήρωση των φυτολογίων.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες. Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από τα δάσος.
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση στο δάσος.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.1.3 Μονοπάτια του Τρόδους

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Σημείωση 1: Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Το μονοπάτι της φύσης που καταλήγει στον καταρράκτη Μυλλομέρη προσφέρεται για Πρόγραμμα μικρής διάρκειας (9:00-13:00), ενώ το το μονοπάτι των Καληδονίων απαιτεί περισσότερο χρόνο και συστήνεται για τις ομάδες, που θα το επιλέξουν, το Πρόγραμμα 9:00-16:00.

Σημείωση 2: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- να γνωρίσουν τα μονοπάτια της φύσης στο Τρόδος,
- να κατανοήσουν τη σημασία των μονοπατιών της φύσης,
- να κατανοήσουν τη σημασία που έχουν τα μονοπάτια της φύσης για τις διάφορες περιοχές περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος στις οποίες δημιουργούνται,
- να εκτιμήσουν τη σημασία που έχουν τα μονοπάτια της φύσης ως βασικά πεδία μελέτης του φυσικού και πολιτιστικού μας πλούτου,
- να αναπτύξουν δεξιότητες παρατήρησης, συγκέντρωσης πληροφοριών και στοιχείων από το πεδίο, κ.λπ.,
- να συνειδητοποιήσουν την προσωπική ευθύνη που έχει ο καθένας για τη διατήρηση και την προστασία τους.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:10

Συζήτηση στο Κέντρο για τα μονοπάτια της φύσης.

Προβολή διαφανειών σχετικών με τα μονοπάτια της φύσης του Τρόδους, συζήτηση και συμπλήρωση σχετικών φύλλων εργασίας.

10:10 - 13:30

Μονοπάτι μελέτης της φύσης στην περιοχή του Τροόδου.

Από το σημείο εκκίνησης οργανώνονται οι ομάδες των μαθητών/τριών και δίνονται κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο εργασίας τους στο μονοπάτι. Οι μαθητές/τριες στις ομάδες τους καλούνται να κάνουν χαρτογράφηση του μονοπατιού, χρησιμοποιώντας μεγάλα χαρτόνια, κλίμακα μέτρησης, την οποία αυτοί καθορίζουν, υπόμνημα, πυξίδες, τροχούς μέτρησης της απόστασης, κ.λπ. Επίσης, τους δίδονται κλείδες/οδηγοί αναγνώρισης ειδών.

Παράλληλα, δίδονται οδηγίες για τον τρόπο χρήσης των διαφόρων οργάνων που θα χρησιμοποιηθούν από τις ομάδες, καθώς και επεξηγήσεις για τη σημασία της κλίμακας και του υπομνήματος κατά τη χαρτογράφηση του μονοπατιού.

Για σκοπούς ασφάλειας κατά τη μετακίνηση των ομάδων στο μονοπάτι, δίδονται βασικές οδηγίες και συζητούνται βασικοί κανόνες για την ασφάλειά τους κατά τη μετακίνησή τους στο μονοπάτι.

Κατά την περιήγηση των μαθητών/τριών στο μονοπάτι και τη χαρτογράφηση του μονοπατιού, αποτυπώνονται, καταγράφονται και συζητούνται τα ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής και γίνεται διερεύνηση του ρόλου και της συμβολής των μονοπατιών στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάδειξη, γενικότερα, του φυσικού μας πλούτου.

Ταυτόχρονα, οι ομάδες καταγράφουν σε φύλλα εργασίας τα σημαντικότερα είδη χλωρίδας και πανίδας που απαντούν στο μονοπάτι, όπου θα κινηθούν.

Σύνοψη και συζήτηση των στοιχείων που καταγράφηκαν και διατύπωση εισηγήσεων αναφορικά με τους τρόπους ευαισθητοποίησης και διαφώτισης των μαθητών/τριών, αλλά και ευρύτερα των πολιτών για τον ρόλο και τη σημασία των μονοπατιών της φύσης στην περιβαλλοντική ενημέρωση, στην απόκτηση περιβαλλοντικών γνώσεων και στην καλλιέργεια της εκτίμησης και του σεβασμού για τη διατήρηση και προστασία του φυσικού μας πλούτου. Παράλληλα, μαζί με τους/τις μαθητές/τριες συζητούνται δημιουργικές

δραστηριότητες, οι οποίες μπορούν να διεξαχθούν στο σχολείο και σχετίζονται με την προβολή των «Μονοπατιών της Φύσης».

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

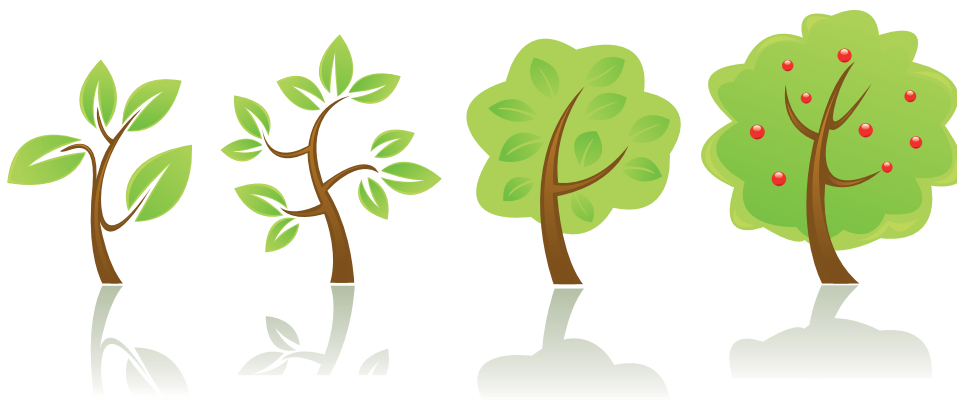
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από το δάσος.
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση στο μονοπάτι της φύσης.
- Έχουν μαζί τους ένα δεύτερο ζευγάρι κάλτσες και παπούτσια.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.1.4. Δασικές πυρκαγιές

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- ενημερωθούν για τους κινδύνους που απειλούν τα δάση, με έμφαση στις δασικές πυρκαγιές,
- αναφέρουν τις αιτίες πρόκλησης των δασικών πυρκαγιών,
- διερευνήσουν τους τρόπους πρόληψης των δασικών πυρκαγιών,
- συνειδητοποιήσουν την ευθύνη του ανθρώπινου παράγοντα στην πρόκληση των δασικών πυρκαγιών,
- κατανοήσουν την προσωπική τους ευθύνη στα θέματα προστασίας των δασών από τις δασικές πυρκαγιές,
- αποκτήσουν δασική συνείδηση.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

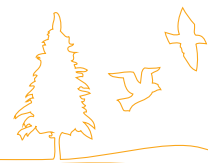
Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Συζήτηση - ενημέρωση σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές μέσα από την προβολή σχετικών ταινιών και διαφανειών.

Παρουσίαση ιστορικών στοιχείων από κείμενα, πηγές και χάρτες μέσα από τα οποία φαίνεται η δασική κάλυψη της Κύπρου σε διάφορες χρονικές περιόδους. Τα κείμενα δίνουν πληροφορίες στους/τις μαθητές/τριες σχετικά με τα αίτια της μείωσης των δασικών εκτάσεων στην Κύπρο, ανάμεσα στα οποία είναι και η πρόκληση πυρκαγιών.

Στη συνέχεια, γίνεται συζήτηση για τα αίτια πρόκλησης των δασικών πυρκαγιών με έμφαση στον ανθρώπινο παράγοντα. Επίσης, μελετώνται άρθρα και πηγές, μέσα από τις οποίες παρουσιάζονται μεγάλες καταστροφές στον τόπο μας και ευρύτερα στον πλανήτη, ως συνέπεια των δασικών πυρκαγιών.

10:30 - 13:30

Μελέτη μιας καμένης περιοχής, καθώς και μιας περιοχής η οποία δεν έχει καεί στην περιοχή του Τροόδου. Οι μαθητές/τριες μπορούν να μελετήσουν και μια περιοχή που βρίσκεται σε διαδικασία αναγέννησης μετά από μια δασική πυρκαγιά. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να γίνει σύγκριση της χλωρίδας και πανίδας στις πιο πάνω περιοχές και εξέταση των τρόπων, με τους οποίους μια καμένη περιοχή μπορεί να αναγεννηθεί (φυσική και τεχνητή αναγέννηση). Παράλληλα, διερευνώνται οι κοινωνικές, οικονομικές, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές συνέπειες μιας δασικής πυρκαγιάς.

Θα γίνει αναφορά στη διαδικασία της φυσικής αναγέννησης μετά από την πυρκαγιά και θα δοθούν παραδείγματα προσαρμοστικών μηχανισμών που έχουν αναπτυχθεί στα μεσογειακά οικοσυστήματα που ευνοούν την μεταπυρική αναγέννηση. Επίσης, θα αναδειχθεί η σημασία της φυσικής αναγέννησης και τα πλεονεκτήματά της σε σχέση με την τεχνητή αναγέννηση.

Τέλος, θα γίνει αναφορά και σε κάποιες θετικές συνέπειες που ενίοτε έχουν οι πυρκαγιές ως τρόπος αναζωογόνησης δασικών περιοχών, περιορισμού δασικών ασθενειών και ελέγχου των πληθυσμών επικίνδυνων εντόμων.

Αν καταστεί δυνατό, θα προσκληθεί δασοπυροσβέστης από το Δασικό Κολέγιο, ο οποίος θα μιλήσει στους/τις μαθητές/τριες για τις δασικές πυρκαγιές και για τους τρόπους αντιμετώπισής τους (σε μια τέτοια περίπτωση οι μαθητές/τριες ετοιμάζουν ένα κατάλογο με ερωτήσεις για υποβολή στο δασοπυροσβέστη).

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά. Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση στο πεδίο.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.1.5. Μελετώ το δασικό οικοσύστημα

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- γνωρίσουν το οικοσύστημα του δάσους της περιοχής του Τροόδου,
- κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι ζωντανοί οργανισμοί χρησιμοποιούν και μοιράζονται το δάσος,
- αντιληφθούν τη σχέση των βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων,
- συνειδητοποιήσουν τη μεγάλη ποικιλία των μορφών ζωής που συναντώνται στο δάσος (εισαγωγή στην έννοια του δασικού οικοσυστήματος, επίπεδα βλάστησης, ενδημικά φυτά, αυτοφυή φυτά),
- αναπτύξουν την καλλιτεχνική τους έκφραση και δημιουργία,
- εξοικειωθούν με τον προγραμματισμό και τη διεξαγωγή απλών επιστημονικών ερευνών, καθώς επίσης και να εισαχθούν στις επιστημονικές μεθόδους περιγραφής και ανάλυσης της δασικής βλάστησης,
- αναπτύξουν τις δεξιότητες παρατήρησης, σύγκρισης και καταγραφής των παρατηρήσεων και συμπερασμάτων
- διαμορφώσουν θετικές στάσεις για την προστασία και τη διατήρηση των δασών.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:00

Συζήτηση σχετικά με τα δάση (εισαγωγή των μαθητών/τριών στην έννοια του δασικού οικοσυστήματος και των επιπέδων βλάστησης) και τον ρόλο τους ως οικοσυστημάτων με σημαντική βιοποικιλότητα. Ετοιμασία από τους/τις μαθητές/τριες εννοιολογικού χάρτη, μέσα από τον οποίο να διαφαίνονται οι σχέσεις που προκύπτουν μεταξύ των στοιχείων που αποτελούν ένα δασικό οικοσύστημα.

Προετοιμασία των μαθητών/τριών για την επιτόπια μελέτη που θα ακολουθήσει. Οργάνωση των μαθητών/τριών σε ομάδες, παρουσίαση και επεξήγηση των διάφορων οργάνων που θα χρησιμοποιηθούν στη μελέτη πεδίου.

10:30 - 12:30

Επίσκεψη στο δάσος και διενέργεια επιτόπιας μελέτης. Οι μαθητές/τριες καταγράφουν σε ειδικό φύλλο εργασίας γενικές παρατηρήσεις που αφορούν στα επίπεδα βλάστησης του δάσους. Ακολουθεί δραστηριότητα κατά την οποία οι μαθητές/τριες, με τη χρήση πλαισίου οριοθετούν μια περιοχή. Με τη βοήθεια εικόνων και τη χρησιμοποίηση ειδικής κλείδας, προσπαθούν να κατονομάσουν βασικά είδη φυτών που περικλείονται στο πλαίσιο τους. Σε σχετικά φύλλα εργασίας σημειώνουν είδη κλωρίδας που απαντούν στην περιοχή και προχωρούν σε αναγνώριση των μορφολογικών χαρακτηριστικών των φύλλων (σχήμα, διάταξη και νεύρωση) και των ειδών που εντοπίζονται εντός του πλαισίου.

Συλλογή φύλλων, φλοιού και άλλου υλικού για κατασκευή φυτολογίου.

Εκτίμηση την πυκνότητας συγκεκριμένων δασικών ειδών σε μια ευρύτερη έκταση (π.χ ένα εκτάριο). Η εκτίμηση θα προκύψει με αναγωγή της τιμής που θα ληφθεί από την καταμέτρηση σε μια έκταση 10 x 10 μ.

Ακολουθεί καταγραφή αβιοτικών παραγόντων (π.χ. υγρασία και θερμοκρασία εδάφους, ηλιοφάνεια) και διερευνάται η σχέση των αβιοτικών με τους βιοτικούς παράγοντες (ποικιλία βλάστησης, πυκνότητα βλάστησης).

Υπολογισμός του ύψους των δέντρων και της κλίσης του εδάφους με τη χρήση μετροταινιών και κλινόμετρου, αντίστοιχα. Δίνονται στους/τις μαθητές/τριες τομές δέντρων για τον υπολογισμό της ηλικίας τους με βάση τους αυξητικούς δακτυλίους.

Συζήτηση για τη χρησιμότητα των διάφορων φυτών (φαρμακευτικές και θεραπευτικές τους ιδιότητες).

12:30 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο.

Συζήτηση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τις μετρήσεις στο πεδίο.

Κατασκευή φυτολογίου ή/και «χάρτη βλάστησης» ανάλογα με τα διάφορα επίπεδα βλάστησης, καθώς και αφισών ή ανάγλυφης μακέτας που να αναπαριστά το δάσος.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες. Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο

μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής. Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Παρατηρήσουν τη διαδρομή που θα ακολουθηθεί μέχρι να φτάσουν στο Κέντρο και να κρατήσουν σημειώσεις σχετικά με τις αλλαγές που παρατηρούνται στη βλάστηση και στο περιβάλλον, ώστε να χρησιμοποιηθούν αυτές οι παρατηρήσεις ως σημεία αναφοράς, σχολιασμού και διερεύνησης κατά την ανάπτυξη του σχετικού Προγράμματος στο Κέντρο.
- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από τα δάσος.
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση στο δάσος.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.1.6. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Δάσος»

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΔΑΣΟΣ»

Σημαντική σημείωση προς τους/τις εκπαιδευτικούς:

Οι πιο κάτω δραστηριότητες είναι απλές ιδέες που μπορούν να εφαρμοστούν στο σχολείο μαζί με τους/τις μαθητές/τριές σας ως επέκταση και συνέχιση του Προγράμματος, στο οποίο συμμετείχε η ομάδα.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται σκοπό έχουν να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό να αναπτύξει τις δικές του εργασίες και δραστηριότητες, σε σχέση πάντα με το Πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχε με τους/τις μαθητές/τριές του, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες του σχολείου του/της, καθώς επίσης και το ηλικιακό επίπεδο και ενδιαφέρον των μαθητών/τριών του.

Για την καλύτερη επέκταση των Προγραμμάτων στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να λάβει υπόψη του τα πιο κάτω:

1. Συστήνεται αξιοποίηση και μεταφορά των εμπειριών που απέκτησαν οι μαθητές/τριες κατά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, στις δραστηριότητες επέκτασης στο σχολείο.
2. Στις δραστηριότητες επέκτασης που θα ανατεθούν από τον εκπαιδευτικό στην τάξη, θα πρέπει να αξιοποιούν διάφορα μαθήματα και να καλυφθούν διάφορες πτυχές του θέματος που μελέτησαν οι μαθητές/τριες μέσα από το Πρόγραμμα, στο οποίο συμμετείχαν.
3. Συστήνεται δραστηριοποίηση στην τοπική κοινότητα και αξιοποίησή της ως βασικού εκπαιδευτικού μαθησιακού εργαλείου.
4. Συστήνεται ο προσανατολισμός και η έμφαση του/της εκπαιδευτικού στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της φαντασίας και του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Δραστηριότητες:

- Ετοιμάζω γελοιογραφίες που αφορούν στο δασικό οικοσύστημα με σχετικές λεζάντες, με στόχο τον προβληματισμό των μαθητών/τριών και την πρόκληση του ενδιαφέροντός τους για την ανάγκη προστασίας του.
- Φτιάχνω τη μακέτα ενός δάσους.
- Φτιάχνω διάφορα περιβαλλοντικά παιχνίδια σχετικά με το δάσος, με στόχο την καλλιέργεια περιβαλλοντικής και δασικής συνείδησης στους/τις μαθητές/τριες (δεν ξεχνώ να βάλω κανόνες στο παιχνίδι). Χρησιμοποιώ τη φαντασία μου.
- Συγκεντρώνω τραγούδια, ποιήματα, ιστορίες, παραμύθια σχετικά με τα δάση ή ένα δασικό δέντρο ή φυτό του τόπου μας και φτιάχνω μικρό βιβλιάρaki.
- Φιλοτεχνώ σειρά γραμματοσήμων με θέμα τα φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά της Κύπρου.
- Κατασκευάζω ενημερωτικό έντυπο υλικό, με στόχο την πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού για τη σημασία που έχουν τα αρωματικά φυτά του τόπου μας (στο έντυπο μπορεί να περιλαμβάνονται αναφορές για τη χρήση που αυτά μπορεί να έχουν στην καθημερινή μας ζωή).
- Συγκεντρώνω άρθρα από εφημερίδες που αναφέρονται σε διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα, ως απόρροια της καταστροφής των δασών. Φτιάχνω ένα αρχείο από τέτοια άρθρα η φωτογραφικό υλικό ή φτιάχνω μια «πράσινη εφημερίδα».
- Ηχογραφώ ήχους του δάσους και δημιουργώ δικές μου μουσικές συνθέσεις
- Κάνω αυτοσχεδιασμούς ή γράφω θεατρικά και ιστορίες προερχόμενα από το δάσος.
- Πειράματα και διερευνήσεις στο πεδίο σχετικά με τη σχέση των βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων. Μελετώ τα διάφορα φυτά και δέντρα, καταγράφω τις ανθρώπινες δραστηριότητες στον χώρο.
- Συγκέντρωση πληροφοριών και ενημέρωση για το νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει στην Κύπρο και στην Ευρώπη αναφορικά με την προστασία των δασών. Προτείνω ένα δικό μου πρωτότυπο «οικοκώδικα» για την προστασία των δασών.
- Περιβαλλοντική μελέτη για κάποιο δάσος, πάρκο ή φυσικό μονοπάτι της περιοχής μου.
- Μελέτη διάφορων ειδών που ανήκουν στην πτηνοπανίδα των δασών του τόπου μας. Παρουσιάζω τα διάφορα πτηνά με διάφορους τρόπους:
 1. Με τη μορφή φωτογραφικού άλμπουμ.
 2. Με τη μορφή παρουσίασης στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.
 3. Με τη μορφή ημερολογίου.
 4. Με τη μορφή καρτών.

Θα ήταν χρήσιμο οι πιο πάνω παρουσιάσεις να εμπλουτιστούν με επιπρόσθετα στοιχεία, όπως: πληροφορίες για τα βασικά χαρακτηριστικά των πτηνών, ιστορίες του λαού μας, παροιμίες και γνωμικά που σχετίζονται με αυτά.

- Οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν την κύρια αιτία καταστροφής των δασών του τόπου μας. Παρουσιάζω ένα άρθρο σε σχέση με τις δασικές πυρκαγιές με στόχο την ευαι-

σθητοποίηση του κοινού για την προστασία των δασών του τόπου μας και την ανάπτυξη δασικής συμπεριφοράς. Στο άρθρο μπορούν να συμπεριληφθούν:

1. Στοιχεία για τις δασικές πυρκαγιές στον τόπο μας με τη μορφή γραφικών παραστάσεων.
2. Συγκριτικά στοιχεία για τις δασικές πυρκαγιές στην Κύπρο σε σχέση με άλλες χώρες.
3. Φωτογραφικό υλικό για τις καταστροφικές συνέπειες των δασικών πυρκαγιών.
4. Μέτρα πρόληψης για την προστασία των δασών από τις δασικές πυρκαγιές.
5. Μέτρα αποκατάστασης δασικών πυρκαγιών με έμφαση στην προώθηση της φυσικής αναγέννησης.
6. Η υφιστάμενη νομοθεσία που υπάρχει στην Κύπρο σε σχέση με τις δασικές πυρκαγιές, αλλά και η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά στις δασικές πυρκαγιές.
7. Οδηγίες προς τους/τις επισκέπτες/τριες για την αποφυγή πρόκλησης δασικών πυρκαγιών.

Τα πιο πάνω στοιχεία μπορούν να συγκεντρωθούν μέσα από τη διενέργεια επισκέψεων σε φορείς ή αρμόδια τμήματα: όπως το Τμήμα Δασών ή την Υπηρεσία Περιβάλλοντος. Μπορούν, επίσης, οι μαθητές/τριες να ανατρέξουν σε διάφορες πηγές (όπως βιβλία, νομοθεσία, διαδίκτυο, άρθρα, κ.λπ.) και να αντλήσουν πληροφορίες σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές.

9.2. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΔΑΦΟΣ»

Γενικός σκοπός της ενότητας: Οι μαθητές/τριες να αντιληφθούν ότι το έδαφος στηρίζει τη ζωή και διατηρεί τη βιοποικιλότητα. Ειδικότερα, οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τη σύσταση, τις ιδιότητες και τα φυσικά χαρακτηριστικά (χρώμα, υφή, σύσταση, υδροπερατότητα, υδροχωρητικότητα) του εδάφους. Επίσης, επιδιώκεται η γνωριμία με τα γεωμορφολογικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το δάσος του Τροόδου, καθώς και τα πετρώματα της περιοχής.

Επιπλέον, επιδιώκεται μέσα από το Πρόγραμμα να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τις αιτίες που συντελούν στην υποβάθμιση των εδαφών και τις συνέπειες από την υποβάθμισή τους (π.χ. το φαινόμενο της ερημοποίησης). Επιδιώκεται, επίσης, να προβληματιστούν για τον σύγχρονο τρόπο ζωής και τις ανθρώπινες δραστηριότητες, οι οποίες συντελούν στην καταστροφή των εδαφών και να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη λήψης μέτρων σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο για την προστασία τους.

Τέλος, οι μαθητές/τριες επιδιώκεται να εκτιμήσουν και να κατανοήσουν τη σημασία της διατήρησης της ποιότητας του εδάφους για τη διατήρηση τόσο της οικολογικής ισορροπίας, όσο και της ποιότητας ζωής.

Βασικές έννοιες: άγονο έδαφος, αειφόρος διαχείριση του εδάφους, αποσάθρωση, βιοποικιλότητα, διάβρωση, γεωμορφολογία γονιμότητα, έδαφος, είδη πετρωμάτων, ερημοποίηση, λατομείο, μεταλλείο, οικοσύστημα, ρύπανση, σύσταση εδάφους, υδροπερατότητα, υδροχωρητικότητα, υποβάθμιση του εδάφους, φυσικές ιδιότητες, χημικές ιδιότητες.

9.2.1. Η σύσταση και οι ιδιότητες του εδάφους του Αμιάντου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- εξοικειωθούν με τα συστατικά και τα χαρακτηριστικά του εδάφους: σύσταση εδάφους (χούμος, άργιλος, άμμος), υφή, θερμοκρασία, υδροχωρητικότητα και υδροπερατότητα,
- αντιληφθούν, μέσα από την πειραματική διαδικασία, τις χημικές ιδιότητες του εδάφους: την οξύτητα, την περιεκτικότητα σε χημικές ουσίες και πώς αυτές συμβάλλουν στην αύξηση της γονιμότητας του εδάφους,
- επεξηγούν τις έννοιες διάβρωση και αποσάθρωση μέσα από επιτόπιες διερευνήσεις στην περιοχή του Τροόδου,
- διερευνούν τους παράγοντες που συντελούν στην ερημοποίηση μιας περιοχής και να εξετάζουν τις επιπτώσεις τους στην ανθρώπινη ζωή,
- διευρύνουν τις γνώσεις τους για τη σχέση των φυτικών οργανισμών με το έδαφος και να αντιλαμβάνονται τη σημασία του εδάφους ως μέσου στήριξης και θρέψης των φυτών,
- εκτιμούν τη σημασία του εδάφους ως ζωτικού χώρου για τη διαβίωση μεγάλου αριθμού ζωικών οργανισμών,
- αντιληφθούν ότι η ρύπανση και η μόλυνση του εδάφους έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον (φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό),
- συνειδητοποιήσουν ότι οι ανθρώπινες δραστηριότητες συμβάλλουν στην υποβάθμιση των εδαφών,
- κατανοήσουν την προσωπική και τη συλλογική ευθύνη για την αειφόρο διαχείριση των εδαφών,
- ασκηθούν στη μελέτη πεδίου και την πειραματική διερεύνηση μέσα από τη χρήση βασικών παιδαγωγικών τεχνικών διαδραστικού τύπου (επίλυση προβλήματος, παιχνίδια ρόλων, κ.λπ.).

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη - καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:10:

Εισαγωγή των μαθητών/τριών στην έννοια του εδάφους και σε βασικές έννοιες, όπως περιβαλλοντικές επιπτώσεις, υποβάθμιση τοπίου, μεταλλεία-λατομεία, κ.λπ.

10:10 - 11:40

Μελέτη πεδίου στην περιοχή του πρώην μεταλλείου του Αμιάντου και παρατήρηση του εδάφους της περιοχής: χρώμα, υφή, θερμοκρασία, μυρωδιά.

Διεξαγωγή πειραμάτων:

- Διερεύνηση και εντοπισμός των συστατικών και των χαρακτηριστικών του εδάφους του Αμιάντου: σύσταση εδάφους, υφή, θερμοκρασία, υδροχωρητικότητα και υδροπερατότητα.

- Έλεγχος των χημικών ιδιοτήτων του εδάφους: οξύτητα, περιεκτικότητα σε χημικές ουσίες. Στόχος του πειράματος είναι να αντιληφθούν οι μαθητές/τριες πώς η περιεκτικότητα του εδάφους σε αυτές τις ουσίες, συμβάλλει στην αύξηση ή μείωση της γονιμότητας του εδάφους και ότι στην περίπτωση του Αμιάντου υπήρχε και υπάρχει ακόμη σε αρκετά σημεία περιβαλλοντική υποβάθμιση του τοπίου, ως αποτέλεσμα της παλαιότερης λειτουργίας του μεταλλείου.

Ακολουθεί συζήτηση και επέκταση του φαινομένου αυτού της ερημοποίησης σε ευρύτερη κλίμακα και προβληματισμός ως προς το μέγεθος της καταστροφής που προκαλεί ο άνθρωπος στη φύση. Το φαινόμενο της ερημοποίησης μπορούν να παρατηρήσουν οι μαθητές/τριες μέσα από φωτογραφίες της περιοχής του Αμιάντου, οι οποίες έχουν ληφθεί από δορυφόρο. Η «ανοικτή πληγή» στην περιοχή του Τροόδους, όπως αποτυπώνεται από το φωτογραφικό υλικό, αποτελεί σημείο προβληματισμού των μαθητών/τριών για τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της ερημοποίησης στην περιοχή.

11:50 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο και συζήτηση.

Εφαρμογή παιχνιδιού αντιπαράθεσης σε σχέση με τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά προβλήματα που προκύπτουν από την ύπαρξη μεταλλείου κοντά στο χωριό Πάνω Αμιάντος.

13:30 Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/τριες:

- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και μολύβι ή στυλό.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση σε εξωτερικούς ανοιχτούς χώρους.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.2.2. Προφίλ εδάφους και φυτική κάλυψη της περιοχής

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- διερευνήσουν τη σχέση των φυτικών οργανισμών με το έδαφος ως μέσο στήριξης και θρέψης των φυτών,
- μελετήσουν πειραματικά το προφίλ του εδάφους μέσα από μια εδαφική τομή,
- μπορούν να περιγράψουν τα διάφορα στρώματα του εδάφους (ορίζοντας, υποορίζοντας, μητρικό πέτρωμα),
- γνωρίσουν τη σημασία του κάθε στρώματος του εδάφους σε σχέση με την ανάπτυξη φυτικών οργανισμών,
- μελετήσουν τα φύλλα που αναπτύσσονται στο συγκεκριμένο έδαφος και να αναγνωρίσουν τις ομοιότητες που παρουσιάζουν,
- εισαχθούν στις έννοιες «φυλλοστρωμνή» και «αποικοδόμηση» και τη σημασία τους για την ανάπτυξη φυτικών οργανισμών,
- διερευνήσουν τους τρόπους με τους οποίους τα «ενδόγεια» και τα «υπέργεια» ζώα εμπλουτίζουν το έδαφος,
- μελετήσουν σε ειδικά στερεοσκόπια «ενδόγεια» και «υπέργεια» ζώα και να τα αναγνωρίσουν,
- εφαρμόσουν τη μέθοδο του πλαισίου σε ένα σημείο του πεδίου μελέτης για να αντιληφθούν τη συμβολή των φυτών και των ζώων στον εμπλουτισμό του εδάφους.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη – καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:10

Εισαγωγή των μαθητών/τριών στην έννοια «προφίλ εδάφους» και στο τι θα μελετήσουν στη συνέχεια στο πεδίο μελέτης.

10:10 - 12:00

Μελέτη πεδίου στο δάσος του Προδρόμου.

Διεξαγωγή πειράματος: Επιλογή εδαφικής τομής και μελέτη των στρωμάτων του εδάφους (οριζοντας, υποορίζοντας, μητρικό πέτρωμα). Περιγραφή των στρωμάτων και μέτρηση του πάχους τους. Δίνονται ανάλογα φύλλα εργασίας με σχεδιαγράμματα για την καλύτερη δυνατή κατανόηση των πιο πάνω εννοιών από τους/τις μαθητές/τριες.

Συζήτηση ως προς το πού συναντούνται οι ρίζες των περισσότερων φυτών και η περισσότερη οργανική ύλη, πόσος χρόνος χρειάστηκε για να δημιουργηθεί το συγκεκριμένο έδαφος και ποια η σημασία του εδάφους για την περιοχή την οποία μελετούν.

Παρατήρηση των φύλλων που υπάρχουν στο έδαφος και συζήτηση για τη «φυλλοστρωμένη» που συνθέτουν τα οργανικά υλικά (φυτά και ζώα), όταν πεθάνουν, και για το έργο της αποικοδόμησης που επιτελούν πολλοί μικροοργανισμοί.

Συλλογή «ενδόγειων» και «υπόγειων» ζώων για λεπτομερή μελέτη τους και αναγνώρισή τους σε ειδικά ηλεκτρονικά στερεοσκόπια. Συζήτηση για τους τρόπους που τα ζώα αυτά εμπλουτίζουν το έδαφος.

Μέθοδος πλαισίου: Οι μαθητές/τριες καθορίζουν την περιοχή μελέτης τους και τοποθετούν το πλαίσιο σε ένα σημείο του πεδίου μελέτης. Ακολούθως, σχεδιάζουν σε δοσμένο τετραγωνισμένο χαρτί την κατανομή των φυτών που έχουν στο πλαίσιο τους.

12:10 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο και συζήτηση αναφορικά με τις επιπτώσεις που έχει στα φυτά η υποβάθμιση του εδάφους σε διάφορες περιοχές. Αναφέρονται παραδείγματα περιοχών, όπου υποβαθμίστηκε το έδαφος.

Παιχνίδι αντιπαράθεσης για μια από αυτές τις περιοχές.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

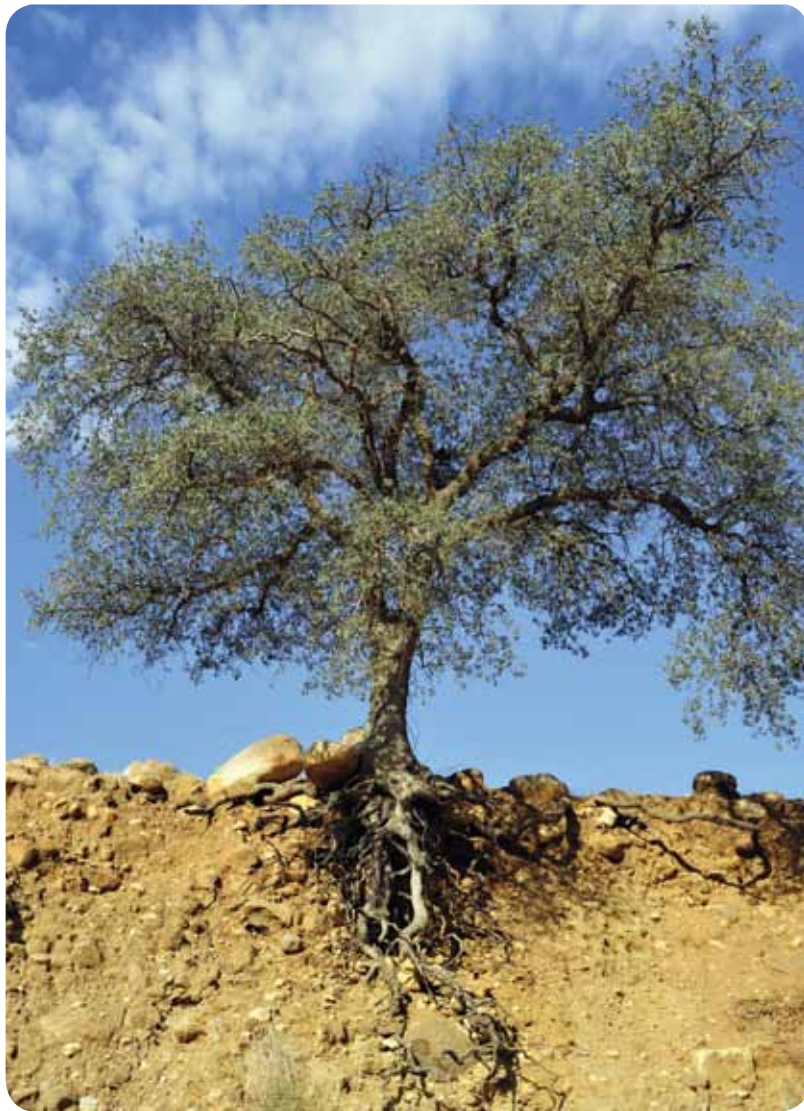
Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από το δάσος.
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και μολύβι ή στυλό.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση στο πεδίο.

- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.2.3. Ερημοποίηση: Μελέτη περίπτωσης της κοινότητας του Αμιάντου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- αντιληφθούν την έννοια της ερημοποίησης,
- κατανοήσουν τα αίτια της ερημοποίησης και να συνειδητοποιήσουν ότι η εμφάνιση και ένταση του προβλήματος της ερημοποίησης είναι αποτέλεσμα των ανθρώπινων δραστηριοτήτων,
- ευαισθητοποιηθούν για τις συνέπειες της ερημοποίησης στη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας,
- αντιληφθούν τις συνέπειες της ερημοποίησης στο οικοσύστημα μιας περιοχής, αλλά και ευρύτερα τις συνέπειές της σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, καθώς και σε παγκόσμιο,
- αποκτήσουν δεξιότητες παρατήρησης, συλλογής δεδομένων, ανάλυσης, συζήτησης μέσα από τη μελέτη της περιοχής του Αμιάντου,
- προβληματιστούν για τον δικό τους ρόλο και ευθύνη στην αντιμετώπιση της ερημοποίησης.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη – καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:10

Συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες για την έννοια του εδάφους, παράλληλα με την εφαρμογή περιβαλλοντικού παιχνιδιού για το έδαφος. Το παιχνίδι έχει στόχο να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες το ποσοστό της έκτασης του πλανήτη που καλύπτεται από το έδαφος, και παράλληλα να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του εδάφους για τη διατήρηση του οικοσυστήματος και γενικότερα της ζωής.

10:10 - 10.30

Προετοιμασία για τη μελέτη πεδίου στην περιοχή του Αμιάντου.

11:00 - 13:30

Μελέτη πεδίου στην περιοχή. Παρατήρηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην περιοχή από το Μεταλλείο.

Συζήτηση για τις επιπτώσεις στο τοπίο, αλλά και για τις προσπάθειες που γίνονται από το Τμήμα Δασών για την αποκατάσταση της περιοχής.

Εντοπισμός σημείων ερημοποίησης και παράλληλα διερεύνηση των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων, καθώς και των επιπτώσεων στη δημόσια υγεία από την ύπαρξη του Μεταλλείου.

Διεξαγωγή συνεντεύξεων με κατοίκους της περιοχής για διερεύνηση της περιοχής ιστορικά (πώς ήταν η περιοχή πριν τη δημιουργία του μεταλλείου, πώς διαμορφώθηκε κατά την περίοδο που αυτό λειτουργούσε, πώς είναι η εικόνα της περιοχής σήμερα).

Εναλλακτικές δραστηριότητες που μπορούν να διεξαχθούν στον χώρο αφορούν στην εφαρμογή παιδαγωγικών τεχνικών, όπως του «ηθικού διλήμματος» ή το «παιχνίδι αντιπαράθεσης». Μέσα από αυτά, οι μαθητές/τριες τοποθετούνται σε ζητήματα που αφορούν στην υποβάθμιση του εδάφους και του περιβάλλοντος γενικότερα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

Τα αποτελέσματα των διερευνήσεων των μαθητών/τριών στο πεδίο μπορούν να αποδοθούν με διάφορους τρόπους, όπως τη δημιουργία αφίσας, ενημερωτικού εντύπου ή κώδικα σχετικού με την ορθολογιστική διαχείριση των εδαφών.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων στοιχείων από το πεδίο.
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση στο πεδίο.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.2.4. Ο βοτανικός κήπος του Αμιάντου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται, για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημειώσεις:

1. Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.
2. Το Πρόγραμμα μπορεί να ξεκινήσει με τη μελέτη πεδίου στην περιοχή του Αμιάντου και να καταλήξει στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Πεδουλά.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- εξοικειωθούν με τον βοτανικό κήπο του Αμιάντου ως χώρο ενημέρωσης και γνωριμίας με τη βιοποικιλότητα του τόπου μας αλλά και διατήρησης και προστασίας της φυσικής μας κληρονομιάς,
- εισαχθούν σε βασικές έννοιες, όπως κλιματικές αλλαγές, περιβαλλοντική υποβάθμιση τοπίου, αποκατάσταση τοπίου, ενδημικά και σπάνια φυτά,
- γνωρίσουν τα φυτά και βότανα της Κύπρου μέσα από τη μελέτη του βοτανικού κήπου του Αμιάντου,
- ενημερωθούν για τους τρόπους αποκατάστασης του τοπίου της περιοχής,
- να αντιληφθούν τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στις έννοιες «ενδημικά», «ξενικά», «επιγενή» και «ιθαγενή» φυτά,
- εξοικειωθούν με τις προσεγγίσεις και τις προσπάθειες διατήρησης ενδημικών, σπάνιων και απειλούμενων ειδών και τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει ένας βοτανικός κήπος στην επιτυχία των προσπαθειών αυτών,
- κατανοήσουν ότι η φυσική μας κληρονομιά είναι σημαντική για τη διαμόρφωση της ταυτότητας του τόπου μας,
- αντιληφθούν ότι το Εθνικό Δασικό Πάρκο του Τροόδου και η Κύπρος γενικότερα αποτελούν σημαντικές περιοχές βιοποικιλότητας στη Μεσόγειο,
- διερευνήσουν τις επιπτώσεις της υποβάθμισης περιβάλλοντος στη βιοποικιλότητα ενός τόπου,
- να αναπτύξουν συμπεριφορές εκτίμησης, σεβασμού και προστασίας της φυσικής μας κληρονομιάς.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:10

Συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες, μέσα από τη μελέτη άρθρων και άλλου υλικού για τη σημασία των βοτανικών κήπων ως χώρων διατήρησης της βιοποικιλότητας ενός τόπου. Ετοιμασία ερωτήσεων που μπορούν να υποβληθούν στον δασονόμο του βοτανικού κήπου του Αμιάντου.

10:10 - 13:30

Μετάβαση στο βοτανικό κήπο του Αμιάντου και μελέτη πεδίου στην περιοχή. Ξενάγηση στο μουσείο του βοτανικού κήπου από τον εκπρόσωπο του Τμήματος Δασών και παρακολούθηση δεκάλεπτης ταινίας για τη βιοποικιλότητα του εθνικού πάρκου του Τροόδους

Υποβολή ερωτήσεων για τον βοτανικό κήπο που έχουν ετοιμαστεί από τους/τις μαθητές/τριες, και αφορούν: α) σε ιστορικά στοιχεία που συνδέονται με τον βοτανικό κήπο, β) στην αξία του στην προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της βιοποικιλότητας της περιοχής γ) στις διαδικασίες συντήρησής του, κ.λπ.

Περιήγηση στον εσωτερικό χώρο του κτηρίου του βοτανικού κήπου, ο οποίος περιλαμβάνει πληροφορίες για το πρώην μεταλλείο. Παρουσίαση φωτογραφικού υλικού για τη λειτουργία και την ιστορία του λατομείου Αμιάντου. Ενημέρωση από τον εκπρόσωπο του Τμήματος Δασών για τις επίπονες και δαπανηρές προσπάθειες που καταβάλλονται για την αποκατάσταση του εδάφους και της βλάστησης στην περιοχή, που έχει υποβαθμιστεί από τις δραστηριότητες του μεταλλείου.

Επιπλέον, στον χώρο μπορούν να γίνουν δραστηριότητες διερεύνησης αναφορικά με τη χρήση (πριν και τώρα) του κτηρίου που βρίσκονται οι μαθητές/τριες, τα στάδια που ακολουθούνται για την αποκατάσταση του τοπίου, τα φυτά που μπορούμε να βρούμε στην ευρύτερη οροσειρά του Τροόδους (ενδημικά και μη), τις κύριες απειλές που αντιμετωπίζει η χλωρίδα του τόπου μας. επίσης, οι μαθητές/τριες θα έχουν την ευκαιρία να μελετήσουν διάφορα απολιθώματα και να μάθουν να μετρούν την ηλικία ενός δέντρου με βάση τους δακτυλίους κορμών σε δείγματα που υπάρχουν στο κτήριο.

Ακολουθούν δραστηριότητες στον εξωτερικό χώρο του βοτανικού κήπου. Οι μαθητές/τριες κινούνται ελεύθερα στον χώρο και γνωρίζουν διάφορα φυτά που υπάρχουν σε αυτόν. Σημειώνουν την επιστημονική τους ονομασία, την κοινή τους ονομασία και κατά πόσο το κάθε είδος είναι ενδημικό, ιθαγενές, ξενικό ή επιγενές.

Έπειτα, σε κάποιους/ες μαθητές/τριες δίνονται καρτέλες με περαιτέρω πληροφορίες για κάποια φυτά και αναλαμβάνουν μέσα από υπόδυση ρόλου να ενημερώσουν τους/τις υπόλοιπους/ες μαθητές/τριες για στοιχεία που χαρακτηρίζουν τα συγκεκριμένα φυτά. Τέλος, οι μαθητές/τριες ζωγραφίζουν σε δοσμένο χάρτη του βοτανικού κήπου τα φυτά και τα δέντρα που τους έχουν κάνει εντύπωση. Καταγράφουν τις ονομασίες τους και προσθέτουν οποιαδήποτε άλλα στοιχεία θα ήθελαν να περιλαμβάνονται στον κήπο αυτό.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/τριες:

- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και μολύβι ή στυλό.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση σε υπαίθριους χώρους.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.2.5. Η γεωμορφολογία του Τροόδους

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- ενημερωθούν για τον τρόπο δημιουργίας της οροσειράς του Τροόδους,
- αντιληφθούν ότι η οροσειρά του Τροόδους παρουσιάζει ιδιαίτερο γεωλογικό ενδιαφέρον, λόγω του ιδιαίτερου τρόπου ανύψωσής της από τον θαλάσσιο βυθό και αποτελεί μνημείο παγκόσμιας γεωλογικής κληρονομιάς,
- γνωρίσουν τις τρεις κατηγορίες πετρωμάτων ανάλογα με τον τρόπο σχηματισμού τους,
- ενημερωθούν για τα βασικά πετρώματα που συνθέτουν τον γεωλογικό ιστό της οροσειράς του Τροόδους και να είναι ικανοί να αναγνωρίζουν κάποια από αυτά,
- συνειδητοποιήσουν τη σημασία που έχει η γεωμορφολογία του Τροόδους στη διαμόρφωση και ανάπτυξη του φυσικού περιβάλλοντος της οροσειράς και της ευρύτερης περιοχής, αλλά και να αντιληφθούν τον σημαντικό ρόλο που επιτελεί στη διαμόρφωση του μικροκλίματος της περιοχής και του κλίματος της Κύπρου,
- εκτιμήσουν τη διαχρονική αξία των πετρωμάτων στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας της περιοχής.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη - καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:20

Εισαγωγή των μαθητών/τριών στην έννοια της δημιουργίας και μετακίνησης πετρωμάτων και μεγαλύτερων τμημάτων του στερεού φλοιού της Γης. Εισαγωγή στη θεωρία της μετατόπισης των τεκτονικών πλακών και των άλλων τρόπων με τους οποίους ανυψώνονται βουνά. Ειδική αναφορά στην οροσειρά του Τροόδους.

Παρουσίαση στον υπολογιστή της γεωλογικής ιστορίας της οροσειράς του Τροόδους.

10:20 - 12:30

Μετάβαση στην Πλατεία Τροόδους και στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Τροόδους, όπου οι μαθητές/τριες γνωρίζουν τα πετρώματα της περιοχής μέσα από δείγματα που εκτίθενται.

Στη συνέχεια, οι μαθητές/τριες παρατηρούν και μελετούν την περιοχή του Τροόδους σε συγκεκριμένο μονοπάτι της φύσης (Μονοπάτι Αταλάντη), το οποίο παρουσιάζει σημαντικά γεωμορφολογικά στοιχεία. Αναγνωρίζουν πετρώματα, συλλέγουν δείγματα πετρωμάτων, απολιθώματα και κοχύλια και αιτιολογούν - με βάση τα όσα έχουν συζητηθεί - γιατί βρέθηκαν κοχύλια στην περιοχή του Τροόδους.

Ακολούθως, συσχετίζουν τη γεωμορφολογία της περιοχής με τη φυτοκάλυψη που υπάρχει σε αυτήν. Τέλος, συζητείται η συμβολή της γεωμορφολογίας της οροσειράς του Τροόδους στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των κοινοτήτων της περιοχής (προσέλκυση επιστημόνων από το εξωτερικό για συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα, προσέλκυση τουριστών, δημιουργία λατομείων και εργοδότηση του τοπικού πληθυσμού, αξιοποίηση της πέτρας του Τροόδους για την οικοδόμηση παραδοσιακών σπιτιών, κ.λπ.).

Σημείωση: Αν υπάρχει δυνατότητα, καλείται αρμόδιο άτομο από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης στο οποίο οι μαθητές/τριες μπορούν να θέσουν τους προβληματισμούς τους για το σχηματισμό της Κύπρου και τη γεωμορφολογία της περιοχής που μελέτησαν κατά την περιδιάβασή τους στο μονοπάτι της φύσης.

12:30 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο. Σύνοψη και συζήτηση των αποτελεσμάτων τους.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από το μονοπάτι.
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και μολύβι ή στυλό.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση σε υπαίθριους χώρους.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.2.6. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Έδαφος»

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΔΑΦΟΣ»

Σημαντική σημείωση προς τους/τις εκπαιδευτικούς:

Οι πιο κάτω δραστηριότητες είναι απλές ιδέες που μπορείτε να εφαρμόσετε στο σχολείο μαζί με τους/τις μαθητές/τριές σας για επέκταση και συνέχιση του Προγράμματος, στο οποίο συμμετείχατε μέσα στο σχολείο.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται σκοπό έχουν να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό να αναπτύξει τις δικές του/της εργασίες και δραστηριότητες, σε σχέση πάντα με το Πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχε με τους/τις μαθητές/τριές του/της, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες του σχολείου του/της, καθώς επίσης και το ηλικιακό επίπεδο και ενδιαφέρον των μαθητών/τριών του/της.

Για την καλύτερη επέκταση των Προγραμμάτων στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να λάβει υπόψη του τα πιο κάτω:

1. Συστήνεται αξιοποίηση και μεταφορά των εμπειριών που απέκτησαν οι μαθητές/τριες κατά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, στις δραστηριότητες επέκτασης στο σχολείο.
2. Στις δραστηριότητες επέκτασης που θα ανατεθούν από τον/την εκπαιδευτικό στην τάξη, θα πρέπει να αξιοποιούν διάφορα μαθήματα και να καλυφθούν διάφορες πτυχές του θέματος που μελέτησαν οι μαθητές/τριες μέσα από το Πρόγραμμα, στο οποίο συμμετείχαν.

3. Συστήνεται δραστηριοποίηση στην τοπική κοινότητα και αξιοποίησή της ως βασικού εκπαιδευτικού μαθησιακού εργαλείου.
4. Συστήνεται ο προσανατολισμός και η έμφαση του/της εκπαιδευτικού στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της φαντασίας και του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Δραστηριότητες:

- Φτιάχνω μακέτες της περιοχής όπου βρίσκεται το μεταλλείο Αμιάντου στις οποίες να παρουσιάζονται:
 - α) οι περιοχές αποκατάστασης,
 - β) η περιοχή πριν και μετά από τη λειτουργία του μεταλλείου,
 - γ) οι τρόποι με τους οποίους θα μπορούσε να αξιοποιηθεί το μεταλλείο.
- Ετοιμάζω συλλογές από πετρώματα, είδη εδαφών, απολιθώματα, κ.λπ.
- Κατασκευάζω σειρά γραμματοσήμων με θέμα τα πετρώματα της Κύπρου.
- Κατασκευάζω ενημερωτικό έντυπο, με στόχο την πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού για τη σημασία της αειφόρου διαχείρισης του εδάφους.
- Συγκεντρώνω άρθρα από εφημερίδες που αναφέρονται σε διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα που προκύπτουν ως απόρροια της υποβάθμισης του εδάφους. Φτιάχνω ένα αρχείο από τέτοια άρθρα ή φωτογραφικό υλικό και ετοιμάζω ένα δικό μου άρθρο.
- Μελετώ τα απολιθώματα κλαδιών, φύλλων, πετρωμάτων.
- Διεξάγω πειράματα και διερευνήσεις στο πεδίο σχετικά με τις φυσικές και χημικές ιδιότητες του εδάφους.
- Ετοιμάζω δημιουργικά παιχνίδια στο πεδίο για τη σχέση του εδάφους με τους φυτικούς και ζωικούς οργανισμούς.
- Ετοιμάζω παρουσίαση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές σχετικά με τη γεωλογία της Κύπρου.
- Ετοιμάζω φιλμάκι, στο οποίο να παρουσιάζεται η γεωλογική κληρονομιά του Τροόδους.
- Συλλέγω πετρώματα και εξοικειώνομαι με τις ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά τους. Η συλλογή αυτή μπορεί να παρουσιαστεί με διάφορους τρόπους:
 1. Συλλογή πετρωμάτων και τοποθέτησή τους σε προθήκη. Τα πετρώματα να συνοδεύονται από καρτέλες που να ενημερώνουν για τη σύστασή τους και για τις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά τόσο αυτών, όσο και των περιοχών στις οποίες συναντώνται.
 2. Ενημερωτικός οδηγός για τα πετρώματα που θα συνοδεύεται από κλειδα αναγνώρισης.
 3. Χρήση νέων τεχνολογιών για την ετοιμασία παρουσίασης σχετικής με τα πετρώματα, τα είδη των εδαφών και τους γεωλογικούς σχηματισμούς.
- Μελετώ τα πετρώματα του τόπου μας με τη βοήθεια και τη συνεργασία λειτουργών του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης. Εξετάζω τη γεωμορφολογία του νησιού

και διερευνώ την επίδρασή της στη βλάστηση κάθε περιοχής. Μπορούν να γίνουν συγκριτικές μελέτες περιοχών της Κύπρου που χαρακτηρίζονται από διαφορετικά είδη πετρωμάτων και να εξεταστεί παράλληλα με αυτά, το έδαφος και τα είδη βλάστησης που συναντώνται στις περιοχές αυτές.

9.3. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»

Γενικός σκοπός της ενότητας: Η συνειδητοποίηση της επίδρασης που έχει ο σύγχρονος τρόπος ζωής στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος και η διαμόρφωση υπεύθυνων στάσεων και συμπεριφορών για την προστασία και διατήρησή του μέσα από τη γνωριμία των μαθητών/τριών με την κοινότητα του Πεδουλά και την ευρύτερη περιοχή του Τροόδους. Επιπλέον, επιδιώκεται η γνωριμία των μαθητών/τριών με την περιοχή του Τροόδους και ιδιαίτερα με το φυσικό, πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον, καθώς επίσης και η κατανόηση του γεγονότος ότι το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής συνδέεται άμεσα και είναι στενά συνυφασμένο με το φυσικό της περιβάλλον.

Βασικές έννοιες: αrsέρες, αρχιτεκτονική, αστυφιλία, βιοκλιματική, βολίτζια, βυζαντινή τέχνη, γεωγραφική θέση κοινότητας, δίκωρο, εσωτερική αυλή, ήθη και έθιμα, ιστορία, κατασκευαστικά υλικά, λαογραφία, παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, παραδοσιακά επαγγέλματα, πέτρα, πλινθάρι, πολιτισμός, πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον, προσανατολισμός των σπιτιών πυξίδα, σημεία ορίζοντα, σκλινίτζια, τοπικά εργαστήρια, τοπικά προϊόντα, τοπικές βιοτεχνίες, τοπικοί πληθυσμοί, φυσικά δομικά υλικά, φυσικός εξαερισμός, φυσικός φωτισμός.

9.3.1. Γνωριμία με την κοινότητα του Πεδουλά

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης.

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- συνειδητοποιήσουν τη σπουδαιότητα που έχει για τον λαό μας η ιστορία, παράδοση και ο πολιτισμός της πατρίδας μας,
- συνειδητοποιήσουν τη σημασία που έχει η στήριξη των τοπικών προϊόντων και των τοπικών εργαστηρίων, ως παραγόντων αειφορίας για τις τοπικές κοινότητες,
- εκτιμήσουν τη σημασία διατήρησης της πολιτιστικής, κοινωνικής και οικονομικής αειφορίας των ορεινών κοινοτήτων του τόπου μας,
- αλληλεπιδράσουν με τους κατοίκους της κοινότητας Πεδουλά και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της αξιοποίησής τους ως παράγοντα διατήρησης και διάσωσης της τοπικής πολιτιστικής παράδοσης,
- ασχοληθούν με δημιουργικές δραστηριότητες που σχετίζονται άμεσα με την παράδοση του χωριού (ποίηση, θρύλοι, μύθοι, ιστορίες, μουσική, λογοτεχνία, ζωγραφική) και τα φυσικά στοιχεία της περιοχής,
- ασκηθούν στη συλλογή και ανάλυση πληροφοριών μέσα από τη διενέργεια συνεντεύξεων και μέσα από επιτόπιες παρατηρήσεις συγκεκριμένων χώρων όπως ένα παραδοσιακό σπίτι,
- κατανοήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες των ορεινών περιοχών (π.χ. το πρόβλημα της αστυφιλίας),
- καλλιεργήσουν το αίσθημα της εκτίμησης και του σεβασμού της παράδοσης και του πολιτισμού του τόπου μας, όπως έχει διαμορφωθεί και διασωθεί διαχρονικά μέσα από τις τοπικές κοινότητες.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Θεωρητική προσέγγιση του θέματος μέσα από φύλλα εργασίας και σχετικό εποπτικό υλικό. Προετοιμασία των μαθητών/τριών για την επίσκεψη και τη μελέτη πεδίου στην κοινότητα του Πεδουλά. Εξέταση βασικών ζητημάτων σε σχέση με τη σημασία της διατήρησης της αρχιτεκτονικής δομής της κοινότητας, του τρόπου ζωής, του πολιτισμού και της παράδοσής της.

10:30 - 10:50:

Ξενάγηση στο χωριό και γνωριμία των μαθητών/τριών με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χωριού (δρομάκια, παραδοσιακά σπίτια, μικρά τοπικά εργαστήρια, βλάστηση, εκκλησίες). Στη συνέχεια, οι μαθητές/τριες, χωρισμένοι/ες σε ομάδες, θα προσεγγίσουν μέσα από σχετικά φύλλα εργασίας διάφορα ζητήματα που σχετίζονται με τον παραδοσιακό τρόπο οικοδόμησης των σπιτιών, τις καθημερινές ασχολίες των κατοίκων και τα παραδοσιακά επαγγέλματα. Η ομαδική εργασία, πέρα από την προσωπική και εμπειρική ενασχόληση των μαθητών/τριών στον χώρο, περιλαμβάνει συνεντεύξεις από τους κατοίκους της κοινότητας, συζητήσεις για τον τρόπο ζωής τους στο παρελθόν και στο παρόν, όπως επίσης και φωτογραφίες και βιντεοσκοπήσεις της κοινότητας, κ.λπ.

12:30-13:30

Επιστροφή στο Κέντρο και συζήτηση των αποτελεσμάτων της επιτόπιας παρατήρησης.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από την κοινότητα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή, μαγνητοφωνάκι για ηχογράφηση των συνεντεύξεων με τους κατοίκους και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση όλης της δραστηριότητας.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.3.2. Μια μέρα στο λαογραφικό μουσείο

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης.

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- γνωρίσουν την πολιτιστική παράδοση, τη λαογραφία, τα παραδοσιακά επαγγέλματα και τον τρόπο ζωής των κατοίκων της κοινότητας Πεδουλά, μέσα από τη γνωριμία με τα εκθέματα του λαογραφικού μουσείου,
- συγκρίνουν τα παραδοσιακά επαγγέλματα με τα σημερινά και να διερευνήσουν τον βαθμό συσχέτισής τους με το περιβάλλον,
- γνωρίσουν τις παραδόσεις και τους μύθους του λαού μας και να εξετάσουν τις επιδράσεις που δέχτηκε η κοινότητα από το περιβάλλον,
- αναπτύξουν την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητά τους,
- διαμορφώσουν στάσεις σχετικές με τη συμπεριφορά που πρέπει να επιδεικνύει ο επισκέπτης σε ένα μουσείο,
- σέβονται την πολιτιστική μας κληρονομιά και παράδοση και να συνειδητοποιούν τη σημασία της διατήρησης και διαφύλαξής της, ως στοιχείου επιβίωσης του λαού μας.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Αφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Θεωρητική προσέγγιση του θέματος μέσα από φύλλα εργασίας και σχετικό εποπτικό υλικό. Προετοιμασία των μαθητών/τριών για την επίσκεψη και την εργασία στο λαογραφικό μουσείο. Εξέταση βασικών ζητημάτων σε σχέση με τη σημασία της διατήρησης της

παράδοσής μας και τον ρόλο που επιτελούν τα λαογραφικά μουσεία στη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Παρουσίαση άλλων αντίστοιχων μουσείων που υπάρχουν στην Κύπρο.

10:30 - 12:30

Επιτόπια μελέτη στο λαογραφικό μουσείο του Πεδουλά. Θα προηγηθεί ξενάγηση στους χώρους από λειτουργό του μουσείου και, στη συνέχεια, οι μαθητές/τριες, χωρισμένοι/ες σε ομάδες, θα προσεγγίσουν μέσα από σχετικά φύλλα εργασίας διάφορα ζητήματα και θέματα που σχετίζονται με τα εκθέματα του μουσείου, όπως: παραδοσιακό σπίτι, παραδοσιακά επαγγέλματα, καθημερινές ασχολίες των κατοίκων, εργαλεία καθημερινής χρήσης. Όλες οι θεματικές του μουσείου εξετάζονται σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον της περιοχής και πώς αυτό επέδρασε στη διαμόρφωση του τρόπου ζωής των κατοίκων της περιοχής. Η ομαδική εργασία, πέρα από την προσωπική και εμπειρική ενασχόληση των μαθητών/τριων με τα αντικείμενα, περιλαμβάνει θεατρικές παραστάσεις και την ετοιμασία διαλόγων και παρουσιάσεων σχετικών με το μουσείο, καθώς επίσης, και δημιουργικές κατασκευές βασισμένες στα εκθέματα του μουσείου.

12:30 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο και σύνοψη των αποτελεσμάτων από την επιτόπια διερεύνηση στο μουσείο.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες, όπως: α) αγγειοπλαστική και κατασκευή αγγείων ανάλογων με αυτά του λαογραφικού μουσείου, β) δημιουργία ενός λευκώματος στο οποίο να παρουσιάζονται τα εκθέματα του μουσείου, γ) περιγραφή του τρόπου ζωής των κατοίκων της περιοχής αξιοποιώντας τις πληροφορίες από τα εκθέματα του μουσείου.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από την κοινότητα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή και μαγνητοφωνάκι για ηχογράφηση της ξενάγησης στο μουσείο και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση των δραστηριοτήτων και δρώμενων στο μουσείο.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.3.3. Βυζαντινή τέχνη και περιβάλλον

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- ενημερωθούν για τα στάδια της τέχνης της αγιογραφίας,
- κατανοήσουν τη σημασία της επίδρασης του περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της Βυζαντινής Τέχνης,
- γνωρίσουν τη Βυζαντινή Τέχνη και τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά που τη διέπουν,
- αντιληφθούν την τεράστια πολιτιστική αξία της περιοχής μέσα από τη γνωριμία τους με μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς του Τροόδου,
- γνωρίσουν και να συζητήσουν τους συμβολισμούς της Βυζαντινής Τέχνης,
- εκτιμούν και να σέβονται τη θρησκευτική μας παράδοση,
- συνειδητοποιήσουν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη θρησκεία και το περιβάλλον της περιοχής,
- κατανοήσουν τη σημασία διατήρησης της θρησκευτικής μας παράδοσης ως σημαντικού παράγοντα πολιτισμού.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 11:00

Ξενάγηση και επιτόπια μελέτη στη Βυζαντινή Εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ που εντάσσεται στα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Μελέτη και παρατήρηση των τοιχογραφιών της εκκλησίας, της τεχνοτροπίας τους και σύνδεση των χαρακτηριστικών τους με τα φυσικά στοιχεία της περιοχής και γενικά του περιβάλλοντος.

11:30 - 12:30

Επίσκεψη στο Βυζαντινό Μουσείο της κοινότητας του Πεδουλά. Οι μαθητές/τριες εκτιμούν τη θρησκευτική μας κληρονομιά μέσα από τη μελέτη θρησκευτικών εικόνων, ενδυμάτων και αντικειμένων της βυζαντινής εποχής. Επιδίδεται οι μαθητές/τριες να συνειδητοποιήσουν την αλληλοσύνδεση του φυσικού, πολιτιστικού και κοινωνικού περιβάλλοντος της περιοχής.

12:30 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο και συζήτηση των αποτελεσμάτων και των παρατηρήσεων των μαθητών/τριων, όπως αυτές προέκυψαν από τις δύο επισκέψεις-μελέτες πεδίου.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.

- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή και μαγνητοφωνάκι για ηχογράφηση της ξενάγησης στο μουσείο και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση των δραστηριοτήτων και δρώμενων στο μουσείο. Η φωτογράφιση στην εκκλησία απαγορεύεται.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.3.4. Παραδοσιακά επαγγέλματα και τοπικά προϊόντα

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση 1: Το Πρόγραμμα αυτό συνίσταται να διεξαχθεί κατά τους μήνες Σεπτέμβριο-Οκτώβριο, οπότε οι ομάδες μπορούν να παρακολουθήσουν την παρασκευή Ππαλουζέ και τον Μάιο-Ιούνιο να παρακολουθήσουν την απόσταξη ροδοστάγματος και την παρασκευή γλυκού του κουταλιού (κεράσια).

Σημείωση 2: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- γνωρίσουν τοπικά προϊόντα που συνδέονται άμεσα με τοπικές καλλιέργειες της περιοχής,
- εξετάζουν τα αίτια που οδηγούν στην εγκατάλειψη των παραδοσιακών επαγγελμάτων και την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων.
- κατανοήσουν ότι τα παραδοσιακά επαγγέλματα αποτελούν σημαντικό στοιχείο της πολιτιστικής παράδοσης του τόπου μας,
- αντιληφθούν ότι κάθε περιοχή του τόπου μας έχει τη δική της πολιτιστική και περιβαλλοντική φυσιογνωμία,
- αντιληφθούν ότι το φυσικό περιβάλλον ενός τόπου συμβάλλει στην ανάπτυξη συγκεκριμένων τοπικών προϊόντων και ενισχύει την ανάπτυξη συγκεκριμένων επαγγελμάτων,
- αξιοποιήσουν τους παραδοσιακούς τεχνίτες για τη συλλογή πληροφοριών σχετικών με το επάγγελμά τους, όπως επίσης και των προϊόντων που παράγουν,
- ευαισθητοποιηθούν για την αξία διατήρησης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς μέσα από επισκέψεις σε τοπικά εργαστήρια και επαφές με παραδοσιακούς τεχνίτες.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Οι μαθητές/τριες καλούνται να συζητήσουν για τα επαγγέλματα που πιστεύουν ότι έκαναν οι κάτοικοι της κοινότητας Πεδουλά στο παρελθόν. Η συζήτηση επικεντρώνεται στην ονομασία της κοινότητας Πεδουλά. Γίνεται αναφορά στους ανθρώπους που πρωτοκατοίκησαν την κοινότητα.

10:30 - 12:30

Επίσκεψη στο λαογραφικό μουσείο της κοινότητας Πεδουλά και επιτόπια μελέτη. Η επιτόπια μελέτη θα επικεντρωθεί στην αίθουσα του μουσείου, η οποία είναι αποκλειστικά αφιερωμένη στους παραδοσιακούς τεχνίτες του χωριού.

Εντοπισμός των κύριων εργαλείων που χρησιμοποιούσαν οι τεχνίτες και περιγραφή της διαδικασίας παραγωγής των προϊόντων. Οι μαθητές/τριες καλούνται, επίσης, να υποδυθούν τον ρόλο του κάθε τεχνίτη χρησιμοποιώντας τα εργαλεία που εκτίθενται στο μουσείο και περιγράφοντας τη διαδικασία παραγωγής των προϊόντων τους. Ταυτόχρονα,

οι μαθητές/τριες καλούνται να συζητήσουν γιατί τα συγκεκριμένα επαγγέλματα έχουν εγκαταλειφθεί από τους κατοίκους της κοινότητας και ευαισθητοποιούνται για την αξία διατήρησης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς μέσα από την αναβίωση των παραδοσιακών επαγγελμάτων.

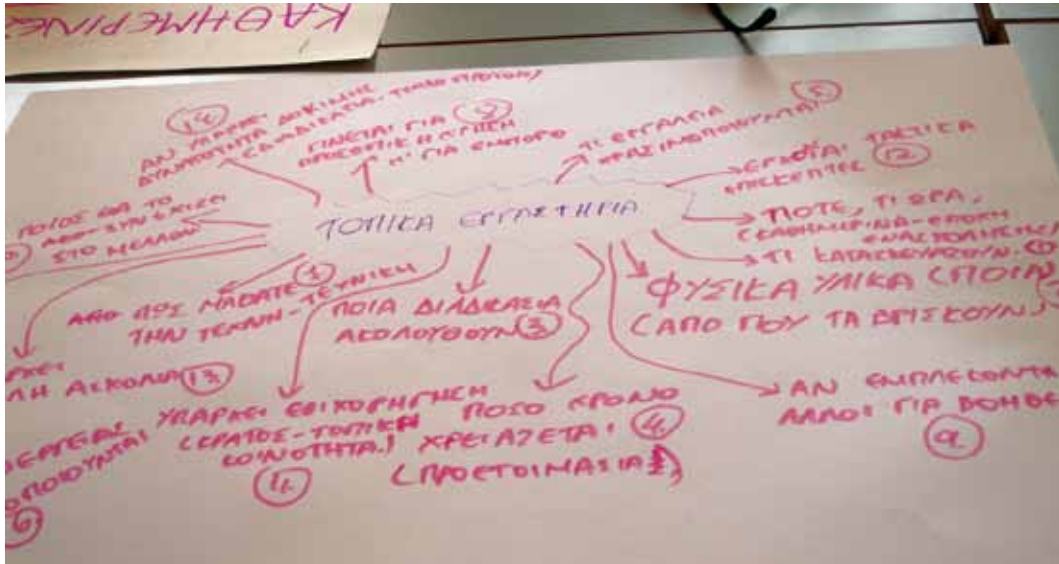
Αν η μελέτη πεδίου επιλεγεί να γίνει τους μήνες που αναφέρονται ως πιο πρόσφοροι τότε μπορεί να διεξαχθεί επίσκεψη σε καλλιέργειες κερασιών, να γίνει επιτόπου απόσταξη ροδοστάγματος ή να πραγματοποιηθεί επίσκεψη σε κάποιο σπίτι του χωριού για παρακολούθηση της διαδικασίας παρασκευής παραδοσιακών γλυκών.

12:30 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο. Επαναφορά των βασικών σημείων της επίσκεψής τους στο Λαογραφικό Μουσείο της κοινότητας και εμπλοκή των μαθητών/τριών σε ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

- A) Αν υπάρχει η δυνατότητα, καλείται ένας παραδοσιακός τεχνίτης στο Κέντρο ή επισκεπτόμαστε τον τεχνίτη στον χώρο του ή στο εργαστήρι του για την παρακολούθηση ή άμεση εμπλοκή των μαθητών/τριών στην παραγωγή του συγκεκριμένου τοπικού προϊόντος. Οι μαθητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να θέσουν ερωτήματα στον τεχνίτη, τα οποία έχουν προηγουμένως ετοιμάσει.
- B) Ετοιμασία ετικέτας, η οποία θα τοποθετηθεί σε ένα παραδοσιακό προϊόν της επιλογής των μαθητών/τριών, αφού μελετηθούν προσεκτικά αντίστοιχες ετικέτες.
- Γ) Ετοιμασία καρτ-ποστάλ ή γραμματοσήμου, στα οποία διαφημίζονται τα τοπικά προϊόντα της κοινότητας Πεδουλά.
- Δ) Επίσκεψη σε τοπικές καλλιέργειες και συζήτηση με τους παραγωγούς και τους καλλιεργητές της περιοχής.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

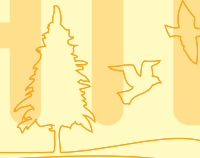
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση των δραστηριοτήτων και δρωμένων του Προγράμματος στο οποίο συμμετέχουν.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.3.5. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Πολιτισμός-Περιβάλλον - Τοπική Κοινωνία»

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»

Σημαντική σημείωση προς τους/τις εκπαιδευτικούς:

Οι πιο κάτω δραστηριότητες είναι απλές ιδέες που μπορείτε να εφαρμόσετε στο σχολείο μαζί με τους μαθητές/τριες σας για επέκταση και συνέχιση του Προγράμματος, μέσα στο σχολείο.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται σκοπό έχουν να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό να αναπτύξει τις δικές του/της εργασίες, ιδέες και δραστηριότητες, σε σχέση πάντα με το Πρόγραμμα, στο οποίο συμμετείχε με τους/τις μαθητές/τριες, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες του σχολείου του/της, καθώς επίσης και το ηλικιακό επίπεδο και ενδιαφέρον των μαθητών/τριών του/της.

Για την καλύτερη επέκταση των Προγραμμάτων στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να λάβει υπόψη του/της τα πιο κάτω:

1. Συστήνεται αξιοποίηση και μεταφορά των εμπειριών που απέκτησαν οι μαθητές/τριες κατά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, στις δραστηριότητες επέκτασης στο σχολείο.
2. Στις δραστηριότητες επέκτασης που θα ανατεθούν από τον/την εκπαιδευτικό στην τάξη, θα πρέπει να αξιοποιούν διάφορα μαθήματα και να καλυφθούν διάφορες πτυχές του θέματος που μελέτησαν οι μαθητές/τριες μέσα από το Πρόγραμμα που συμμετείχαν.

3. Συστήνεται δραστηριοποίηση στην τοπική κοινότητα και αξιοποίησή της ως βασικού εκπαιδευτικού μαθησιακού εργαλείου.
4. Συστήνεται ο προσανατολισμός και η έμφαση του/της εκπαιδευτικού στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της φαντασίας και του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Δραστηριότητες:

- Φτιάχνω μακέτα ενός παραδοσιακού σπιτιού, λαογραφικού μουσείου, εκκλησίας, κ.λπ.
- Κατασκευάζω ένα φωτογραφικό λεύκωμα με παραδοσιακά σπίτια της Κύπρου, στο οποίο να παρουσιάζονται και τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των σπιτιών αυτών (τρόπος κατασκευής, δομικά υλικά, κ.λπ.).
- Ετοιμάζω ένα άρθρο, στο οποίο αναδεικνύεται η σημασία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής στη δημιουργία σύγχρονων βιοκλιματικών οικοδομών. Για την ετοιμασία του άρθρου οι μαθητές/τριες μπορούν να πάρουν συνεντεύξεις από αρχιτέκτονες που ασχολούνται με τη βιοκλιματική και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική.
- Ετοιμάζω συλλογές από μύθους, ιστορίες, έθιμα, παροιμίες και γνωμικά που σχετίζονται με συγκεκριμένες περιοχές του τόπου μας και συνδέονται με τα φυσικά στοιχεία.
- Φιλοτεχνώ σειρά γραμματοσήμων αφιερωμένη σε σημαντικά πολιτιστικά μνημεία της περιοχής Μαραθάσας και της Κύπρου ευρύτερα.
- Κατασκευάζω ενημερωτικό έντυπο για την κοινότητα Πεδουλά, στο οποίο θα δίδεται σημασία στην πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού για τη σημασία της αειφόρου διαχείρισης της συγκεκριμένης κοινότητας και γενικότερα των ορεινών κοινοτήτων.
- Γράφω ένα άρθρο στον έντυπο τύπο με θέμα: α) η σημασία της διατήρησης και ανάδειξης των πολιτιστικών και φυσικών μας μνημείων ως σημαντικού παράγοντα ποιοτικής αναβάθμισης του τόπου μας, β) παρουσίαση ενός μνημείου πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας, το οποίο έχει υποβαθμιστεί ή κινδυνεύει να καταστραφεί εξαιτίας των ανθρώπινων παρεμβάσεων.

9.4. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ - ΥΔΡΟΒΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Γενικός σκοπός της ενότητας: Οι μαθητές/τριες να συνειδητοποιήσουν το πρόβλημα της λειψυδρίας και ανομβρίας στην Κύπρο, μέσα από τη μελέτη του ποταμού Διαρίζου, καθώς επίσης και του φράγματος του Προδρόμου και να αντιληφθούν την προσωπική και συλλογική ευθύνη σε ό,τι αφορά στην εξοικονόμηση και την ορθολογιστική διαχείριση του νερού. Επιπλέον, μέσα από τις μελέτες πεδίου οι μαθητές/τριες θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν την υδρόφιλη βλάστηση και να κάνουν σχετικές συγκρίσεις, εντοπίζοντας τις διαφορές τους με άλλα οικοσυστήματα, καθώς, επίσης, και να κατανοήσουν τη σημασία του νερού στη ζωή μας ως βασικού πόρου δημιουργίας και ανάπτυξης των ανθρώπινων κοινωνιών.

Βασικές περιβαλλοντικές έννοιες: ανακύκλωση, απειλούμενο είδος, αφαλάτωση, ενετικά γεφύρια, εξοικονόμηση νερού, κύκλος του νερού λειψυδρία, παρυδάτιο οικοσύστημα, περιβαλλοντική διαχείριση, ποτάμιο οικοσύστημα, τεχνητά υδρόβια οικοσυστήματα, υδατική πολιτική, υδατική συνείδηση, υδρόβια οικοσυστήματα, υδροδότηση, υδρόφιλη βλάστηση.

9.4.1. Ποτάμιο οικοσύστημα: Το γεφύρι του Τζελεφού

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση 1: Λόγω της ιδιαιτερότητας του Προγράμματος αναφέρεται ότι σε περίπτωση που επιλεγεί το μονοήμερο Πρόγραμμα (9:00-13:30) για το νερό, αυτό θα διεξαχθεί εξ ολοκλήρου στο ποτάμι. Η προεργασία και η εισαγωγή των μαθητών/τριών στη μελέτη πεδίου θα γίνει στον χώρο του ποταμού. Σε περίπτωση επιλογής του μονοήμερου Προγράμματος (9:00-16:00) για το νερό, τότε τμήμα του Προγράμματος θα διεξαχθεί και στο Κ.Π.Ε. Πεδουλά σε συνεννόηση με τους/τις εκπαιδευτικούς του σχολείου που συνοδεύουν την ομάδα.

Σημείωση 2: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- αναγνωρίσουν τη μεγάλη σημασία που έχει το νερό για τη διατήρηση της ζωής,
- γνωρίσουν το ποτάμιο οικοσύστημα του Διαρίζου,
- γνωρίσουν τα ενετικά γεφύρια της περιοχής, μέσα από τη μελέτη του Γεφυριού του Τζελεφού,
- κατανοήσουν την ανάγκη εξοικονόμησης νερού στην Κύπρο, δεδομένου του προβλήματος λειψυδρίας που αντιμετωπίζει το νησί,
- αντιληφθούν την αλληλοσύνδεση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής με το περιβάλλον,
- επιστημάνουν τα είδη ρύπανσης και μόλυνσης καθώς και άλλες μορφές διατάραξης και υποβάθμισης των υδρόβιων οικοσυστημάτων,
- συλλέξουν και να αναγνωρίσουν συγκεκριμένα είδη χλωρίδας και πανίδας ενός υδρόβιου οικοσυστήματος,
- αναπτύξουν υδατική συνείδηση.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Εισαγωγή των μαθητών/τριών σε βασικές έννοιες σχετικές με το νερό και τα υδρόβια οικοσυστήματα. Συζήτηση και αναφορά στην ανάγκη για εξοικονόμηση νερού στην Κύπρο, λόγω του φαινομένου της λειψυδρίας στον τόπο μας και προετοιμασία για τη μελέτη πεδίου στον ποταμό Διαρίζο.

10:30 - 11:00 Διάλειμμα.

12:00 - 13:30

Επιτόπια μελέτη στο Γεφύρι του Τζελεφού. Αρχικά γίνεται ιστορική αναδρομή και σύνδεση του γεφυριού με τον πολιτισμό και την παράδοση της περιοχής. Ακολουθούν παρατηρήσεις και μετρήσεις με ειδικά όργανα στον ποταμό, όπως π.χ. ροή νερού, καθαρότητα νερού, βάθος του ποταμού, παρατήρηση της όχθης του, κ.λπ. Διερευνώνται τα αίτια πιθανής ρύπανσης και μόλυνσης του ποταμού της περιοχής και εξετάζεται η βλάβιση της περιοχής σε συσχετισμό με την παρουσία του νερού.

13:30 - 14:00

Γεύμα στο ποτάμι με ελαφρύ φαγητό που φέρνουν οι μαθητές/τριες από το σπίτι.

14:00 - 16:00

Η μελέτη πεδίου συνεχίζεται και οι μαθητές/τριες συλλέγουν από το ποτάμι διάφορους μικροοργανισμούς και με τη βοήθεια κλειδών τους ονοματίζουν και τους αναγνωρίζουν. Οι μαθητές/τριες εμπλέκονται, επίσης, σε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης σε θέματα εξοικονόμησης νερού μέσα από παιχνίδια ρόλων για την απόκτηση υδατικής συνείδησης.

16:00 Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Συστήνεται όπως οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από το ποτάμι.
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση σε υδρόβιο οικοσύστημα.
- Έχουν μαζί τους επιπλέον ρούχα και κάλτσες για να αλλάξουν, σε περίπτωση που βραχούν, γιατί μπαίνουν στο ποτάμι (δίδονται μπότες για τον σκοπό αυτό).
- Έχουν μαζί τους το μεσημεριανό τους κατά προτίμηση ξηρή τροφή, καθώς επίσης ένα μπουκαλάκι νερό και καφέλο.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.4.2. Τεχνητό υδρόβιο οικοσύστημα: Ο υδατοφράκτης του Προδρόμου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα, εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- αναγνωρίσουν τη μεγάλη σημασία που έχουν τα τεχνητά υδρόβια οικοσυστήματα για τη συλλογή νερού στην Κύπρο,
- να γνωρίσουν το υδρόβιο οικοσύστημα στον υδατοφράκτη του Προδρόμου,
- να επισημάνουν τα είδη ρύπανσης και μόλυνσης του υδατοφράκτη,
- αντιληφθούν τη σημασία που έχουν οι υδατοφράκτες για τη συγκέντρωση νερού στον τόπο μας,
- κατανοήσουν την ανάγκη εξοικονόμησης νερού στην Κύπρο για την αντιμετώπιση του προβλήματος της λειψυδρίας στο νησί,
- διερευνήσουν τις συνέπειες από την έλλειψη νερού σε όλα τα επίπεδα του ανθρώπινου βίου,
- συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες και παιχνίδια που αφορούν στο νερό,
- συνειδητοποιήσουν την προσωπική ευθύνη του καθενός για την εξοικονόμηση νερού,
- αποκτήσουν υδατική συνείδηση.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Εισαγωγή των μαθητών/τριών σε βασικές έννοιες σχετικές με το νερό και τα υδρόβια οικοσυστήματα. Συζήτηση για τις συνέπειες της λειψυδρίας στον τόπο, καθώς επίσης και παρουσίαση των μεγάλων υδατικών έργων που έγιναν στην Κύπρο διαχρονικά, μέχρι σήμερα. Παρουσιάζονται ιστορικές πηγές, μέσα από τις οποίες οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να διερευνήσουν τις συνέπειες από της λειψυδρίας, αλλά και να μελετήσουν τρόπους συγκέντρωσης, αλλά και εξοικονόμησης νερού στην αρχαιότητα και σήμερα (με

ιδιαίτερη έμφαση στην κατασκευή υδατοφρακτών). Τέλος, συζητείται η ευθύνη που όλοι έχουμε σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο για την εξοικονόμηση νερού.

11:00 - 13:30

Επιτόπια μελέτη στον υδατοφράκτη του Προδρόμου. Μέσα από ιστορική αναδρομή, συνδέεται ο υδατοφράκτης με την ανάπτυξη των κοινοτήτων της γύρω περιοχής. Ακολουθούν παρατηρήσεις και καταμετρήσεις με ειδικά όργανα στο οικοσύστημα του υδατοφράκτη. Διεξάγονται, επίσης, δραστηριότητες ευαισθητοποίησης, που αφορούν σε θέματα εξοικονόμησης νερού και περιλαμβάνουν παιχνίδια ρόλων και θεατρικό παίγνιδο για την απόκτηση υδατικής συνείδησης.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες, όπως: α) δημιουργία μακέτας του υδατοφράκτη, β) ετοιμασία ενός μικρού λευκώματος με τα μεγάλα υδατικά έργα στον τόπο μας από το παρελθόν μέχρι σήμερα, γ) ετοιμασία ενός τρίπτυχου για τη σημασία του νερού στη ζωή μας και την ανάγκη εξοικονόμησής του.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από τον υδατοφράκτη.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση των δραστηριοτήτων και δρωμένων του Προγράμματος.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

Σημείωση: Οι μετρήσεις που θα γίνουν στον υδατοφράκτη και ό,τι άλλο στοιχείο συλλεχθεί από αυτόν θα γίνει από τους/τις εκπαιδευτικούς, για λόγους ασφάλειας των μαθητών/τριών.

9.4.3 Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Το νερό στη ζωή μας - Υδροβία οικοσυστήματα»

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ: ΥΔΡΟΒΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»

Σημαντική σημείωση προς τους/τις εκπαιδευτικούς:

Οι πιο κάτω δραστηριότητες είναι απλές ιδέες που μπορείτε να εφαρμόσετε στο σχολείο μαζί με τους/τις μαθητές/τριές σας για επέκταση και συνέχιση του Προγράμματος, μέσα στο σχολείο.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται σκοπό έχουν να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό να αναπτύξει τις δικές του/της εργασίες, ιδέες και δραστηριότητες, σε σχέση πάντα με το Πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχε με τους/τις μαθητές/τριες, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες του σχολείου του/της, καθώς επίσης και το ηλικιακό επίπεδο και ενδιαφέρον των μαθητών/τριών του/της.

Για την καλύτερη επέκταση των Προγραμμάτων στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να λάβει υπόψη του/της τα πιο κάτω:

1. Συστήνεται αξιοποίηση και μεταφορά των εμπειριών που απέκτησαν οι μαθητές/τριες κατά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, στις δραστηριότητες επέκτασης στο σχολείο.
2. Στις δραστηριότητες επέκτασης που θα ανατεθούν από τον/την εκπαιδευτικό στην τάξη, θα πρέπει να αξιοποιούν διάφορα μαθήματα και να καλυφθούν διάφορες πτυχές του θέματος που μελέτησαν οι μαθητές/τριες μέσα από το Πρόγραμμα που συμμετείχαν.
3. Συστήνεται δραστηριοποίηση στην τοπική κοινότητα και αξιοποίησή της ως βασικού εκπαιδευτικού μαθησιακού εργαλείου.
4. Συστήνεται ο προσανατολισμός και η έμφαση του/της εκπαιδευτικού στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της φαντασίας και του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Δραστηριότητες:

- Κατασκευάζω σειρά γραμματοσήμων με θέμα το νερό.
- Μελετώ τη λαογραφία και την παράδοση του τόπου μας και συγκεντρώνω μύθους, γνωμικά, δημοτικά τραγούδια, έργα λαϊκής τέχνης που συνδέονται με το νερό.
- Κατασκευάζω ενημερωτικό έντυπο υλικό για το νερό και την αειφόρο διαχείρισή του, με στόχο την πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού για την αειφόρο διαχείριση της κοινότητας.
- Κατασκευάζω νερόμυλο, τον κύκλο του νερού, έναν υδατοφράκτη, κ.λπ.
- Βρίσκω άρθρα στην εφημερίδα για το φαινόμενο της ανομβρίας στην Κύπρο και ετοιμάζω το δικό μου άρθρο για το πρόβλημα αυτό.
- Μελετώ και παρουσιάζω ένα μεγάλο υδατικό έργο του τόπου μου.
- Παρουσιάζω στο σχολείο και στην κοινότητά μου, την ιστορία του νερού στον τόπο μας, μέσα από τη μελέτη και τη συλλογή διαχρονικών στοιχείων μέσα από πηγές και μνημεία που συνδέονται με το νερό.

9.5. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»

Γενικός σκοπός της ενότητας: Μέσα από τα Προγράμματα της συγκεκριμένης θεματικής επιδιώκεται να αναδειχθεί ο ρόλος και η σημασία του φυσικού περιβάλλοντος, ως παράγοντα προώθησης του τουρισμού στα ορεινά χωριά μας. Με πεδίο μελέτης την Κοινότητα Πεδουλά διερευνώνται διάφορα είδη τουρισμού, αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, κ.ά. και εξετάζονται οι θετικές και αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού στη φυσιογνωμία της περιοχής (περιβαλλοντικά, πολιτιστικά, κοινωνικά, οικονομικά). Τέλος, διερευνώνται οι παράγοντες εκείνοι που μπορούν να αναδειχθούν και να συμβάλουν στην οικοτουριστική ανάπτυξη της περιοχής, με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιωσιμότητα των τοπικών κοινωνιών.

Βασικές περιβαλλοντικές έννοιες: αγροτουρισμός, αειφόρος τουρισμός, άναρχη τουριστική ανάπτυξη, αναψυχή, αξιοθέατα, απόβλητα, εξωτερικός τουρισμός, εσωτερικός τουρισμός, ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη, οικοτουρισμός, περιβαλλοντική υποβάθμιση, πολιτισμός, συνάλλαγμα, πολιτιστική κληρονομιά, τοπικές καλλιέργειες, τουριστικές μονάδες, τουριστικό προϊόν, τουριστικός προορισμός, φυσικές ομορφιές, φυσικοί πόροι.

9.5.1. Η τουριστική ανάπτυξη στην κοινότητα Πεδουλά

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- πληροφορηθούν και να εμβαθύνουν σε ζητήματα που συνδέονται με τον τουρισμό,
- συνειδητοποιήσουν ότι η τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής πρέπει να είναι εναρμονισμένη με τη φυσιογνωμία της (φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά),
- αντιληφθούν τη σημασία προσανατολισμού του τουρισμού σε νέα μοντέλα τουριστικής ανάπτυξης, όπως ο αγροτουρισμός, οικότουρισμός, ειδικά για περιοχές, όπως τα χωριά του ορεινού όγκου του Τροόδου,
- συνειδητοποιήσουν ότι ο αειφόρος τουρισμός στηρίζεται στον σεβασμό και στην ανάδειξη των πολιτιστικών και φυσικών χαρακτηριστικών μιας περιοχής και συμβάλλει στη βιωσιμότητα των τοπικών κοινωνιών,
- συνειδητοποιήσουν τη σημασία της ορθολογικής αξιοποίησης των σημαντικών φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων μιας περιοχής για την ανάπτυξη οικότουριστικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης,
- συνειδητοποιήσουν τη σημασία του τουρισμού για την ανάπτυξη της κοινότητας Πεδουλά και των ορεινών κοινοτήτων γενικότερα,
- αντιληφθούν τους παράγοντες που συνέβαλαν στην τουριστική ανάπτυξη της κοινότητας Πεδουλά,
- εντοπίσουν στοιχεία αειφόρου ανάπτυξης στην κοινότητα Πεδουλά και να εισηγηθούν τρόπους βελτίωσής τους,
- προτείνουν τρόπους βελτίωσης και προβολής του Πεδουλά με γνώμονα τα στοιχεία αειφόρου ανάπτυξης, που εντοπίζονται στην κοινότητα,
- εξοικειωθούν με την παιδαγωγική μέθοδο «μελέτη πεδίου» και «παιχνίδι ρόλων» για τη συλλογή και καταγραφή πληροφοριών,
- συνειδητοποιήσουν ότι η ενδεδειγμένη τουριστική συμπεριφορά σε έναν χώρο είναι στοιχείο πολιτισμού.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

Στη συνέχεια, μπορεί να γίνει επιλογή δραστηριοτήτων, ανάλογα με την ηλικία των παιδιών, όπως:

A) 9:30 - 12:30

Εισαγωγή σε βασικές έννοιες που αφορούν στον Τουρισμό, όπως τουρισμός, αειφόρος τουρισμός, άναρχη τουριστική ανάπτυξη, μαζικός τουρισμός, οικοτουρισμός και αγροτουρισμός, μέσα από την προβολή διαφανειών που σχετίζονται με το θέμα και ακολούθως με τη χρήση του παιχνιδιού διερευνάται η σημασία του τουρισμού στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη μιας περιοχής ή χώρας.

Ακολουθεί εργασία πεδίου στην κοινότητα Πεδουλά. Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και μελετούν διάφορα σημεία της κοινότητας με στόχο να εντοπίσουν: α) στοιχεία της κοινότητας που μπορούν να την καταστήσουν τουριστικό προορισμό, β) στοιχεία της κοινότητας που δεν συνάδουν με τον αειφόρο τουρισμό (π.χ. αλλοίωση της φυσιογνωμίας του χωριού, μη ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής), γ) θετικές και αρνητικές επιπτώσεις στην κοινότητα από τον τουρισμό (οι μαθητές/τριες καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους σε ειδικά φύλλα εργασίας). Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της κάθε ομάδας, συζήτηση και διατύπωση συμπερασμάτων.

12:30 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο, επαναφορά των βασικών σημείων της επίσκεψής τους στην κοινότητα και παιχνίδι ρόλων, μέσα από το οποίο οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν ρόλους, όπως του κοινοτάρχη, του κοινοτικού συμβουλίου, των κατοίκων της κοινότητας, κ.λπ. και προτείνουν τρόπους βελτίωσης και προβολής του Πεδουλά για την προσέλκυση τουριστών στην κοινότητα, στη βάση της ανάδειξης των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών της κοινότητας.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

B) 9:30 - 11:30

Παρουσίαση στους/τις μαθητές/τριες φωτογραφιών σχετικών με τον τουρισμό και τους λόγους, για τους οποίους προσελκύεται τουριστικό ρεύμα στην Κύπρο. Συζήτηση με τα παιδιά και αναφορά των δικών τους εμπειριών ως τουρίστες στη χώρα τους και στο εξωτερικό. Επικέντρωση στην κοινότητα Πεδουλά και ευρύτερα στα χωριά του ορεινού όγκου Τροόδους, συζήτηση σε σχέση με πιθανές εμπειρίες που είχαν από επισκέψεις τους στην περιοχή και διατύπωση υποθέσεων αναφορικά με τους λόγους που ο Πεδουλάς και τα άλλα χωριά της περιοχής καθίστανται σημαντικός τουριστικός προορισμός. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας αυτής προσεγγίζονται έννοιες, όπως άναρχη τουριστική ανάπτυξη, μαζικός τουρισμός, οικοτουρισμός, αειφόρος τουρισμός, κ.λπ.

11:30 - 13:30

Επίσκεψη στην κοινότητα Πεδουλά και διενέργεια επιτόπιας μελέτης.

Σε πρώτο στάδιο, οι μαθητές/τριες καταγράφουν σε ειδικό φύλλο εργασίας τις παρατηρήσεις τους για ζητήματα που συνδέονται με τον αειφόρο και μη αειφόρο

τουρισμό στην Κοινότητα. Ακολούθως, οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή με τους γηγενείς πληθυσμούς αλλά και με τουρίστες, αν υπάρχει η δυνατότητα, από τους οποίους παίρνουν συνεντεύξεις. Τα ερωτήματά τους προετοιμάζονται προηγουμένως στο Κ.Π.Ε. Σημειώνουν τις απαντήσεις των ερωτώμενων και γίνεται συζήτηση στη βάση των απαντήσεων που δίδονται.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους κασετίνα στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση των δραστηριοτήτων και δρωμένων του Προγράμματος.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.5.2. Οι θετικές και αρνητικές συνέπειες του τουρισμού στο φυσικό, πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον της κοινότητας Πεδουλά

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- γνωρίσουν τα διάφορα είδη τουρισμού, όπως οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, μαζικός, ελίτ τουρισμός που μπορεί να προσελκύσει μια περιοχή,
- αντιληφθούν τις θετικές και αρνητικές επιδράσεις του τουρισμού στη φυσιογνωμία ενός τόπου,
- συνειδητοποιήσουν τις συνέπειες του τουρισμού στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον μιας περιοχής,
- διαμορφώσουν τουριστική συνείδηση για τη διατήρηση και προστασία ενός τόπου,
- συζητούν για τη συμπεριφορά που πρέπει να υιοθετεί ο κάθε άνθρωπος ως επισκέπτης ενός χώρου, μιας περιοχής, μιας χώρας.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 12:00

Εισαγωγή των μαθητών/τριών στην έννοια «Τουρισμός» μέσα από την προβολή φιλμ που σχετίζεται με το θέμα. Ακολουθεί παιχνίδι ρόλων μέσα από το οποίο κάθε ομάδα μαθητών καλείται να αναπαραστήσει τα διάφορα είδη τουριστών στη βάση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών (ελίτ, εναλλακτικός, αθλητικός, συνεδριακός τουρίστας, κ.λπ.). Μέσα από το παιχνίδι, οι μαθητές/τριες συζητούν την επίδραση (θετική ή αρνητική) που έχει το κάθε είδος τουρίστα στο περιβάλλον μιας περιοχής.

Εργασία πεδίου στην κοινότητα Πεδουλά. Οι μαθητές/τριες μέσα από τη δραστηριοποίησή τους στην κοινότητα, καλούνται να αποφασίσουν ποια είδη τουρισμού μπορεί να προσελκύσει η κοινότητα και δικαιολογούν την απάντησή τους βασισμένοι στο περιβάλλον

και τη φυσιογνωμία της. Ακολουθεί μελέτη στην κοινότητα για τη διερεύνηση των θετικών και αρνητικών επιδράσεων του τουρισμού στη φυσιογνωμία της κοινότητας (παρατήρηση και καταγραφή σε ειδικά φύλλα εργασίας) και κυρίως στο φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής (θετικές και αρνητικές παρεμβάσεις των κατοίκων στο περιβάλλον για σκοπούς προσέλκυσης τουριστών). Επίσης, οι μαθητές/τριες συλλέγουν πληροφορίες από τους κατοίκους για τις θετικές και αρνητικές επιδράσεις του τουρισμού στην κοινότητα. Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της κάθε ομάδας, συζήτηση και διατύπωση συμπερασμάτων. Σε περίπτωση που εντοπίσουν τουρίστες στην κοινότητα, οι μαθητές/τριες συζητούν μαζί τους για το τι είδους τουρίστα θεωρούν ότι οι ίδιοι είναι, γιατί επέλεξαν να επισκεφτούν τον Πεδουλά, πώς θεωρούν ότι πρέπει να συμπεριφέρεται ένας τουρίστας, κ.λπ.

12:00 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο για επαναφορά των βασικών σημείων της επίσκεψής τους στην κοινότητα. Τίθεται το ερώτημα σχετικά με το είδος του τουρίστα που θα ήθελαν οι μαθητές/τριες να είναι και δικαιολογούν την απάντησή τους. Οι μαθητές/τριες συζητούν για τη συμπεριφορά που πρέπει να υιοθετεί ο κάθε άνθρωπος ως επισκέπτης ενός χώρου, μιας περιοχής, μιας χώρας και διαμορφώνουν έναν κώδικα τουριστικής συμπεριφοράς.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με άλλες δραστηριότητες στην κοινότητα, όπως επίσκεψη σε συγκεκριμένους χώρους τουριστικού ενδιαφέροντος, παρατήρησή τους, καταγραφή των οποιωνδήποτε παρεμβάσεων (θετικών ή αρνητικών) και διατύπωση τρόπων ανάδειξης και προβολής τους.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση των δραστηριοτήτων και δρωμένων του Προγράμματος.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.5.3. Η πολιτιστική (τοπικά προϊόντα, παραδόσεις, ήθη και έθιμα της κοινότητας) και φυσική κληρονομιά της περιοχής Μαραθάσας και η σημασία τους στην τουριστική ανάπτυξη των χωριών της περιοχής

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- αντιληφθούν τη σημασία προστασίας και διατήρησης των ιδιαίτερων γνωρισμάτων του τόπου μας (φυσικά, πολιτιστικά, κοινωνικά, κ.ά.) ως βασικών παραγόντων τουριστικής ανάπτυξης,
- εντοπίσουν στοιχεία περιβαλλοντικής υποβάθμισης σε περιοχές του τόπου μας από την άναρχη τουριστική ανάπτυξη (αλλαγή τοπίου, καταστροφή τοπικών καλλιεργειών, εξάντληση των φυσικών πόρων, καταστροφή της βιοποικιλότητας, κ.ά.),
- συνειδητοποιήσουν ότι κάθε περιοχή έχει τα δικά της χαρακτηριστικά και στοιχεία (φυσικά και πολιτιστικά) που μπορούν να την καταστήσουν τουριστικό προορισμό,
- συνειδητοποιήσουν την ανάγκη σεβασμού, διατήρησης και προστασίας των τουριστικών περιοχών του τόπου μας.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 12:30

Οι μαθητές/τριες εισάγονται στην έννοια «Τουρισμός» μέσα από την προβολή διαφανειών ή φιλμ σχετικού με το θέμα και συζητούν γιατί η κοινότητα Πεδουλά αποτελεί πόλο έλξης τουρισμού, με αναφορά στο φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής. Ετοιμασία ερωτημάτων, τα οποία υποβάλλονται στους κατοίκους της κοινότητας και αφορούν στα ιδιαίτερα γνωρίσματα της κοινότητας Πεδουλά (φυσικά, πολιτιστικά, κοινωνικά, κ.λπ.).

Μελέτη στο πεδίο. Οι μαθητές/τριες σε ομάδες παίρνουν συνεντεύξεις από τους κατοίκους της κοινότητας. Επικεντρώνονται σε ερωτήματα σχετικά με τη σημασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος για την προσέλκυση τουρισμού στην κοινότητά τους και στις προσπάθειες που γίνονται για την προστασία του (π.χ. αναπαλαίωση κτηρίων, αναβίωση ηθών και εθίμων, δημιουργία μουσείων, κ.λπ.). Συνομιλούν, επίσης, με τουρίστες που βρίσκονται στην περιοχή για τα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία που τους έχουν προσελκύσει για να επισκεφθούν την κοινότητα.

Παράλληλα, μέσα από μελέτη και παρατήρηση στο πεδίο εντοπίζουν στην κοινότητα και καταγράφουν σε φύλλα εργασίας, στοιχεία περιβαλλοντικής υποβάθμισης από την άναρχη τουριστική ανάπτυξη (αλλαγή τοπίου, καταστροφή τοπικών καλλιεργειών, εξάντληση των φυσικών πόρων, καταστροφή της βιοποικιλότητας, κ.λπ.).

12:30 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο. Επαναφορά των βασικών σημείων της επίσκεψης των μαθητών/τριών στην κοινότητα, συζήτηση. Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της κάθε ομάδας και διατύπωση συμπερασμάτων μέσα από διάφορες δραστηριότητες ανατροφοδοτικού χαρακτήρα.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με άλλες δραστηριότητες στην Κοινότητα, όπως συνάντηση με το Κοινοτικό Συμβούλιο Πεδουλά, παρουσίαση των παρατηρήσεών τους και συζήτηση για τους τρόπους καλύτερης ανάδειξης των πολιτιστικών και φυσικών χαρακτηριστικών της περιοχής.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση των δραστηριοτήτων και δρωμένων του Προγράμματος.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.5.4. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Τουρισμός»

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»

Σημαντική σημείωση προς τους/τις εκπαιδευτικούς:

Οι πιο κάτω δραστηριότητες είναι απλές ιδέες που μπορείτε να εφαρμόσετε στο σχολείο μαζί με τους/τις μαθητές/τριές σας για επέκταση και συνέχιση του Προγράμματος, μέσα στο σχολείο.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται σκοπό έχουν να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό να αναπτύξει τις δικές του/της εργασίες, ιδέες και δραστηριότητες, σε σχέση πάντα με το Πρόγραμμα, στο οποίο συμμετείχε με τους/τις μαθητές/τριες, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες του σχολείου του/της, καθώς επίσης και το ηλικιακό επίπεδο και ενδιαφέρον των μαθητών/τριών του/της.

Για την καλύτερη επέκταση των ΠΠρογραμμάτων στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να λάβει υπόψη του/της τα πιο κάτω:

1. Συστήνεται αξιοποίηση και μεταφορά των εμπειριών που απέκτησαν οι μαθητές/τριες κατά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, στις δραστηριότητες επέκτασης στο σχολείο.
2. Στις δραστηριότητες επέκτασης που θα ανατεθούν από τον/την εκπαιδευτικό στην τάξη, θα πρέπει να αξιοποιούν διάφορα μαθήματα και να καλυφθούν διάφορες πτυχές του θέματος που μελέτησαν οι μαθητές/τριες μέσα από το Πρόγραμμα που συμμετείχαν.
3. Συστήνεται δραστηριοποίηση στην τοπική κοινότητα και αξιοποίησή της ως βασικού εκπαιδευτικού μαθησιακού εργαλείου.
4. Συστήνεται ο προσανατολισμός και η έμφαση του/της εκπαιδευτικού στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της φαντασίας και του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Δραστηριότητες:

- Ετοιμάζω συλλογές από αξιοθέατα και φυσικές ομορφιές της Κύπρου, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης τουρισμού στον τόπο μας.
- Φτιάχνω σειρά γραμματοσήμων ή καρτ-ποστάλ με θέμα τις ομορφιές της Κύπρου.
- Κατασκευάζω έναν οδηγό με τα βασικά σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος στην περιοχή του Πεδουλά ή των χωριών του ορεινού όγκου του Τροόδου, παρέχοντας βασικές πληροφορίες στον επισκέπτη για τη σημασία τους.
- Γίνομαι φωτογράφος και αναδεικνύω τις φυσικές ομορφιές του τόπου, ως χώρου προσέλκυσης επισκεπτών, μέσα από τη δημιουργία ενός φωτογραφικού άλπουμ.
- Φτιάχνω τον δικό μου τουριστικό χάρτη για την περιοχή του Τροόδου ή όποιας άλλης περιοχής επιθυμώ, δίνοντας έμφαση στην ανάδειξη περιοχών για τον τουρίστα, όπως Γη και Νερό, Πράσινη Οικονομία, Διακίνηση, Χλωρίδα, Πανίδα, Πολιτιστικός χαρακτήρα, Οικοπληροφόρηση, κ.λπ. (τα σχετικά σύμβολα βρίσκονται στην ιστοσελίδα GreenMap.org).

- Φτιάχνω έναν πρωτότυπο κώδικα οικοτουριστικής συμπεριφοράς. Ο κώδικας αυτός μπορεί να έχει τη μορφή μιας ιστορίας, συμβόλων, σκίτσων, σχεδίων, γελοιογραφιών, κ.λπ.
- Συλλέγω άρθρα από εφημερίδες και περιοδικά για τον τουρισμό στην Κύπρο και ετοιμάζω το δικό μου άρθρο για το ζήτημα αυτό.
- Διεξαγωγή δημόσιας συζήτησης στο σχολείο με θέμα (α) «Ο τουρισμός στον τόπο μας και η σημασία αναθεώρησης του τουριστικού μας προϊόντος» ή (β) Εναλλακτικές μορφές τουρισμού». Μπορούν να προσκληθούν και επαγγελματίες που εργάζονται σε διάφορους τομείς που αφορούν τον τουρισμό.

9.6. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΝΕΡΓΕΙΑ»

Γενικός σκοπός της ενότητας: Οι μαθητές/τριες να εντοπίζουν δραστηριότητες στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων του χτες και του σήμερα σε θέματα διατροφής, διακίνησης, διασκέδασης, αγορών και ντυσίματος που απαιτούν κατανάλωση ενέργειας. Με πεδίο μελέτης την κοινότητα Πεδοουλά, οι μαθητές/τριες θα προσδιορίσουν το ενεργειακό προφίλ της κοινότητας, όπως αυτό διαφοροποιείται με το πέρασμα των χρόνων. Επιδιώκεται, επίσης, η ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας, στη βάση της διαφύλαξης των φυσικών πόρων και της προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς επίσης και η κατανόηση της σημασίας διαμόρφωσης ενεργειακά αποδοτικών οικοδομών (βιοκλιματική αρχιτεκτονική) ως παράγοντα εξοικονόμησης ενέργειας.

Βασικές περιβαλλοντικές έννοιες: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, εναλλακτικές πηγές ενέργειας, ενέργεια, εξοικονόμηση ενέργειας, ηλεκτροδότηση, ηλεκτροπαραγωγικός σταθμός, κατανάλωση ενέργειας, μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, φυσικοί πόροι, κ.ά.

9.6.1. Το ενεργειακό προφίλ των ανθρώπων του χθες και του σήμερα

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα εφαρμόζεται και σε μονοήμερη βάση (9:00-13:30, 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- αντιληφθούν την έννοια της ενέργειας,
- γνωρίσουν διάφορες μορφές ενέργειας,
- γνωρίσουν τις πηγές ενέργειας που υπάρχουν στη Γη,
- γνωρίσουν τρόπους εφαρμογής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, κίνηση μηχανών, θέρμανση, κ.ά,
- κατανοήσουν ότι η ενέργεια δεν δημιουργείται από το τίποτα και ότι μετατρέπεται από μια μορφή σε άλλη,
- γνωρίσουν το ενεργειακό προφίλ των ανθρώπων του χθες και του σήμερα,
- συνειδητοποιήσουν ότι κάποιες πηγές ενέργειας είναι ανανεώσιμες και κάποιες άλλες δεν είναι ανανεώσιμες,
- εισηγηθούν τρόπους εξοικονόμησης ενέργειας στο σπίτι, στο σχολείο και γενικά στην καθημερινή ζωή,
- αναπτύξουν ενεργειακή συνείδηση.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Συγκέντρωση των μαθητών/τριών στην αίθουσα προβολών του περιβαλλοντικού κέντρου, όπου με τη χρήση φύλλων εργασίας γίνεται επεξήγηση της έννοιας της ενέργειας καθώς και των διάφορων μορφών ενέργειας και των πηγών τους.

Μέσα από συζήτηση εξηγούνται και καταγράφονται σε φύλλο εργασίας οι μετατροπές ενέργειας που συμβαίνουν είτε από μόνες τους στη φύση είτε με την ανθρώπινη παρέμβαση.

Ενημέρωση των μαθητών/τριών για τη χρήση διάφορων μορφών ενέργειας, διαχρονικά. Μέσα από εικόνες και δραστηριότητες γίνεται διαχωρισμός των πηγών ενέργειας σε

ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες δίνοντας μεγάλη σημασία στην ανάγκη μείωσης της χρήσης των μη ανανεώσιμων και της σταδιακής αντικατάστασής τους από τις ανανεώσιμες.

10:30 - 11:30

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην πράξη. Οι μαθητές/τριες μέσα από πειραματισμό με τη χρήση ή και δημιουργία απλών κατασκευών (energy kit), έρχονται σε επαφή με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

11:30 - 12:30

Περιδιάβαση των μαθητών/τριών μέσα στην κοινότητα για να ανακαλύψουν και να εντοπίσουν συγκεκριμένα λάθη σε ό,τι αφορά στη χρήση της ενέργειας. Μπορεί να γίνει επίσκεψη για μελέτη σε συγκεκριμένα κτήρια της κοινότητας.

12:40 - 13:30

Επιστροφή στο Κέντρο για συζήτηση των παρατηρήσεων της επίσκεψής τους στην κοινότητα και των εμπειριών τους σχετικά με το θέμα της εξοικονόμησης ενέργειας. Συζήτηση και εισηγήσεις για τους τρόπους με τους οποίους θα μειώσουμε την κατανάλωση και σπατάλη ενέργειας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το ολόημερο Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με άλλες δραστηριότητες ανατροφοδοτικού τύπου στο Κ.Π.Ε. Συγκεκριμένα, οι μαθητές/τριες με τη βοήθεια του διαδικτύου, ετοιμάζουν ομαδικές εργασίες για τη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Κύπρο, την Ευρώπη και παγκόσμια.

Παρουσίαση των εργασιών από τις ομάδες σε μορφή Power Point.

Διατύπωση εισηγήσεων για σχέδια μέτρα που μπορούν να αναληφθούν από το κράτος, τις αρμόδιες υπηρεσίες και τον κάθε πολίτη όσον αφορά στην επίλυση των ενεργειακών προβλημάτων της χώρας μας.

Στο ολόημερο Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους την κασετίνα τους.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση των δραστηριοτήτων και δρωμένων του Προγράμματος.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.6.2. Το βιοκλιματικό σπίτι: Η βιοκλιματική αρχιτεκτονική των σπιτιών της κοινότητας Πεδουλά

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα εφαρμόζεται και σε μονοήμερη βάση (9:00-13:30, 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- εξοικειωθούν με τεχνικές προσανατολισμού στον χώρο, όπως η χρήση πυξίδας, με τη βοήθεια του ήλιου, κ.λπ.,
- καθορίζουν τη θέση της κοινότητας Πεδουλά με βάση τα σημεία του ορίζοντα, με τη χρήση χάρτη και σε σχέση με την οροσειρά του Τροόδου,
- κατανοήσουν την έννοια της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής,
- συσχετίζουν την παραδοσιακή αρχιτεκτονική δομή των σπιτιών με τη γεωγραφική θέση της κοινότητας,
- αντιληφθούν τον τρόπο δόμησης των σπιτιών στα ορεινά χωριά συνεκτιμώντας τα φυσικά στοιχεία και τις κλιματικές συνθήκες της περιοχής,
- αναπτύξουν δεξιότητες παρατήρησης, σύγκρισης, καταγραφής των παρατηρήσεων και διατύπωσης συμπερασμάτων,
- ευαισθητοποιηθούν σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας στη βάση της διαφύλαξης των φυσικών πόρων και της προστασίας του περιβάλλοντος.
- αναπτύξουν περιβαλλοντική συνείδηση κατανοώντας ότι κάθε σπίτι απαιτεί ενέργεια για να λειτουργήσει, γι' αυτό και πρέπει να κατασκευάζεται βάσει συγκεκριμένων προτύπων, ώστε να επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη δυνατή εξοικονόμηση ενέργειας.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Εισαγωγή των μαθητών/τριών σε βασικές έννοιες σχετικές με τον προσανατολισμό, τα σημεία του ορίζοντα και τους τρόπους προσανατολισμού (πυξίδα, ιερό εκκλησίας, ήλιο).

Επεξήγηση του όρου βιοκλιματική αρχιτεκτονική και συσχέτιση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής των σπιτιών με τη γεωγραφική θέση της κοινότητας Πεδουλά. Αναφορά στις διαφορές που παρουσιάζουν τα δικά τους σπίτια από τα σπίτια της συγκεκριμένης κοινότητας. Λόγοι για τους οποίους παρουσιάζονται διαφοροποιήσεις στην αρχιτεκτονική των σπιτιών κάθε κοινότητας/περιοχής. Αναφορά στην αναγκαιότητα προώθησης της οικοδόμησης σπιτιών στη βάση των αρχών της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής.

Σημείωση: Για την εφαρμογή του συγκεκριμένου Προγράμματος θα επιδιωχθεί να εξασφαλισθεί η παρουσία ενός αρχιτέκτονα ή κάποιου ειδικού σε θέματα βιοκλιματικής.

10:30 - 12:30

α) Επιτόπια μελέτη στο περιβαλλοντικό Κέντρο του Πεδουλά. Οι μαθητές/τριες καλούνται να κινηθούν στους χώρους του Κέντρου, παρατηρούν (σε ομάδες ή ατομικά) και διερευνούν κατά πόσο εφαρμόζονται οι αρχές της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής στο κτήριο, εντοπίζοντας παράλληλα λάθη στην κατασκευή του. Δίνεται φύλλο εργασίας στους/τις μαθητές/τριες, στο οποίο περιλαμβάνεται ερωτηματολόγιο που τους βοηθά στη διερεύνησή τους.

β) Αντίστοιχη διερεύνηση γίνεται στα σπίτια της κοινότητας. Οι μαθητές/τριες διερευνούν κατά πόσο εφαρμόζονται οι αρχές της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής στα σπίτια, μελετώντας την εξωτερική δομή των κτηρίων, αλλά και τους εσωτερικούς χώρους αν είναι εφικτό. Σχεδιάζουν το σπίτι τους χρησιμοποιώντας στοιχεία βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής όπως αυτά παρουσιάζονται στα παραδοσιακά σπίτια της κοινότητας Πεδουλά.

12:40 - 13:30

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της κάθε ομάδας και συζήτηση για τα αποτελέσματα των παρατηρήσεών τους.

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

Σημείωση: Σημειώνεται ότι μετά από σχετική διευθέτηση και εκδήλωση ενδιαφέροντος από την ομάδα μπορεί να γίνει επίσκεψη και ξενάγηση σε παραδοσιακό σπίτι του χωριού.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το ολοήμερο Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες συνεχίζουν το Πρόγραμμα με άλλες δραστηριότητες ανατροφοδοτικού τύπου στην Κοινότητα και στο Κ.Π.Ε.

Στο ολοήμερο Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους κασετίνα.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και να είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες με βάση το κλίμα και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Θα ήταν χρήσιμο η ομάδα να έχει μαζί της φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα, για βιντεοσκόπηση των δραστηριοτήτων και δρώμενων του Προγράμματος.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.6.3. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Ενέργεια»

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΝΕΡΓΕΙΑ»

Σημαντική σημείωση προς τους/τις εκπαιδευτικούς:

Οι πιο κάτω δραστηριότητες είναι απλές ιδέες που μπορείτε να εφαρμόσετε στο σχολείο μαζί με τους/τις μαθητές/τριές σας για επέκταση και συνέχιση του Προγράμματος, στο οποίο συμμετείχατε μέσα στο σχολείο.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται σκοπό έχουν να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό να αναπτύξει τις δικές του εργασίες και δραστηριότητες, σε σχέση πάντα με το Πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχε με τους/τις μαθητές/τριές του/της, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες του σχολείου του, καθώς επίσης και το ηλικιακό επίπεδο και ενδιαφέρον των μαθητών/τριών του/της.

Για την καλύτερη επέκταση των Προγραμμάτων στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να λάβει υπόψη του/της τα πιο κάτω:

1. Συστήνεται αξιοποίηση και μεταφορά των εμπειριών που απέκτησαν οι μαθητές/τριες κατά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, στις δραστηριότητες επέκτασης στο σχολείο.
2. Στις δραστηριότητες επέκτασης που θα ανατεθούν από τον/την εκπαιδευτικό στην τάξη, θα πρέπει να αξιοποιούν διάφορα μαθήματα και να καλυφθούν διάφορες πτυχές του θέματος που μελέτησαν οι μαθητές/τριες μέσα από το Πρόγραμμα που συμμετείχαν.
3. Συστήνεται δραστηριοποίηση στην τοπική κοινότητα και αξιοποίησή της ως βασικού εκπαιδευτικού μαθησιακού εργαλείου.
4. Συστήνεται ο προσανατολισμός και η έμφαση του/της εκπαιδευτικού στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της φαντασίας και του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Δραστηριότητες:

- Φτιάχνω μακέτα ενός πάρκου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, π.χ. αιολικό πάρκο, πάρκο φωτοβολταϊκών, κ.λπ. ή κατασκευάζω μακέτα π.χ. λούνα παρκ, του οποίου τα παιχνίδια λειτουργούν με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι μακέτες μπορούν να πάρουν και μορφή παιχνιδιού.
- Ετοιμάζω μια μακέτα βιοκλιματικού σπιτιού μέσα από την οποία φαίνονται τα περιβαλλοντικά - βιοκλιματικά χαρακτηριστικά των σπιτιών αυτών (τρόπος κατασκευής, δομικά υλικά, κ.λπ.).
- Συλλέγω άρθρα από εφημερίδες και περιοδικά σχετικά με την ενέργεια και ετοιμάζω ένα άρθρο, στο οποίο αναδεικνύεται η σημασία της ενέργειας στη ζωή μας, η ανάγκη και οι τρόποι εξοικονόμησής της, κ.λπ.
- Κατασκευάζω ενημερωτικό έντυπο για την ενέργεια, με στόχο την πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού για τη σημασία της εξοικονόμησής της και την ανάγκη χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

9.7. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»

Γενικός σκοπός της ενότητας: Οι μαθητές/τριες μέσα από την τέχνη, εμπλέκονται σε δημιουργικές δράσεις και δραστηριότητες σε διάφορα εξωτερικά πεδία (φυσικό, κοινωνικό, πολιτιστικό) με σκοπό την άμεση επαφή με το τοπικό περιβάλλον και την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα προστασίας και διατήρησής του. Επιπλέον, επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να συνειδητοποιήσουν, μέσα από τη μελέτη πεδίων του φυσικού, κοινωνικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της κοινότητας Πεδουλά και της ευρύτερης περιοχής του Τροόδου, τη σημασία του περιβάλλοντος στην ανάπτυξη της εικαστικής παιδείας και τη συμβολή της αντίστοιχα στη διαμόρφωση περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων πολιτών.

Βασικές περιβαλλοντικές έννοιες: δημιουργική έκφραση, εικαστικές δημιουργίες, εικαστικές παρεμβάσεις, κριτική ανάλυση των έργων, τέχνη, φυσικά υλικά, φυσικά χρώματα.

9.7.1. Η συμβολή της τέχνης στη διδασκαλία και μάθηση περιβαλλοντικών ζητημάτων

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για όλες τις τάξεις της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00-13:30 ή 9:00-16:00).

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- αποκτήσουν εμπειρίες εικαστικής έκφρασης και να συνδέουν το περιβάλλον με την τέχνη και τη δημιουργία,
- εμπλακούν σε δημιουργικές διαδικασίες ετοιμασίας έργων τέχνης, μέσα από τον σχεδιασμό, τροποποίηση και μετασχηματισμό υλικών και αντικειμένων που βρίσκουν στο περιβάλλον,
- αξιοποιήσουν τα εξωτερικά περιβάλλοντα και τον χώρο ως μέσο εικαστικής παρέμβασης και δημιουργίας,
- αποκτήσουν δεξιότητες παρατήρησης, παρέμβασης και δημιουργίας στον χώρο,
- καλλιεργήσουν, μέσα από τη δημιουργία εικαστικών έργων, την ευαισθησία τους για το περιβάλλον και τον πολιτισμό.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 - 9:30

Άφιξη-καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο.

9:30 - 10:30

Εισαγωγή των μαθητών/τριών στον ρόλο που διαδραματίζει η τέχνη στη ζωή των ανθρώπων ως μέσο έκφρασης και δημιουργίας. Ακολουθεί συζήτηση για τη σχέση της τέχνης με το περιβάλλον και τον πολιτισμό, όπως αυτή διαφαίνεται μέσα από έργα τέχνης Κύπριων και ξένων ζωγράφων.

10:30 - 13:30

Επιλογή πεδίου για επιτόπια μελέτη ανάλογα με το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών τους (π.χ. δάσος, κοινότητα Πεδουλά, ποτάμιο οικοσύστημα κ.λπ.).

Θα γίνουν παρατηρήσεις στο πεδίο μέσα από τη χρήση των αισθήσεων και την αλληλεπίδραση τους με το περιβάλλον. Ακολουθούν δημιουργικές δραστηριότητες, κατά τις οποίες οι μαθητές/τριες ετοιμάζουν έργα τέχνης και επιτόπιες εικαστικές παρεμβάσεις, έχοντας τον χωρότοπο ως ερέθισμα και ως βασική πηγή συλλογής πληροφοριών και υλικού για τις δημιουργίες τους. Ενδεικτικές δραστηριότητες είναι οι ακόλουθες:

- Ετοιμασία τρισδιάστατων κατασκευών με φυσικά υλικά.
- Εικαστικές παρεμβάσεις στο πεδίο, π.χ. δημιουργία των Αμαδρυάδων στο δάσος με τη χρήση φυσικών υλικών.
- Δημιουργία μοτίβων με τη χρήση φυσικών υλικών.
- Χρήση φυσικών χρωμάτων για ετοιμασία εικαστικών έργων.
- Χρήση φωτογραφικής μηχανής για αποτύπωση εικόνων από το περιβάλλον και δημιουργία με αυτές ενός φωτοκολλάζ με συγκεκριμένο θέμα και προβληματική.
- Χρήση εικόνας και ήχου για αποτύπωση του χώρου.
- Εικαστική παρέμβαση στον χώρο μέσω βιντεοσκοπήσεων.

Όλα τα έργα συζητούνται και αναλύονται στη βάση των συγκεκριμένων προβληματισμών που προκύπτουν από τα πεδία μελέτης και αποτελούν σημείο εικαστικής έκφρασης και προβληματισμού των μαθητών/τριών σε σχέση με τον ίδιο τον χώρο, αλλά και τη σημασία της αξιοποίησης των τεχνών ως μέσου προβληματισμού, αφύπνισης και κινητοποίησης των πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος

13:30

Αναχώρηση και επιστροφή στο σχολείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το απογευματινό Πρόγραμμα (9:00-16:00) για ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος, οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο Κέντρο ή παραμένουν στο πεδίο και συνεχίζουν το Πρόγραμμα με εμβάθυνση και κριτική συζήτηση των έργων τους.

Στο απογευματινό Πρόγραμμα οι μαθητές/τριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις, για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως, οι μαθητές/τριες:

- Έχουν μαζί τους σακουλάκια για συλλογή διάφορων υλικών από τα πεδία μελέτης.
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα για καταγραφή των δραστηριοτήτων και δρώμενων του Προγράμματος.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα, στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα και χρωματιστά.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ες για εξόρμηση στο πεδίο.
- Τα φύλλα εργασίας και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των Προγραμμάτων παρέχονται από το Κέντρο.

9.7.2. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης για τη θεματική ενότητα «Τέχνη και περιβάλλον»

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»

Σημαντική σημείωση προς τους/τις εκπαιδευτικούς:

Σημαντική σημείωση προς τους/τις εκπαιδευτικούς:

Οι πιο κάτω δραστηριότητες είναι απλές ιδέες που μπορείτε να εφαρμόσετε στο σχολείο μαζί με τους/τις μαθητές/τριές σας για επέκταση και συνέχιση του Προγράμματος, στο οποίο συμμετείχατε μέσα στο σχολείο.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται σκοπό έχουν να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό να αναπτύξει τις δικές του/της εργασίες και δραστηριότητες, σε σχέση πάντα με το Πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχε με τους/τις μαθητές/τριές του/της, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες του σχολείου του/της, καθώς επίσης και το ηλικιακό επίπεδο και ενδιαφέρον των μαθητών/τριών του/της.

Για την καλύτερη επέκταση των Προγραμμάτων στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να λάβει υπόψη του/της τα πιο κάτω:

1. Συστήνεται αξιοποίηση και μεταφορά των εμπειριών που απέκτησαν οι μαθητές/τριες κατά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, στις δραστηριότητες επέκτασης στο σχολείο.
2. Στις δραστηριότητες επέκτασης που θα ανατεθούν από τον/την εκπαιδευτικό στην τάξη, θα πρέπει να αξιοποιούν διάφορα μαθήματα και να καλυφθούν διάφορες πτυχές του θέματος που μελέτησαν οι μαθητές/τριες μέσα από το Πρόγραμμα, στο οποίο συμμετείχαν.
3. Συστήνεται δραστηριοποίηση στην τοπική κοινότητα και αξιοποίησή της ως βασικού εκπαιδευτικού μαθησιακού εργαλείου.
4. Συστήνεται ο προσανατολισμός και η έμφαση του/της εκπαιδευτικού στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της φαντασίας και του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Δραστηριότητες:

- Συλλέγω φωτογραφίες, τις οποίες έχω βγάλει στο περιβάλλον (φυσικό ή κοινωνικό ή πολιτιστικό). Οι φωτογραφίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη δημιουργία φωτογραφικής έκθεσης στο σχολείο, με στόχο την πρόκληση του ενδιαφέροντος και ευαισθητοποίησης των μαθητών/τριών και του κοινού για το περιβάλλον και την ανάγκη προστασίας και διατήρησής του.
- Μελετώ το περιβάλλον του σχολείου και της κοινότητας, προβληματίζομαι για την κατάσταση του περιβάλλοντος της περιοχής μου και παρεμβαίνω εικαστικά με στόχο να προβληματίσω και να ενεργοποιήσω τα μέλη της σχολικής κοινότητας και του δήμου ή της κοινότητάς μου για την κατάσταση του περιβάλλοντος ή για κάποιο συγκεκριμένο περιβαλλοντικό ζήτημα,
- Φιλοτεχνώ σειρά γραμματοσήμων με θέμα της επιλογής μου, όπως αυτό προκύπτει από την επαφή μου με το περιβάλλον.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- Αναδιαμόρφωση ενός χώρου στην περιοχή του σχολείου μέσα από εικαστικές παρεμβάσεις.
- Φωτοκολλάζ σε ένα θέμα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών.
- Μελέτη της ιστορίας της περιοχής του σχολείου μέσα από φωτογραφικό υλικό και αποτύπωση του παρόντος και του μέλλοντος της περιοχής μέσα από παρεμβάσεις στις φωτογραφίες.
- Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για εικαστικές παρεμβάσεις και δημιουργία έργων σχετικών με ένα περιβαλλοντικό θέμα.
- Αξιοποίηση διαφόρων επαναχρησιμοποιούμενων υλικών για δημιουργία εικαστικών έργων σχετικών με ένα περιβαλλοντικό θέμα.

9.8. ΔΙΗΜΕΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τα διήμερα Προγράμματα που αναπτύσσονται πιο κάτω απευθύνονται σε μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Αναφέρονται ως ενδεικτικά παραδείγματα, για το είδος και τον τύπο των διήμερων Προγραμμάτων που μπορούν να οργανωθούν στο Κέντρο.

Η τελική μορφή που θα πάρει ένα διήμερο Πρόγραμμα εξαρτάται από την ομάδα που θα το παρακολουθήσει, γι' αυτό ακριβώς και τα Προγράμματα διαμορφώνονται ανάλογα με την ομάδα που θα συμμετέχει σε ένα τέτοιο Πρόγραμμα και μετά από συνεννόηση και επικοινωνία με τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς.

Οι εκπαιδευτικοί έχουν την ελευθερία και την ευελιξία, σε συνεργασία με τους/τις υπεύθυνους/ες στο Κέντρο, να προτείνουν, σύμφωνα με τη δυναμική της ομάδας, την οποία πρόκειται να συνοδεύσουν στο Κέντρο, τροποποιήσεις και αλλαγές στα διήμερα Προγράμματα που προτείνονται, ώστε να ανταποκρίνονται στις δικές τους απαιτήσεις και ανάγκες.

Πέρα από την αναλυτική παρουσίαση των πιο κάτω διήμερων Προγραμμάτων παρουσιάζονται ενδεικτικά και κάποιοι άλλοι συνδυασμοί διήμερων Προγραμμάτων, που μπορούν να επιλεγούν από τους/τις εκπαιδευτικούς.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα διήμερα προγράμματα αποτελούν συνδυασμό των μονοήμερων Προγραμμάτων για αυτό πέραν από αυτά που ενδεικτικά αναφέρονται πιο κάτω, μπορείτε να διαμορφώσετε το δικό σας διήμερο Πρόγραμμα, επιλέγοντας από τα μονοήμερα.

9.8.1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΔΙΗΜΕΡΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

1^{ος} συνδυασμός

1Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΔΑΣΟΣ» ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ

2Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»

ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΗΣ ΜΑΡΑΘΑΣΑΣ: ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΠΙΤΙΩΝ

2^{ος} συνδυασμός

1Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ. ΥΔΡΟΒΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»
ΠΟΤΑΜΙΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ: ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΟΥ ΤΖΕΛΕΦΟΥ

2Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΕΔΟΥΛΛΑ

3^{ος} συνδυασμός

1Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΔΑΣΟΣ»
ΔΑΣΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

2Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ. ΥΔΡΟΒΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»

ΤΕΧΝΗΤΟ ΥΔΡΟΒΙΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ: Ο ΦΡΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

4

4^{ος} συνδιασμός

1Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ**»
ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΔΟΥΛΛΑ.

2Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΕΝΕΡΓΕΙΑ**»
ΤΟ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟ ΣΠΙΤΙ: Η ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΠΙΤΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΠΕΔΟΥΛΛΑ

5

5^{ος} συνδιασμός

1Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΕΔΑΦΟΣ**»
Η ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΤΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ

2Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**»
Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

9.8.2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΔΙΗΜΕΡΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

9.8.2.1. 1ο παράδειγμα διήμερου προγράμματος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- αντιληφθούν την έννοια της ενέργειας, και τις διάφορες μορφές της,
- γνωρίσουν το ενεργειακό προφίλ των ανθρώπων του χθες και του σήμερα,
- αντιληφθούν ότι κάποιες πηγές ενέργειας είναι ανανεώσιμες, ενώ κάποιες άλλες είναι μη ανανεώσιμες,
- εισηγούνται τρόπους εξοικονόμησης ενέργειας στο σπίτι, στο σχολείο και γενικά στην καθημερινή ζωή,
- κατανοήσουν την έννοια της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής,
- συσχετίζουν την παραδοσιακή αρχιτεκτονική δομή των σπιτιών με τη γεωγραφική θέση της κοινότητας,
- αντιληφθούν ότι η αρχιτεκτονική των σπιτιών στα ορεινά χωριά του τόπου μας είναι άμεσα συνδεδεμένη με τα φυσικά στοιχεία της περιοχής, αλλά και με τις επικρατούσες κλιματικές συνθήκες,
- αναγνωρίζουν τη μεγάλη σημασία που έχει το νερό για τη διατήρηση της ζωής γενικά,
- κατανοούν την ανάγκη εξοικονόμησης νερού στην Κύπρο, δεδομένου του προβλήματος λειψυδρίας που αντιμετωπίζει το νησί,
- γνωρίσουν το ποτάμιο οικοσύστημα του Διαρίζου, να συλλέξουν και να αναγνωρίσουν συγκεκριμένα είδη χλωρίδας και πανίδας ενός υδρόβιου οικοσυστήματος,
- αναπτύξουν υδατική συνείδηση.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ

9:00 - 9:30

Άφιξη στο Κέντρο-τακτοποίηση στους κοιτώνες.

9:30 - 10:00

Ενημέρωση για το Πρόγραμμα που πρόκειται να παρακολουθήσουν, όπως επίσης καθορισμός των υποχρεώσεων και των καθηκόντων που οι μαθητές/τριες έχουν να επιτελέσουν κατά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα.

10:00 - 10:30

Διάλειμμα και ξενάγηση στους χώρους του Κέντρου.

10:30 - 11:30

Προετοιμασία και εισαγωγή των μαθητών/τριών στην ενότητα «Ενέργεια». Συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες για τη σημασία της ενέργειας στη ζωή των ανθρώπων, όπως αυτή καθορίζεται μέσα από την καθημερινή ζωή τους.

11:30 - 14:00

Μελέτη πεδίου στην κοινότητα Πεδουλά και προσδιορισμός του ενεργειακού προφίλ της Κοινότητας.

14:00 - 16:00

Γεύμα - Ξεκούραση

16:00 - 18:00

Μελέτη πεδίου στην κοινότητα Πεδουλά. Επίσκεψη σε σπίτια της κοινότητας και μελέτη της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής των σπιτιών. Επιδιώκεται, μέσα από τη μελέτη πεδίου, η ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας στη βάση της διαφύλαξης των φυσικών πόρων και της προστασίας του περιβάλλοντος, όπως επίσης και η κατανόηση της σημασίας διαμόρφωσης ενεργειακά αποδοτικών οικοδομών (βιοκλιματική αρχιτεκτονική) ως παράγοντα εξοικονόμησης ενέργειας.

Η δραστηριοποίηση στο Κέντρο συνοδεύεται από αντίστοιχα φύλλα εργασίας και δημιουργικές δραστηριότητες ομαδικού χαρακτήρα.

18:00 - 19:00

Ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν από τη μελέτη πεδίου και ανατροφοδοτικές δραστηριότητες με θέμα την «Ενέργεια».

19:30 - 20:30

Δείπνο

21:00

Ελεύθερη ώρα

ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ

7:00 - 8:00

Εγερτήριο - Καθαριότητα.

8:00 - 9:00

Πρόγευμα - Ενημέρωση για το πρόγραμμα της ημέρας

9:00 - 10:30

Εισαγωγή στα υδρόβια οικοσυστήματα και το νερό στη ζωή μας. Προετοιμασία των μαθητών/τριών για τον τρόπο εργασίας τους στο ποταμό Διαρίζο και στο γεφύρι του Τζελεφού.

11:30 - 13:30

Η περιοχική μελέτη για το συγκεκριμένο Πρόγραμμα είναι η περιοχική του ποταμού Διαρίζου κοντά στο γεφύρι του Τζελεφού. Οι μαθητές/τριες θα ασχοληθούν με σχετικές δραστηριότητες μελέτης του ποτάμιου οικοσυστήματος της περιοχής. Ακολουθούν παρατηρήσεις και μετρήσεις με ειδικά όργανα στον ποταμό, όπως π.χ. ροή νερού, καθαρότητα νερού, βάθος του ποταμού, παρατήρηση της όχθης του, κ.λπ. Διερευνώνται τα αίτια πιθανής ρύπανσης και μόλυνσης του ποταμού της περιοχής και εξετάζεται η βλάστηση της περιοχής συνδυαστικά με την παρουσία του νερού.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης πεδίου, οι μαθητές/τριες εξετάζουν το φυσικό περιβάλλον της περιοχής σε σχέση με τις πολιτιστικές, κοινωνικές και οικονομικές του παραμέτρους. Επιπλέον, οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να ασχοληθούν με δημιουργικού και πρακτικού τύπου δραστηριότητες (κατασκευές, παιχνίδια, παιχνίδια ρόλων, θεατρικό παιχνίδι), οι οποίες θα πραγματοποιηθούν τόσο στο πεδίο όσο και στους χώρους του Κέντρου.

14:30 - 15:30

Γεύμα - Επιστροφή στο σχολείο.

9.8.2.2. 2ο Παράδειγμα διήμερου προγράμματος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- γνωρίσουν τα δάση και την περιοχή του Τροόδους,
- γνωρίσουν τη χλωρίδα της περιοχής και τη σχέση της με την παράδοση του τόπου,
- συνειδητοποιήσουν την ανάγκη ορθολογικής διαχείρισης των δασών, κατανοήσουν την ανάγκη εξοικονόμησης νερού στην Κύπρο, δεδομένου του προβλήματος λειψυδρίας που αντιμετωπίζει το νησί,
- γνωρίσουν το ποτάμιο οικοσύστημα του Διαρίζου,
- γνωρίσουν τα ενετικά γεφύρια της περιοχής, μέσα από τη μελέτη του Γεφυριού του Τζελεφού.
- αντιληφθούν την αλληλοσύνδεση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής με το περιβάλλον.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ

9:00 - 9:30

Άφιξη στο Κέντρο-τακτοποίηση στους κοιτώνες.

9:30 - 10:00

Ενημέρωση για το Πρόγραμμα που πρόκειται να παρακολουθήσουν, όπως επίσης καθορισμός των υποχρεώσεων και των καθηκόντων που οι μαθητές/τριες έχουν να επιτελέσουν κατά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα.

10:00 - 10:30

Εισαγωγή στην έννοια του δασικού οικοσυστήματος-διερεύνηση βασικών εννοιών που σχετίζονται με το περιβάλλον και το δασικό οικοσύστημα, γνωριμία με τα βασικά δάση του τόπου μας μέσα από παρουσιάσεις και παιχνίδια.

11:00 - 14:00

α) Μελέτη πεδίου στο δάσος του Τροόδους. Γνωριμία με τη χλωρίδα του Τροόδους.

Σύγκριση βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων. Εντοπισμός των ανθρώπινων παρεμβάσεων στο δάσος. Χωρισμός και εργασία σε ομάδες. Συζήτηση σχετικά με τη συνεισφορά του δάσους στον άνθρωπο και τη συμπεριφορά των επισκεπτών στο δάσος.

14:30

Γεύμα.

15:15 - 16:30

Ξεκούραση.

16:45 - 19:00

Δραστηριοποίηση στους χώρους του Κέντρου. Εισαγωγή στην έννοια του περιβάλλοντος. Διασαφήνιση βασικών περιβαλλοντικών εννοιών, όπως ρύπανση, περιβαλλοντική συνείδηση, υπεύθυνος περιβαλλοντικός πολίτης, κ.λπ.

Συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες για τη σημασία των δασών, γνωριμία με βασικές οικολογικές έννοιες, όπως το δασικό οικοσύστημα, κλωρίδα, πανίδα, ενδημικά είδη.

Αναφορά στα δάση της Κύπρου και την επίδρασή τους στην ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων.

Η δραστηριοποίηση στο Κέντρο συνοδεύεται από αντίστοιχα φύλλα εργασίας και δημιουργικές δραστηριότητες ομαδικού χαρακτήρα.

19:00 - 20:00

Δείπνο.

21:00

Κατάκλιση.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ

7:00 - 8:00

Εγερτήριο - Καθαριότητα.

8:00 - 9:00

Πρόγευμα - Ενημέρωση για το πρόγραμμα της ημέρας.

9:00 - 10:30

Εισαγωγή στα υδρόβια οικοσυστήματα και το νερό στη ζωή μας. Προετοιμασία των μαθητών/τριών για τον τρόπο εργασίας τους στο ποταμό Διαρίζο και στο γεφύρι του Τζελεφού.

11:30 - 13:30

Η περιοχική μελέτη για το συγκεκριμένο Πρόγραμμα είναι η περιοχική του ποταμού Διαρίζου κοντά στο γεφύρι του Τζελεφού. Οι μαθητές/τριες θα ασχοληθούν με σχετικές δραστηριότητες μελέτης του ποτάμιου οικοσυστήματος της περιοχής. Ακολουθούν παρατηρήσεις και μετρήσεις με ειδικά όργανα στον ποταμό, όπως π.χ. ροή νερού, καθαρότητα νερού, βάθος του ποταμού, παρατήρηση της όχθης του, κ.λπ. Διερευνώνται τα αίτια πιθανής ρύπανσης και μόλυνσης του ποταμού της περιοχής και εξετάζεται η βλάβη της περιοχής σε συσχετισμό με την παρουσία του νερού.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης πεδίου, οι μαθητές/τριες εξετάζουν το φυσικό περιβάλλον της περιοχής σε σχέση με τις πολιτιστικές, κοινωνικές και οικονομικές του παραμέτρους. Επιπλέον, οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να ασχοληθούν με δημιουργικού και πρακτικού τύπου δραστηριότητες (κατασκευές, παιχνίδια, παιχνίδια ρόλων, θεατρικό παιχνίδι), οι οποίες θα πραγματοποιηθούν τόσο στο πεδίο όσο και στους χώρους του Κέντρου.

14:30 - 15:30

Γεύμα - Ετοιμασία της ομάδας για αναχώρηση από το Κέντρο.

9.9. ΤΡΙΗΜΕΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τα τριήμερα Προγράμματα που αναπτύσσονται πιο κάτω απευθύνονται σε μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Αναφέρονται ως ενδεικτικά παραδείγματα, για το είδος και τον τύπο των τριήμερων Προγραμμάτων που μπορούν να οργανωθούν στο Κέντρο.

Η τελική μορφή που θα πάρει ένα τριήμερο Πρόγραμμα εξαρτάται από την ομάδα που θα το παρακολουθήσει, γι' αυτό ακριβώς και τα Προγράμματα διαμορφώνονται ανάλογα με την ομάδα που θα συμμετέχει σε ένα τέτοιο Πρόγραμμα και μετά από συνεννόηση και επικοινωνία με τους συνοδούς εκπαιδευτικούς.

Οι εκπαιδευτικοί έχουν την ελευθερία και την ευελιξία, σε συνεργασία με τους υπεύθυνους στο Κέντρο, να προτείνουν, σύμφωνα με τη δυναμική της ομάδας, την οποία πρόκειται να συνοδεύσουν στο Κέντρο, τροποποιήσεις και αλλαγές στα τριήμερα Προγράμματα που προτείνονται, ώστε να ανταποκρίνονται στις δικές τους απαιτήσεις και ανάγκες.

Πέρα από την αναλυτική παρουσίαση των πιο κάτω τριήμερων Προγραμμάτων παρουσιάζονται ενδεικτικά και κάποιοι άλλοι συνδυασμοί τριήμερων Προγραμμάτων που μπορούν να επιλεγούν από τους/τις εκπαιδευτικούς.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα τριήμερα Προγράμματα αποτελούν συνδυασμό των μονοήμερων Προγραμμάτων, για αυτό πέραν από αυτά που ενδεικτικά αναφέρονται πιο κάτω, μπορείτε να διαμορφώσετε το δικό σας τριήμερο Πρόγραμμα, επιλέγοντας από τα μονοήμερα.

9.9.1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΤΡΙΗΜΕΡΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

1^{ος} συνδυασμός

- 1Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΔΑΣΟΣ»
ΔΑΣΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
- 2Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΕΔΑΦΟΣ»
Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ
- 3Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»
ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΕΔΟΥΛΑ

2^{ος} συνδυασμός

- 1Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΔΑΣΟΣ»
ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ
- 2Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΕΔΑΦΟΣ»
ΕΡΗΜΟΠΟΙΗΣΗ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΜΙΑΝΤΟΥ
- 3Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ». ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΗΣ ΜΑΡΑΘΑΣΑΣ:
ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΠΙΤΙΩΝ

3^{ος} συνδυασμός

- 1Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΔΑΣΟΣ»
ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ
- 2Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ.
ΥΔΡΟΒΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»
ΠΟΤΑΜΙΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ: ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΟΥ
ΤΖΕΛΕΦΟΥ
- 3Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»
ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΕΔΟΥΛΑ

4 4^{ος} συνδιασμός

1Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΕΝΕΡΓΕΙΑ»
ΤΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

2Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»
Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΔΟΥΛΑ

3Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

5 5^{ος} συνδιασμός

1Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΔΑΣΟΣ»
ΜΕΛΕΤΩ ΤΟ ΔΑΣΙΚΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ

2Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: *ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ. ΥΔΡΟΒΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ*
ΤΕΧΝΗΤΟ ΥΔΑΤΙΝΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ: Ο ΦΡΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

3Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»
ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

6 6^{ος} συνδιασμός

1Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΤΟΝ ΠΕΔΟΥΛΑ

2Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ. ΥΔΡΟΒΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»
ΠΟΤΑΜΙΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ: ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΟΥ ΤΖΕΛΕΦΟΥ

3Η ΜΕΡΑ: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΔΑΣΟΣ»
ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ

7^{ος} συνδιασμός

- 1Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ**»
ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΔΟΥΛΑ
- 2Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΕΔΑΦΟΣ**»
ΕΡΗΜΟΠΟΙΗΣΗ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΜΙΑΝΤΟΥ
- 3Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΕΝΕΡΓΕΙΑ**»
ΤΟ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟ ΣΠΙΤΙ: Η ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕ-
ΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΠΙΤΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΔΟΥΛΑ

8^{ος} συνδιασμός

- 1Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΔΑΣΟΣ**»
ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΤΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ
- 2Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΕΔΑΦΟΣ**»
Η ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΤΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ
- 3Η ΜΕΡΑ:** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «**ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**»
Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

9.9.2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΤΡΙΗΜΕΡΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

9.9.2.1. 1ο παράδειγμα τριήμερου προγράμματος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- εισαχθούν στην έννοια του δασικού οικοσυστήματος,
- να γνωρίσουν τα δάση και τη χλωρίδα της περιοχής,
- γνωρίσουν την περιοχή του Τροόδου,
- γνωρίσουν τους μύθους και παραδόσεις των χωριών της περιοχής που σχετίζονται με το δάσος,
- αναπτύξουν βασικές επιστημονικές μεθόδους μελέτης και έρευνας στο δάσος,
- καλλιεργήσουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ

9:00 - 9:30

Άφιξη στο Κέντρο και τακτοποίηση στους κοιτώνες.

9:30 - 10:00

Ενημέρωση για το Πρόγραμμα που πρόκειται να παρακολουθήσουν και υποχρεώσεις των εκπαιδευομένων.

10:30 - 13:00

Συζήτηση για την περιοχή του Τροόδου και ιδιαίτερη αναφορά στην κοινότητα του Πεδουλά.

Διερεύνηση και εξέταση πηγών (κείμενα, ταινίες) σχετικά με την περιοχή του Τροόδου. Εργασία με συγκεκριμένα φύλλα εργασίας για συγκέντρωση στοιχείων για την περιοχή του Τροόδου (τον πολιτισμό, την ιστορία, την κοινωνία).

Οι μαθητές/τριες, αφού συγκεντρώσουν διάφορα στοιχεία σχετικά με την περιοχή του Τροόδου, χωρισμένοι/ες σε ομάδες φτιάχνουν το δικό τους πρόγραμμα για τις περιοχές που θα ήθελαν να επισκεφθούν και να εξετάσουν. Ετοιμάζουν κατάλογο ανθρώπων,

με τους οποίους θα ήθελαν να συνομιλήσουν, και η κάθε ομάδα καταρτίζει το δικό της ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις που θα υποβάλει, ανάλογα, στον κάθε αρμόδιο, με τον οποίο θα συζητήσει.

13:00 - 15:30

Γεύμα – Ανάπαυση.

15:30 - 17:30

Μελέτη πεδίου.

Επί τόπου παρατήρηση και μελέτη της κοινότητας. Οι μαθητές/τριες πάνω σε ένα ύψωμα παρατηρούν από ψηλά την κοινότητα. Καταγράφουν σε συγκεκριμένο φύλλο εργασίας αυτά τα οποία παρατηρούν. Σχεδιάζουν το χωριό, διατυπώνοντας υποθέσεις για την περιοχική και πώς αυτή συνάδει με το φυσικό περιβάλλον.

Ακολουθεί επίσκεψη ανά ομάδες σε διάφορες περιοχές, τις οποίες οι μαθητές/τριες επέλεξαν, και πραγματοποιούν συνεντεύξεις με τους ανθρώπους τους οποίους θα ήθελαν να συνομιλήσουν. Οι συνεντεύξεις αποσκοπούν στη συγκέντρωση στοιχείων και πληροφοριών που αφορούν στις ασχολίες των κατοίκων της περιοχής, μύθους, παραδόσεις, αρχιτεκτονική των σπιτιών, στον τρόπο κατασκευής τους, κ.ά.

18:00 - 19:00

Επιστροφή στο Κέντρο και αλληλοενημέρωση των ομάδων για τα αποτελέσματα της εργασίας τους.

Δημιουργία από τους/τις μαθητές/τριες ενός τουριστικού οδηγού για την κοινότητα του Πεδουλά και την περιοχική του Τροόδους γενικά.

Σημείωση: Καλό θα ήταν οι μαθητές/τριες να έχουν μαζί τους φωτογραφικές μηχανές, μαγνητοφωνάκια συνέντευξης, ακόμη και βιντεοκάμερα.

19:00 - 20:00

Δείπνο.

20:00 - 21:00

Ελεύθερη ώρα ή καλλιτεχνικό πρόγραμμα.

21:00

Κατάκλιση.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ

7:00 - 8:30

Εγερτήριο - Καθαριότητα.

8:00-9:00

Πρόγευμα - Ενημέρωση για το πρόγραμμα της μέρας.

9:00-10:30

Γνωριμία με το δάσος του Τροόδους. Προβολή σχετικής βιντεοταινίας.

Συζήτηση και δραστηριοποίηση των μαθητών/τριών με φύλλα εργασίας.

Χρήση διαφανειών για εισαγωγή των μαθητών/τριών στα διάφορα είδη βλάστησης.

Ενημέρωση σχετικά με τα είδη βλάστησης που υπάρχουν στο Τρόοδος.

Προετοιμασία των μαθητών/τριών για την επιτόπια μελέτη που θα ακολουθήσει.

Επεξήγηση του τρόπου εργασίας στη μελέτη πεδίου, επεξήγηση των βασικών οργάνων που θα χρησιμοποιηθούν, καθώς επίσης και για το ποια πρέπει να είναι η συμπεριφορά τους στον χώρο.

10:30 - 13:00

Μελέτη πεδίου.

Οι μαθητές/τριες αναφέρουν τις πρώτες τους εντυπώσεις από το δάσος. Σχολιάζουν τι βλέπουν, τι ακούν, τι οσμίζονται.

Οι μαθητές/τριες, με τη χρήση πλαισίου, προσπαθούν να εξετάσουν τη χλωρίδα της περιοχής και να αναγνωρίσουν τα διάφορα είδη βλάστησης (φύλλα, διάταξη, νεύρωση).

Συζήτηση των παρατηρήσεων και των αποτελεσμάτων, στις οποίες έχει καταλήξει η κάθε ομάδα και διατύπωση συμπερασμάτων.

13:00 - 15:30

Γεύμα- Ανάπαυση.

15:30 - 17:00

Προετοιμασία επίσκεψης στην κοινότητα, για συλλογή πληροφοριών που να συνδέουν την παράδοση με τη χλωρίδα της περιοχής (συλλογή θρύλων, παραμυθιών, συνταγών, τραγουδιών σχετικά με τη χλωρίδα της περιοχής).

17:00 - 19:00

Επιστροφή στο Κέντρο και συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες για τις πληροφορίες που συνέλεξαν.

Κατασκευή οδηγού χλωρίδας. Οι μαθητές/τριες από την πρωινή τους επίσκεψη στο δάσος συλλέγουν φύλλα, κλαδιά ή οτιδήποτε άλλο σχετίζεται με τη χλωρίδα της περιοχής. Διευκρινίζεται ότι τα παιδιά δεν κόβουν φύλλα ή κλαδιά, αλλά συλλέγουν οτιδήποτε βρίσκεται στο έδαφος και αφορά στη μελέτη που διεξάγουν. Στη δεξιά σελίδα του τετραδίου, οι μαθητές/τριες κολλούν οτιδήποτε σχετικό έχουν μαζέψει από το δάσος και στην αριστερή σελίδα σημειώνουν όσες πληροφορίες έχουν συγκεντρώσει από τις πηγές που μελέτησαν ή από τις διάφορες συνεντεύξεις που πήραν από τις επισκέψεις τους στην περιοχή.

19:00 - 20:00

Δείπνο.

20:00 - 21:00

Ελεύθερη ώρα ή καλλιτεχνικό πρόγραμμα.

21:00

Κατάκλιση.

ΤΡΙΤΗ ΗΜΕΡΑ

7:00 - 8:00

Εγερτήριο-Καθαριότητα.

8:00 - 9:00

Πρόγευμα, ενημέρωση για το πρόγραμμα της ημέρας.

9:00 - 10:00

Το δάσος και οι ωφέλειές του. Συζήτηση για τη σπουδαιότητα του δάσους, ως πηγής ζωής για τον άνθρωπο και για τη φύση γενικότερα.

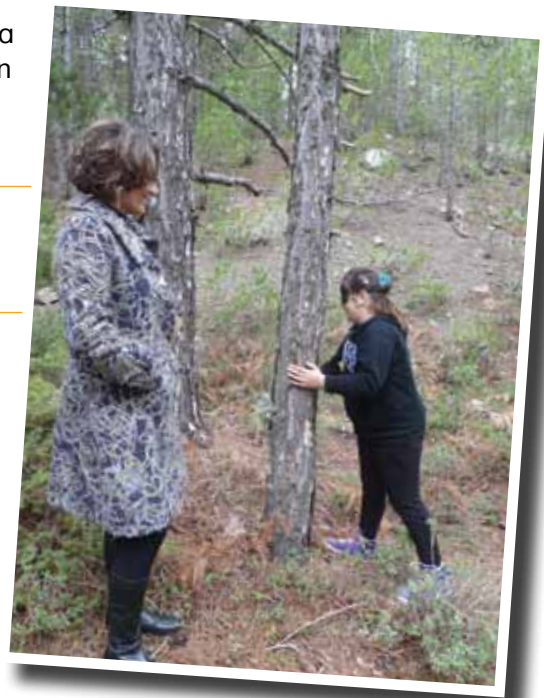
Προβολή διαφανειών και συμπλήρωση φύλλων εργασίας.

10:30 - 12:00

Αναχώρηση από το Κέντρο και μελέτη πεδίου στο δάσος.

12:30-13:00

Επιστροφή στο Κέντρο, σύνοψη των αποτελεσμάτων και αναχώρηση για το σχολείο.

9.9.2.2. 2ο Παράδειγμα τριήμερου προγράμματος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/τριες της Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Σημείωση: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να:

- γνωρίσουν τα δάση και την περιοχή του Τροόδους,
- γνωρίσουν τη κλωρίδα της περιοχής και την επίδρασή της στη διαμόρφωση των ορεινών κοινοτήτων και ιδιαίτερα της κοινότητας Πεδουλά,
- γνωρίσουν τρόπους αποκατάστασης μιας περιοχής μετά από μια δασική πυρκαγιά (φυσική και τεχνητή αναγέννηση),
- αντιληφθούν ότι η καταστροφή του περιβάλλοντος είναι αποτέλεσμα ανθρώπινων παρεμβάσεων, όπως επίσης και να κατανοήσουν ότι η προστασία και διατήρησή του είναι ζήτημα προσωπικής και συλλογικής ευθύνης.
- συνειδητοποιήσουν τα αίτια και τις συνέπειες των δασικών πυρκαγιών,
- ασκηθούν στη μελέτη πεδίου και στη χρήση οργάνων πεδίου,
- αναπτύξουν πνεύμα ομαδικότητας και συνεργασίας.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ

9:00 - 9:30

Άφιξη στο Κέντρο και τακτοποίηση στους κοιτώνες.

9:30 - 10:00

Ενημέρωση για το Πρόγραμμα, ξενάγηση και υποχρεώσεις των εκπαιδευομένων.

10:00 - 13:00

Μια κοινότητα της Κύπρου: Πεδουλάς (η φυσιογνωμία, το περιβάλλον και οι άνθρωποι της κοινότητας).

Προβολή βιντεοταινίας και διαφανειών σχετικών με την περιοχή του Τροόδους.

13:00 - 15:30

Γεύμα - Ξεκούραση,

15:30 - 16:30

Προετοιμασία επίσκεψης των μαθητών/τριών σε διάφορα σημεία της περιοχής του Τροόδους και επεξήγηση του τρόπου, με τον οποίο θα εργαστούν.

16:30 - 18:00

Παρατήρηση της περιοχής και καταγραφή των ανθρώπινων παρεμβάσεων που παρατηρούνται στις περιοχές μελέτης.

Συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες και διερεύνηση των λόγων, για τους οποίους παρατηρούνται οι ανθρώπινες αυτές παρεμβάσεις στην περιοχή και διατύπωση υποθέσεων για το πώς αυτές θα μπορούσαν να μειωθούν, καθώς και ποιες αλλαγές θα μπορούσαν να γίνουν για να βελτιωθεί η εικόνα της περιοχής.

Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα επισκέπτεται το χωριό και η άλλη ομάδα επισκέπτεται το δάσος. Σημειώνουν σε φύλλα εργασίας τις ανθρώπινες παρεμβάσεις που υπάρχουν στην περιοχή εξέτασής τους. Αφού κάνουν τις παρατηρήσεις τους, οργανώνουν ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο μπορούν να χρησιμοποιήσουν κατά τη λήψη συνεντεύξεων με τον κοινοτάρχη ή κάποιο δασικό υπάλληλο.

18:00 - 19:00

Επιστροφή στο Κέντρο και συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες για τα αποτελέσματα των παρατηρήσεών τους.

Προβολή μουσικού φιλμ: «Σε χρόνια 100». Ακολουθεί συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες σχετικά με τις συνέπειες των ανθρώπινων παρεμβάσεων στο περιβάλλον. Δραστηριοποίηση των μαθητών/τριών με φύλλα εργασίας σχετικά με το μουσικό φιλμ που παρακολούθησαν.

19:00 - 20:00

Δείπνο.

20:00 - 21:00

Συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες σχετικά με τα είδη ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Προβολή σχετικών γελοιογραφιών.

Κατασκευή από τους/τις μαθητές/τριες της δικής τους γελοιογραφίας, που να αναδεικνύει κάποιο περιβαλλοντικό πρόβλημα.

21:00

Κατάκλιση.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ

7:00 - 8:00

Εγερτήριο - Καθαριότητα.

8:30 - 9:00

Πρόγευμα και ενημέρωση για το πρόγραμμα της ημέρας.

9:00 - 11:00

Γνωριμία με τα δάση της Κύπρου.

Προβολή σχετικής βιντεοταινίας. Συμπλήρωση φύλλων εργασίας και γνωριμία με τα βασικά δασικά δέντρα που συναντώνται στην περιοχή του Τροόδου (Τραχεία Πεύκη, Μαντόπευκος). Ενημέρωση για τη χλωρίδα του Τροόδου. Εισαγωγή στα διάφορα επίπεδα βλάστησης. Χρήση φύλλων εργασίας.

Προβολή διαφανειών σχετικών με τα κύρια είδη φυτών που συναντώνται στο Τρόοδο.

Προετοιμασία για την επιτόπια μελέτη που πρόκειται να ακολουθήσει. Επεξήγηση του τρόπου εργασίας των μαθητών/τριών σε ομάδες και ενημέρωσή τους για τη χρήση των διάφορων οργάνων που θα χρησιμοποιηθούν στη μελέτη πεδίου. Οργάνωση των ομάδων και καθορισμός καθηκόντων και υπευθυνοτήτων.

11:00 - 13:30

Μελέτη πεδίου.

Παρατήρηση των διάφορων οργανισμών που υπάρχουν στο δάσος. Κατανόηση της έννοιας του δασικού οικοσυστήματος.

Γνωριμία με ένα δέντρο. Η κάθε ομάδα υιοθετεί ένα δέντρο, το παρατηρεί με προσοχή και καταγράφει λεπτομερώς σε φύλλα εργασίας διάφορες πληροφορίες σχετικές με αυτό (υπολογισμός ύψους, ηλικίας, βλάστησης που υπάρχει κοντά σε αυτό, έντομα, φύλλα).

Χρήση πλαισίου και εξέταση της χλωρίδας που υπάρχει σε μια περιοχή που επιλέγουν οι ομάδες.

Αναγνώριση βασικών φυτών με τη χρήση κλείδας.

Λήψη μετρήσεων που αφορούν στην υγρασία, θερμοκρασία και κλίση του εδάφους, και στην ηλιοφάνεια (σύγκριση βιοτικών-αβιοτικών παραγόντων).

Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της κάθε ομάδας και συζήτηση.

14:00 - 16:30

Γεύμα – Ξεκούραση.

16:30 - 19:00

Δημιουργικό δράμα: Το δάσος.

Οι μαθητές/τριες, μέσα από όλα όσα παρατήρησαν κατά την επιτόπια μελέτη τους στο δάσος, αλλά και από όσα ειπώθηκαν από τις συζητήσεις στο Κέντρο, καλούνται να φτιάξουν

το δικό τους θεατρικό για το δάσος. Καλούνται να φτιάξουν κείμενα, σκηνικά με απλά υλικά και να χρησιμοποιήσουν κινήσεις και εκφραστικότητα στη δραματοποίησή τους.

19:00 - 20:00

Δείπνο.

20:00 - 21:00

Ελεύθερη ώρα ή καλλιτεχνικό πρόγραμμα.

21:00

Κατάκλιση.

ΤΡΙΤΗ ΜΕΡΑ

7:00 - 8:00

Εγερτήριο - Καθαριότητα.

8:00 - 9:00

Πρόγευμα, ενημέρωση για το πρόγραμμα της μέρας.

9:00 - 10:00

Δασικές πυρκαγιές. Βιντεοταινία για τις δασικές πυρκαγιές.

Συζήτηση για τα αίτια και τις συνέπειες από τις δασικές πυρκαγιές. Συμπλήρωση φύλλων εργασίας.

10:00 - 12:00

Επιτόπια μελέτη σε καμένη περιοχή και συμπλήρωση φύλλων εργασίας σχετικά με την εικόνα που παρουσιάζει η συγκεκριμένη περιοχή, συζήτηση για τις πιθανές αιτίες πρόκλησής της, παρατήρηση της καμένης γης και της αναγέννησης της περιοχής (φυσική και τεχνητή).

12:30-13:00

Ετοιμασία της ομάδας για αναχώρηση από το Κέντρο.

